

SCENARIER FOR

KULTURHUS I DAMS GÅRD

SAMT AKTIVERING OG EVT. FREDELIGGØRELSE AF

STORE TORV

KOLOFON

Nærværende baggrundsmateriale er udarbejdet for Bornholms Regionskommune af Urland, med hjælp fra Dannemand Frost Architects, Johanne Bugge Experience Consult samt MOONvice og Viatrafik.

Redaktion og layout: Urland Aps.

Grafik og illustrationer: Urland og Dannemand Frost Architects

Fotos (hvor ikke andet er angivet): Urland, Dannemand Frost Architects og Bornholms Regionskommune.

INDHOLD

Kolofon	2	Bornholms Kulturskole	
Indhold	3	- specialiserede og delte funktioner	53
Baggrund	4	Rønne Bibliotek	
		- specialiserede og delte funktioner	54
		Øvrige fælles faciliteter	55
Den gennemførte proces	6	De civile foreninger og de frivillige- speciliserede og delte funktioner	56
Vision	10	Scenarie 1- Foreningshuset Dams Gård	57
Et kulturhus der sætter Rønne på landkortet	11	Scenarie 2- Kulturhuset Dams Gård	58
Et kulturhus der gør en forskel for den enkelte	11	Scenarie 3- Kulturens Hus på Bornholm	59
Et kulturhus der styrker kulturinstitutionerne	14	De tre scenariers potentiale	
Et samlet løft	17	for at opfylde visionen	60
Kulturhusets indhold og struktur	18	Skønnede anlægs- og driftsbudgetter i de tre scenarier	61
Husets rygrad	19	Anlægsbudgetter	61
Civilsamfundets bidrag til kulturhuset	21	Driftsbudgetter	62
Kulturhusets kommercielle elementer	22		
Spisested- hvorfor og hvordan	23	Synergier og samarbejder uden for projektområdet	64
Kulturhusets målgrupper	24	Store Torv	66
Et hus for og til bornholmere	25	Store Torv i dag	67
Turisterne er også velkomne	26	Store Torv som en del af kulturhuset	67
Børn og unge i kulturhuset	28	Potentialer og ønsker	69
Projektområdets fysik og historie	30	Anlægsoverslag for fredeliggørelse	71
Projektområdets udstrækning	31	Trafik og parkering i og omkring projektområdet	72
Områdets historie	32	Vision og fokuspunkter i trafikplanen	73
Eksisterende forhold	33	Parkeringsanalyse	74
Fortætningspotentiale	35	Parkeringsbehov for kulturhuset	76
Områdets kapacitet	36	Bedre udnyttelse af eksisterende parkering	77
Mulige scenarier for kulturhuset	38	Parkering på Store Torv	78
Principper for deling af faciliteter, udstyr og lokaler	39	Øvrige indsatser	79
Musikhuset Bornholm			
- specialiserede og delte funktioner	50		

BAGGRUND

Rønne er hovedby på en ø med en helt særlig karakter og placering i Danmark. En tredjedel af Bornholms befolkning bor i Rønne, men alle bornholmere har et forhold til byen, der huser vigtige funktioner såsom hospital, uddannelser, indkøb og mange arbejdspladser.

Rønnes rolle som funktionel hovedby er dog også dens udfordring. Der er en tendens til at byen betragtes som et praktisk bekendtskab, der modsat mange af de mindre samfund på øen savner en tydelig identitet, der får beboere til at tale om deres by med stolthed. Også turister har en tendens til at fare hurtigt igennem byen uden at tage ophold, selvom samtlige bornholmske turister starter og slutter deres besøg i Rønne.

Rønne har historisk været centrum for udveksling af viden og varer på Bornholm, men med tiden har mange byfunktioner fået voksevækst og er flyttet ud af bymidten. Udflytningen af kulturinstitutioner, uddannelser og detailhandel har medført en afmatning af liv og aktivitet i bymidten. Særligt byrum og byfunktioner for børn og unge skal man i dag spejle længe efter i det centrale Rønne.

RØNNES UDVIKLINGSMÅL

fra den strategiske udviklingsplan 2019

1. Vi skal skabe mere liv i bymidten
2. Vi skal forbinde by, havn og hav
3. Vi skal udvikle en bedre by for børn og unge
4. Vi skal styrke det særlige ved Rønne
5. Vi skal sikre et bredt udbud af arealer til boliger og erhverv

KULTURHUSET
I DAMS GÅRD

NYT KULTURHUS OG TORV

I 2019 vedtog Bornholms Regionskommune en strategisk udviklingsplan for Rønne, der tager livtag med nogle af hovedbyens udfordringer. Hvis Rønne forsat skal spille en rolle for kulturliv, handelsliv, ungdomsliv, bosætning og turisme, så må liv og aktivitet igen forankres i bymidten i nye stærke rammer.

I centrum af Rønne ligger Store Torv som ramme om Rønnes handels- og kulturliv. Et kulturhus, og et sammenhængende torv på tværs, er en enestående mulighed for at frigive det kæmpe potentiale, som udgøres af de mange driftige forretningsdrivende og

kulturproducenter i Rønne og på Bornholm. Aktører og aktiviteter som i dag er spredt mellem mange adresser, og savner koordinering, synlighed, synergi og gennemslagskraft.

Det nye kulturhus og torv præsenterer et Rønne, hvor borgere og gæster møder et aktivt byliv af høj kvalitet og stor variation. Det er målet at både hus og torv i sin arkitektur, infrastruktur og funktioner bidrager til at skabe et sammenhængende offentligt rum - ude som inde - der understøtter kulturliv, ungdomsliv, handelsliv og byliv.

I 2018 erhvervede Bornholms Regionskommune den centralt beliggende Dams Gård i Rønne. Købet skete samtidig med formuleringen af en strategisk udviklingsplan for Rønne, hvori det blev foreslået, at Dams Gård blev udviklet til kulturhus.

DEN GENNEMFØRTE PROCES

Nærværende beslutningsgrundlag er blevet til ved at omfattende dialog mellem de involverede kulturinstitutioner, børn og unge samt en lang række kultur-, forenings- og erhvervsaktører.

Gennem møder, interviews, interessetilkendegivelser, workshops, undervisningsforløb og borgermøder er der blevet diskuteret muligheder, udfordringer og scenarier for et nyt kulturhus. De præsenterede scenarier og organisationsmodeller er løbende blevet udviklet, og kvalificeret i samarbejde med parterne.

De involverede parter har frem til d.d. været følgende:

NØGLEAKTØRER

- Peer Andersen (daglig leder, Musikhuset Bornholm)
- Erik Lindblad (bestyrelsesmedlem, Musikhuset Bornholm)
- Mette Brunemark (frivilligkoordinator, Musikhuset)
- Jon Madsen (leder, Rønne Bibliotek)
- Lea Wolffbrandt (faglig koordinator, Rønne Bibliotek)
- Benedicte Christiansen (leder, Bornholms Kulturskole)

UDVIDET NØGLEAKTØRGRUPPE - KULTURHUS

- Fagkoordinatorer, undervisere og administrative medarbejdere på Bornholms Kulturskole
- Den samlede personalegruppe på Bornholms Folkebiblioteker
- Stereoboxen (tidligere Rytmask Musik Bornholm)

UDVIDET NØGLEAKTØRGRUPPE - STORE TORV

- Rønne Handelsstandsforening
- Sommerliv Store Torv
- Café Munter
- Café Gustav
- Rønne Biograf
- Foreningen af Torvehandlende
- Bornholm på Hjul
- Kaffebaren Bornholm
- Arbejdernes Landsbank

BILATERALE SAMTALER

- Bornholms Teater
- Ungdomsskolen
- Rønne Byorkester

- Wonderfestival + Hyæne Film
- Skoletjenesten, Center for Skole BRK
- Bornholmergarden
- De politiske ungdomspartier
- Bornholms Museum
- Hjorts Fabrik
- Ø-arkivet
- Maker's Island
- Rasch's Galleri
- Foreningen Spillestedet
- 10 repræsentanter for det ikke-institutionaliserede musikmiljø

EMAIL-KONTAKT

Følgende foreninger er blevet kontaktet med mulighed for at indgive interessetilkendegivelse for at blive en del af kulturhuset:

- Aftenskolen for specialundervisning
- Amatørstenhuggerlauget
- AOF
- BBU Rønne
- Blykobbe Idrætsforening
- Bobleriget
- Bornholm Taekwondo Klub 'Hae Sung'

et sted man møder kompetente og inspirerende voksne

et tilgængeligt hus for alle borgere

et levende hus, der eksploderer af aktivitet ud på torvet

videregive glæden ved kultur

for borgere i alle aldre

et hus med åbne døre

for hele øen, hele året

et sted at skabe sig, skabe hinanden

et sted for deltagelse og demokratisk dannelse

at mødes om måltidet

aktiviteter for hele familien

et sted der løfter borgernes livsmuligheder

åbne værksteder

et sted at blive overrasket

gøde kulturens økosystem - fra barn til voksen

et sted at samles i fællesskaber

et sted at fordybe sig

samlingssted for det uorganiserede kulturliv

et udstillingsvindue for Bornholms kulturmiljøer

et sted at opholde sig

dyrke græsrodde og vækstlag

fællesskaber der er åbne og inkluderende

mødes på tværs af bornholmere og tilflyttere

- Bornholmer Garden
- Bornholms Bokseklub
- Bornholms Folkemusiklaug
- Bornholms Husflid
- Bornholms Skoleskak
- Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening
- Bornholms Musikamatørers Kor
- Bridgeklubben Spar 2
- Burgundaland
- Børnenes Filmklub
- Chin Community Bornholm
- Danseklub 2000 Bornholm
- Det grå Guld 60+
- Det Rytmske Selskab
- FOF Bornholm
- Foreningen for Bornholms Madkultur
- Fotoklubben Bornholm
- Harmonika Horrana
- Klippequilterne
- Kompagni Gottheim
- LOF Bornholm
- LO Faglige Seniorer
- Matu Chin National Community Bornholm
- RC Bornholm
- Rønne Aikido Klub

- Rønne Billard Klub
- Rønne Bridgeklub
- Rønne Skakforening
- Rønne Teenklub
- Bornholms Flygtninge Venner

BØRN OG UNGE

- EUD, Campus Bornholm
- STX, Campus Bornholm
- Åvangsskolen, 4-9 klasse

DIALOGGRUPPE

- Rønne Havn
- Bornholms Brand
- DGI Bornholm
- Totalbyg
- Bo42
- Destination Bornholm
- Rønne Byforening
- Grønne Rønne
- DI Bornholm
- Rønne Sejlklub

POLITISK FØLGEGRUPPE

- Thomas Thors (Borgmester) (S)
- Morten Riis (Viceborgmester) (Ø)
- Leif Olsen (SF)
- Erik Lund Hansen (S)
- Else Merete Knoop (V)
- Kim Jacobsen (DF)

Herudover er der afholdt offentlige, digitale borgermøder den 28. januar og den 28. april. De mange inputs, idéer og bemærkninger fra de involverede aktører er så vidt muligt indtænkt i scenarierne for kulturhuset, og i tankerne omkring den fremtidige indretning af Store Torv.

Den gennemførte proces har blandt andet haft til formål at afdække, hvordan et kulturhus kan blive relevant for Rønnes og Bornholms børn og unge, som længe har været en overset gruppe af befolkningen, når der udvikles mødesteder og tilbud.

VISION

Visionen for det kommende kulturhus står på tre ben:

- 1. En vision for et kulturhus, der fører til en styrkelse af Rønne som Bornholms hovedby**
- 2. En vision for et kulturhus, der er indholdsmæssigt ambitiøst, og som vil gøre en forskel for den enkelte borger**
- 3. En vision for et kulturhus, der fører til en positiv udvikling og vækst for de involverede kulturinstitutioner**

De tre visionsspor hænger nøje sammen og er indbyrdes afhængige, men kan med fordel anskues som selvstændige strategiske mål for kulturhusets udvikling over tid. Således skal kulturhuset løse udfordringer og indfri ambitioner på flere niveauer, og med flere bundlinjer for Bornholm som helhed, for borgere, brugere og professionelle kulturaktører i huset.

ET KULTURHUS DER SÆTTER RØNNE PÅ LANDKORTET

Rønne er en by, som alle forholder sig til. 1/3 af Bornholms befolkning bor i Rønne, alle gæster passerer igennem byen, og alle bornholmere har fra tid til anden

behov for at tage til Rønne for at handle, arbejde, uddanne sig, besøge sygehuset eller rejse til og fra med færgen.

På trods af at Rønne på denne måde betyder noget for alle på Bornholm, er det dog de færreste som omtaler Rønne med kærlighed og stolthed. Den, som bor i Rønne, har selvfølgelig valgt byen til, de kender byens mange charmerende steder, men de har også nemt ved at pege på alt det, som fungerer dårligt – de er sjældent ved at revne af stolthed over deres by. Alle bornholmere har en relation til Rønne, men det er ikke et sted de tager hen for at fordrive tiden – det er mere konkrete funktionelle behov end lyst, der driver dem til Bornholms hovedby. Og de fleste turister opfatter primært Rønne som et ankomst- og afgangssted – Rønne bliver et punkt, som de hurtigt skal videre fra, ud på øen.

Fremtidige indsatser i Rønne skal håndtere dette dilemma. Rønne skal ikke blot være et sted med vigtige funktioner, men være en by, som rønneboerne er stolte af, som bornholmerne holder af, og som turisterne bliver inspirerede og engagerede af.

Byvision for Rønne, 2019.

Idéen om udviklingen af et kulturhus i Dams Gård opstod i arbejdet med den strategiske udviklingsplan for Rønne, som blev vedtaget i Kommunalbestyrelsen i sommeren 2019. I udviklingsplanen blev der foreslået en række projekter, som alle havde til formål at understøtte Rønne som hovedby på Bornholm, og kulturhusprojektet fremstod som projektet med det største potentiale for at indfri ambitionen om at gøre Rønne mere unik, relevant og oplevelsesrig for alle øens borgere og besøgende.

Visionen for kulturhuset i Dams Gård er derfor at bringe Rønne et afgørende skridt i retning af ikke alene at understøtte Rønne som Bornholms 'funktionelle' hovedby, men også Bornholms kulturelle og oplevelsesmæssige hovedby, hvor unikke kulturtilbud tiltrækker lokale og besøgende udefra til i fællesskab at opleve, bruge og skabe kultur sammen.

ET KULTURHUS DER GØR EN FORSKEL FOR DEN ENKELTE

Men kulturhuset skal være mere end blot en strategisk brik i Rønnes udvikling – det skal også være et hus, som gør en forskel for den enkelte, hvad enten man er medlem af en forening, modtager undervisning, er

frivillig, ansat eller blot besøgende. Kulturhuset skal medvirke til at øge livskvaliteten for øens borgere, blandt andet ved at udbyde kulturtilbud på højt niveau, og indbyde til fællesskaber omkring kultur.

Et åbent og levende hus

Rønnes nye kulturhus skal være åbent og levende. Alle gæster skal vide, at her kan man komme og finde et åbent hus, hvor man kan slå sig ned eller droppe ind til en cafékoncert, teaterworkshop eller på genbrugsværkstedet.

Det er husets vision at være et levende, uformelt opholdsrum i Rønnes midte, hvor barrieren for at møde kultur af høj kvalitet er så lav som overhovedet muligt. Adgangen til kulturinstitutionerne skal vendes på

hovedet, så det man møder først er kulturen, livet og fællesskabet - ikke institutionerne bag.

Det betyder, at brugere af kulturhuset ikke behøver have en fast undervisningstid på musikskolen for at deltage i jam-sessions og sammenspil. Man behøver ikke være medlem af musikforeningen for at bruge husets øvelokaler, og man behøver ikke være med i en sportsforening for at være med til pop-up yoga.

Interesse og passion smitter - men ikke hvis den er gemt væk i et lukket mødelokale eller i privaten. Det er visionen, at Bornholms mange kulturforeninger, musikmiljøer, klubber og kreative fællesskaber skal blive synlige for hinanden og for forbigående. Kulturhuset skal være stedet, hvor du kommer for

hænge ud med dine venner men ender til en dj-workshop. Stedet du kommer for at hente dit barn fra undervisning, men ender til fællesspisning i haven.

Et værksted for kultur

Det nye kulturhus på Bornholm skal ikke være et kulturhus i klassisk forstand. Det nye hus bliver et værksted for kultur, hvor du kan se, høre, røre, smage og selv eksperimentere med kulturen i alle dens former. Det kan fx være i skrivenværkstedet, til madworkshop, i husets øvelokaler, til plantekasseworkshop, poesi-camp, comedy-workshop eller til sammenspilscafé.

I kulturhuset er alle inviteret til at prøve kræfter med at skabe kultur - uanset om man er nybegynder eller

”

Byens juletræ blev i dag tændt på det nye torv, som i den ene ende er blevet overdækket og går i et med det ombyggede kulturhus. Det var fyldt med glade nissebørn, og kulturskolens orkester spillede julemusik uden at fryse. I skulle have set det - der er ikke længere nogen biler der forstyrrer på torvet, så nu kan der være masser af liv overalt.

Udover skat?

Sag vi i Rønne og
 rohe du var med.
 - blevet et super
 tes var jeg med
 unge og bog-
 lanning. På vej ind
 fik jeg en flaske

”

Jeg ser masser af liv på et smukt, grønt torv, med masser af siddepladser, kunst, en lille scene. Der er unge, gamle og børn der alle har mulighed for at gøre det de gerne vil. Unge mennesker strømmer ind i gården bag musikhuset med instrumenter, og skateboards under armen. Jeg bevøger mig ned mod vandet og Nørrekås ad smalle stier forbi hyggelige gårdhaver - og møder et åbent Nørrekås med caféliv, petanquespillere - og en dejlig strand med boldspil osv.

”

Det lykkedes - Kulturskolen har etableret sig i byens midte. Endelig får børn og unge et sted som rækker ud over dem selv, et fællesskab og nogle rammer som er trygge, inspirerende og inkluderende. Byen har åbnet sig op, grønt og venligt omfavner den byens borgere og bringer minder fra Sydens gader.

”

Rønne om fem år - november 2025. Jeg var i dag på besøg i Rønne. Jeg besøgte Byens Hus, som ligger ved byens torv. Hvilken oplevelse! Vi gik lige ind i huset, hvor vi mødte børn, unge og gamle. Der var musik og alskens aktivitet - fra morgen til aften. Fra Byens Hus gik vi ned til havnen, hvor de unge skatede på en skatebane ved den gamle togremise. Hvem skulle tro at det var en provinsby på en lille ø i Østersøen?

Arbejdet med scenarierne for kulturhuset blev skudt igang med afholdelsen af to inspirationsdage i Rønne, hvor politikere, kulturaktører og kulturhusledere udefra drøftede projektets potentiale. Som led i inspirationsdagene formulerede alle deltagerne 'visions-postkort', hvor de forestillede sig hvordan Rønnes bymidte og havn vil opleves om fem år.

har mange års erfaring. Det er husets vision at alle gæster oplever den smittende begejstring for musik, billedkunst, litteratur og drama og bliver inviteret til at engagere sig i kreative og opbyggende fællesskaber, der udvikler både evner, mennesker og relationer.

Døren til kulturens værksteder skal stå åben - i bogstaveligste forstand. Du behøver ikke vide på forhånd præcis, hvad du eftersøger. I det nye kulturhus møder du altid en dygtig medarbejder, der vil pejle dig i retningen af andre mennesker, der deler din interesse. Det er visionen, at alle gæster mødes med åbenhed og indlevelse, og vejledes til at møde lige præcis dén af husets mange foreninger, klubber, undervisningstilbud, workshops eller arrangementer, som passer til hver især.

I forlængelse heraf skal kulturhuset byde velkommen, uanset om du er studerende på campus, kernefamiliefar eller pensionist, om du er hjemløs eller i en livskrise. Huset er for alle, og arkitekturen skal understøtte, at man som bruger og besøgende kan møde huset på sine egne præmisser - hvad enten man er til fest og ballade, eller til ro og fordybelse.

Et hus for hele kulturens økosystem

Kulturen er en helt uundværlig del af et ø-samfunds ve og vel. Men spirene skal vandes før de kan gro, og et sundt og levende kulturliv kommer ikke uden opmærksomhed, ressourcer og gode rammer.

Med kulturhuset investeres der i at fremtidssikre Bornholms kulturelle økosystem, nu og fremover. Alle udøvende kunstnere er startet som optimistiske nybegyndere, og alle kulturelskere har haft deres allerførste koncertoplevelse eller læseoplevelse, der åbnede en hel ny verden. Uanset hvem man er, skal kulturhuset kunne tilbyde udfordrende og inspirerende oplevelser, der giver lyst til mere.

I kulturhuset kommer de professionelle kulturscener til at bo under samme tag som de undervisningstilbud, der uddanner fremtidens iværksættere, kunstnere og professionelle kulturproducenter. Måske kommer biblioteket under samme tag som skriveværkstedet, Musikhuzet under samme tag som musikskolen og musikforeninger, og netværket af kunsthåndværkere kommer under samme tag som billedskolen og bliver nabo til Hjorts Fabrik. Det betyder, at selvom du er absolut nybegynder, vil du fra første færd begå dig

hjemmevant i et hus med professionelle kunstnere, formidlere og kulturproducenter som forbilleder.

Det er visionen, at det nye kulturhus skal understøtte alle led i det kulturelle økosystem - begyndende med de allermindste til fx musikalsk barselscafé, over børn og unge - særlig i overgangen mellem ungdomstilbud og voksenlivet - og til voksne i alle aldre. Huset skal understøtte og udvikle frivilligkulturen, som er helt uundværlige for at realisere både små og store arrangementer. Og huset skal ikke mindst understøtte græsrodder og vækstlag, hjælpe dem til at skabe netværk ind i den professionelle kulturscene, og bistå dem i overgangen fra amatør til professionel.

ET KULTURHUS DER STYRKER KULTURINSTITUTIONERNE

Endelig skal kulturhuset understøtte en fortsat vækst og udvikling hos de involverede kulturinstitutioner – først og fremmest Musikhuzet Bornholm, Bornholms Kulturskole og eventuelt Rønne Bibliotek – men også de mange tilknyttede interesseorganisationer og foreninger. Kulturhuset skal give værdi for borgerne ved at de deltagende kulturinstitutioner vokser

side om side og inspirerer hinanden, således at de kulturelle aktiviteter bliver bedre og mere omfattende end kulturinstitutionerne kan præstere hver for sig.

Visionen for kulturhuset er, at det er åbent for samarbejder med alle institutioner og foreninger, som kan og vil bidrage til at udvikle de kulturelle aktiviteter på Bornholm.

Bornholms Kulturskole som en del af kulturhuset

Bornholms Kulturskoles overordnede formål er at skabe mulighed for at børn og unge på Bornholm kan have et liv med kultur. Herunder er Kulturskolens rolle:

- At Kulturskolen er tilgængelig for så mange børn som muligt, så de kan udfolde sig i musik, drama og kunst
- At Kulturskolen samarbejder med Bornholms Teater, Musikhuzet, Bornholms Museum, biblioteket, folkekirken, skolerne, ungdomsskolen og gymnasiet samt musikere og kunstnere på øen
- At Kulturskolen bidrager til den store velfærdsopgave ved at løfte børn og unge, og ved at øge den fælles stolthed over Bornholm som en kunstner-ø, en energi-ø og en skaber-ø
- At Kulturskolen er en del af de oplevelsesrige byrum i Rønne

Kulturskolen identificerer et særligt potentiale i at styrke samarbejdet og udvekslingen mellem skolens fire ben, henholdsvis drama, billedkunst, musik og skriveværksted.

Bornholms Kulturskole ser en sammenhæng mellem visionen om at blive en energi-ø, og den æstetiske

energi, der arbejdes med på kulturskolen – fx ved at kulturen og kunsten skabes i bygninger, som i sig selv skaber energi.

Kulturskolens ambition er endvidere fremadrettet at udvikle sig, så skolen forbliver relevant, herunder blandt andet at hjemtage MGK-, TGK-, og BGK-tilbud, idet de kunstneriske grundkurser inden for kunstarterne musik, teater og billedkunst, udvikler de lokale kunstneriske miljøer.

Kulturskolen har allerede i dag til huse i Dams Gård, og kender til husets kvaliteter og potentialer. Et af disse er den smukke udsigt fra øverste etage, hvorfra man kan se ud over byens tage og havet. Det er Kulturskolens vision, at alle kan få adgang til denne udsigt.

Kulturskolen har potentiale for at vokse som en del af kulturhuset, og der er derfor god grund til at styrke Kulturskolens lokale faciliteter. Særligt væsentligt er det at Kulturskolen får adgang til gode værkstedsfaciliteter og undervisningslokaler, samt scenefaciliteter og eventuelt boliger til kunstnere og undervisere på besøg.

Musikhuset Bornholm som en del af kulturhuset

Musikhuset Bornholm er Bornholms garant for, at der er en professionel scene hele året igennem. Huset har et trofast publikum, som bakker op omkring alle de genrer, der præsenteres. Som en del af kulturhuset vil Musikhuset være med til at sikre, at området tilføres brugere og publikum, og at der samlet set vil være flere arrangementer.

Musikhuset Bornholm har status af regionalt spillested, hvilket er afgørende for husets finansiering og drift. Det er derfor vigtigt, at Musikhusets status som regionalt spillested understøttes og styrkes når Musikhuset bliver en del af kulturhuset. Dette sker blandt andet ved, at kulturhuset understøtter Musikhusets muligheder for fortsat at tilbyde længere ophold for kunstnere i Raschs Pakhus.

Især på tre områder har Musikhuset en særlig styrkeposition, som kan sættes i spil i det kommende kulturhus:

1. Musikhuset har en lang tradition for frivillighed, og engagerer normalt omkring 100 frivillige medarbejdere. Det er oplagt, at Musikhusets frivilligkultur og-erfaring sættes i spil i udviklingen af kulturhuset, fx ved at Musikhuset medvirker til at facilitere en ø-dækkende frivilligformidling.

2. Musikhuzet understøtter allerede i dag musikvækstlaget på Bornholm, men har potentiale til at gøre det i endnu højere grad. Det kan fx være ved at arrangere amatør-koncerter i forbindelse med de større, professionelle arrangementer, eller ved at give amatør-bands adgang til scener og udstyr.
3. Musikhuzet har som konsekvens af kulturhusprojektet mulighed for at udvide sine sommerarrangementer, og dermed medvirke til at aktivere kulturhuset i de måneder, hvor der er stille på Kulturskolen og biblioteket. I et koordineret samarbejde med Sommerliv på Store Torv, samt en opgradering af Musikhuzets udearealer, er der således mulighed for at sikre et levende kulturhus hele året rundt.

Herudover Har Musikhuzet mulighed for at stille både lokaler og teknisk udstyr til rådighed for resten af kulturhusets aktører.

Rønne Bibliotek som mulig del af kulturhuset

I nærværende beslutningsgrundlag er det undersøgt, hvorvidt og hvordan Rønne Bibliotek kan integreres i kulturhuset. Skulle denne løsning blive valgt, vil Rønne Biblioteks bidrag til at realisere de forskellige dele af visionen ligge i arbejdet med informations-

og kulturformidling, som indbefatter lærings- og formidlingsaktiviteter for børn, unge og voksne med udgangspunkt i følgende værdigrundlag for medarbejderne:

- Fællesskab, ejerskab og demokrati, konkret ved at alle er en del af virksomheden, alle tager medansvar og alle forventer medindflydelse
- Arbejdsglæde, konkret ved at alle engagerer sig og anerkender hinandens kompetencer
- Rummelighed, hvor alle flytter mentale grænser og ser nye muligheder
- Plads til forskellighed, konkret ved at alle er konstruktive og imødekommende, og alle behøver ikke være ens

Rønne Biblioteks mest synlige kerneopgave er bogudlånet, men biblioteket faciliterer og muliggør herudover en lang række arrangementer og aktiviteter med udgangspunkt i informations- og kulturformidling. Det er derfor vigtigt, at bibliotekets fremtidige fysiske rammer understøtter hele bibliotekets opgaveportefølje.

Samtidig er der god mulighed for at Rønne Bibliotek med en placering centralt i kulturhuskomplekset vil opleve en stigning i besøgstallet. Som det er i dag, ligger besøgstallet for Bornholms Folkebiblioteker på landsgennemsnittet. En placering i Rønnes mest livlige område omkring Store Torv, vil efter al sandsynlighed

medføre at flere slår et smut forbi biblioteket – fx når man venter på bussen, venter på at ens barn får musikundervisning, eller mellem indkøbene. Kombineres biblioteket med café og andre indendørs opholdsmuligheder – fx et lille legeområde og et studieområde – vil biblioteket endvidere blive et attraktivt sted at fordrive eftermiddage og weekender i de kolde måneder.

Samlet set er det derfor væsentligt, at husets arkitektur understøtter at Rønne Bibliotek vil opleve en fremtidig vækst i antallet af besøgende, arrangementer og aktiviteter.

ET SAMLET LØFT

De tre kulturinstitutioner ønsker alle at blive en integreret del af kulturhuset, og har et stærkt ønske om at udbygge deres samarbejdsflader i fremtiden. Alle tre ser et stort potentiale i at dele faciliteter og lokaler, og i at supplere hinandens tilbud, så alle tre institutioner oplever en vækst – både indholdsmæssigt og økonomisk.

Samtidig ønsker de tre kulturinstitutioner fortsat at byde foreningslivet indenfor, og stille ressourcer, lokaler og udstyr til rådighed for civilsamfundet.

”

En flytning giver kun mening, hvis der er tale om en reel forbedring af bibliotekstilbuddet. I modsat fald forsvinder personalets motivation.

Jon Madsen, leder af Bornholms Biblioteker

KULTURHUSETS INDHOLD OG STRUKTUR

HUSETS RYGRAD

En del af arbejdet hen over vinteren har handlet om at undersøge, hvem der kan og vil være en del af det fremtidige kulturhus.

Musikhuset Bornholm har et ønske om at blive en del af kulturhuset, ligesom Bornholms Kulturskole ønsker det under den forudsætning, at det medfører en investering i Kulturskolen, både i forhold til ressourcer og optimale faciliteter til kulturskoleformål. Kulturskolen er en kommunal institution med brugerbetaling og statsligt tilskud, og Musikhuset er selvejende. Herudover er det blevet undersøgt, hvorvidt Rønne Bibliotek kan, bør og vil være en af det fremtidige kulturhus, og i forlængelse heraf hvordan det kan foregå.

Bornholms Folkebiblioteker, og specifikt Rønne Bibliotek, ønsker at blive en del af kulturhuset, men på den betingelse, at det medfører en investering i biblioteket – både i forhold til ressourcer og indhold.

For at afklare styrker, svagheder, muligheder og trusler forbundet med at blive integreret i kulturhuset, er der gennemført SWOT-analyser for hver af de tre kulturinstitutioner. Analyserne viser, at der er store potentialer forbundet med at samtænke de tre institutioner i et samlet kulturhuskompleks, men at der samtidig er mange opmærksomhedspunkter, der skal adresseres. Blandt de største er selve den fremtidige lokalefordeling, hvor arkitekturen og rumprogrammet skal understøtte, at hver institution har sit specialiserede, fysiske område, men at der også deles mange lokaler og funktioner.

De store kulturinstitutioner vil i fremtiden udgøre rygraden i kulturhuset: Det er deres tilknyttede personale der vil bemane huset, det er deres kerneydelser der vil kendetegne husets liv, og det er deres ledelser, der sammen med Center for Natur, Miljø og Fritid vil koordinere husets aktiviteter.

Hvorfor anbefales det at gøre Rønne Bibliotek til en del af kulturhuset?

Biblioteker skal ifølge loven formidle offentlig information, give adgang til viden samt kulturoplevelser og inspiration - en opgave, der i dag opfyldes gennem langt flere funktioner end blot at tilbyde udlånsmaterialer. Det moderne bibliotek huser også mødesteder til debat, dialog, læring og personlig udvikling- med andre ord er det moderne bibliotek en kulturaktør med mange forskellige funktioner, der tiltaler lige så mange forskellige målgrupper.

Bibliotekets nuværende placering på Pingels Allé er ikke optimalt placeret i forhold til det naturlige flow af mennesker, der er omkring Store Torvs cafémiljø og butikker. Samtidig drager det centrale Rønnes butiksliv og øvrige tilbud ej heller nytte af de mange hundrede borgere, der gæster biblioteket dagligt.

Rønne Bibliotek har et stort besøgstal- op mod 800 besøgende dagligt. Det vil derfor have en markant effekt i arbejdet med at skabe et levende kulturhus i Dams Gård, at biblioteket er en del af huset.

En fysisk markering i bymidten af Rønne biblioteks mange funktioner og tilbud vil samtidig gavne bredt; det vil først og fremmest komme de borgere til gode, som er fremmed for de mange tilbud, et moderne

bibliotek besidder, og som herefter vil benytte sig af disse. Ligeledes vil borgere, der allerede benytter sig af biblioteket, få glæde af de mange andre tilbud og institutioner, der vil indgå i kulturhuset.

I dialogen med børnene og de unge på Rønnes folkeskoler og Campus er det blevet tydeligt, at bibliotekets placering på Pingels Allé gør, at denne brugergruppe kun i mindre grad identificerer biblioteket som et vigtigt mødested. Samtidig er det meget tydeligt, at især de unge og børnene mellem 10 og 13 år i meget høj grad mangler et godt, trygt, uformelt og aktivt mødested med en central beliggenhed i Rønne.

Biblioteket skaber derfor de oplagte rammer for et mødested for borgere på Bornholm i alle aldre og målgrupper i kulturhuset. Det massive flow af mennesker, som biblioteket bringer med sig, skaber grobund for, at det nye kulturhus i Dams Gård bliver fyldt med liv, bevægelse og diversitet - akkurat som ønsket udtrykkes af borgere i Rønne og kulturhusets fremtidige aktører.

Endelig er det vigtigt at bemærke, at etableringen af et kulturhus i Dams Gård, sideløbende med fastholdelsen af biblioteket på Pingels Allé, kan skabe en uhensigtsmæssig konkurrencesituation mellem de to mødesteder- en problemstilling, som også bibliotekets ledelse selv har påpeget.

<p>STYRKER</p> <p>Mulighed for god synergi med andre kreative og kulturformidlende brancher.</p> <p>Biblioteket bevares som et samlet tilbud for alle aldersgrupper.</p>	<p>SVAGHEDER</p> <p>Bibliotekets ledelse og medarbejdere disponerer ikke forlods over lokaler til aktiviteterne. Der vil være krav om samordning.</p> <p>Tilgængelighed og åbningstider afhænger af helheden.</p> <p>Nødvendige sikkerhedsforanstaltninger modvirker indretningen af et helt åbent miljø, hvor alle har adgang overalt.</p>
<p>MULIGHEDER</p> <p>Ny profil i lokalsamfundet, hvor biblioteket bliver en del af byens dagligstue og byens måske vigtigste mødested.</p> <p>Potentiale for enorm vækst i aktiviteterne.</p>	<p>TRUSLER</p> <p>Ledelses- og styringsforhold kan indskrænke råderummet hos bibliotekets ledelse.</p>

Som led i undersøgelsen af bibliotekets mulige indflytning i kulturhuset, blev der sammen med bibliotekets personalegruppe og ledelse gennemført en SWOT-analyse, som afdækker styrker, svagheder, muligheder og trusler i forhold til en flytning af biblioteket.

På samme måde blev der også udarbejdet SWOT's i samarbejde med ledelsen i Kulturskolen og Musikhuset (se også næste side).

<p>STYRKER</p> <p>Øget kendskab gennem større synlighed.</p> <p>Adgang til fælles lokaler og udstyr.</p> <p>Adgang til spisested og opholdsmiljøer.</p> <p>Fælles, grønt uderum med fast scene.</p>	<p>SVAGHEDER</p> <p>Utryghed for mindre børn, hvis huset bliver 'for stort'.</p> <p>Bekymring om driften af huset kan blive kaotisk.</p> <p>Reduktion af lokaler alene forbeholdt Kulturskolen.</p>
<p>MULIGHEDER</p> <p>Tilførelse af ressourcer.</p> <p>Større og stærkere kulturskole, som passer bedre til øens størrelse og indbyggertal.</p> <p>Bredere synlighed for børn og unge, som ellers ikke ville opdage Kulturskolens tilbud.</p> <p>Den mentale tærskel til kulturskoletilbud sænkes.</p> <p>Bedre personalefaciliteter og muligheder for kollegialt samvær.</p> <p>Flere projekter på tværs af Kulturskolens linjer, og i samarbejde med andre aktører i huset.</p> <p>Etablering af MGK, TGK, BGK og et bredere fagudbud.</p>	<p>TRUSLER</p> <p>Kulturskolens profil som kvalificeret undervisningstilbud med højt uddannede lærere kan udviskes.</p> <p>Midler til drift ikke dimensioneret i forhold til anlæg.</p> <p>Hvis Kulturskolens kvadratmeter ikke prioriteres, kan det føre til en mindre og svagere kulturskole.</p>

STYRKER

Høj kunstnerisk kvalitet, bred tilgængelighed, meget scenekunst for pengene. Tiltrækker publikum fra hele øen.

Godt samarbejde med lokale kulturaktører. Bidrager med kulturtilbud i vinterhalvåret.

Et etableret spillested med nationalt netværk og mangfoldighed i genrer.

Velfungerende frivilliggruppe, arbejdende bestyrelse og stabilt, organisatorisk fundament.

SVAGHEDER

Koordineringen af kulturarrangementer svær og ressourcekrævende.

Musikhusets økonomiske fundament er spinkelt og genforhandles hvert fjerde år.

Musikhusets drift trækker meget på enkeltpersoner.

Musikhusets bygningsmasses tilstand er ukendt.

MULIGHEDER

Flere og anderledes arrangementer og mere liv i sommerhalvåret. Større publikumsflow.

Bedre understøttelse af vækstlaget. Ekstra rum til produktionsøvere (Kulturbro-projekter). Bedre fysiske faciliteter.

Stærkere samarbejder mellem Kulturskolen, Biblioteket og Musikhuset.

Fælles anvendelse af teknisk udstyr, inventar og maskinpark.

Fælles ødækkende frivilligformidling.

Professionalisering af PR og kommunikation.

Flere aktiviteter for unge i Raschs Pakhus.

TRUSLER

Fortætning af projektområdet, så der ikke bliver plads til udendørskoncenter.

Tab af kontrol ift. scenefaciliteter, som skal deles med andre.

'For åbent' hus med uhensigtsmæssig adgang til fx dyrt udstyr.

Musikhuset mister sin status som regionalt spillested, hvis der ikke kan afholdes tilstrækkeligt mange professionelle arrangementer.

Tab af indtægter fx som konsekvens af tvungen bortforpagtning, frafaldet økonomisk tilskud i underskudsgivende arrangementer, tab af sponsorer, manglende udlejning mv.

Manglende ressourcer til flere aktiviteter.

Flere scener kan udvande den musikalske aktivitet.

Tab af kontrol i forhold til Artist in Residency-ordningen.

CIVILSAMFUNDETS BIDRAG TIL KULTURHUSET

Udover de tre kulturinstitutioner er der en lang række øvrige foreninger og kulturaktører, der ønsker at blive en del af eller benytte faciliteter i det fremtidige kulturhus. Disse tæller:

- Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening
- Raschs Galleri
- Bornholms Teater
- Rønne Byorkester
- Wonderfestival
- Rønne Bio
- BRK's skoletjeneste
- Ungdomspartierne
- Spillestedet
- Sommerliv Store Torv
- Makers Island
- AOF Bornholm
- Bornholms Musikamatørers Kor
- Rønne Billard Klub
- Rønne Skakforening

Hvis Rønne Bibliotek flyttes til kulturhuset, vil de foreninger der orienterer sig mod lokaler på Pingels Allé, naturligt flytte med til en placering i kulturhuset. Et øjebliksbillede fra april 2021 tæller disse foreninger:

- Parkinsonforeningen
- Hyg & Strik
- Foreningen Mistet et Barn
- Bornholms Husflid
- LOF
- OCD-Foreningen

- Stofskiftesupport
- Bornholms Amatørscene
- Knipling
- Grønne Rønne
- Fibromyalgiforeningen
- Bornholms Folkeuniversitet
- Ældresagen
- Al-Anon
- Bornholms Passagerforening
- Socialistisk Ungdomsfront
- Dansk Ornitologisk Forening Bornholm
- Bornholms Møntsamlereforening
- Bornholms Frimærkeklub
- Scleroseforeningen
- Bornholms Racekaniforening
- Røde Kors
- Knogleskørhed
- Litterær Studiekreds
- Diabetesforeningen
- Bridgeklubben
- Alzheimerforeningen
- SF Bornholm
- Venstre
- Enhedslisten
- Nye Borgerlige
- Synergi Bornholm
- Dansk Vandrelaug Bornholm
- Figurspil Bornholm
- Danseklub 2000
- Foreningen Norden
- Center for Sundhed og Forebyggelse (kursusaktiviteter)

- Center for Økonomi og Personale (kursusaktiviteter)
- Center for Psykiatri og Handicap (kursusaktiviteter)
- Center for Natur, Miljø og Fritid (borgermøder)
- Sundhedsplejen (barselscafé, mødregrupper)

Under ét kan ovenstående betegnes som kulturhusets 'foreningsdel', hvor civilsamfundet mødes og deltager i organiserede aktiviteter. Dette foregår idag i vid udstrækning i bibliotekets bygning på Pingels Allé, og i Musikhuzets lokaler. Som en del af kulturhuset i Dams Gård, vil foreningerne have mulighed for at booke og leje lokaler og værksteder, og have deres udstyr og grej opbevaret i husets depoter.

Det anbefales endvidere, at foreningerne forpligter sig til at bidrage til husets liv og aktiviteter, konkret ved fx at deltage og levere indhold til årlige events og mærkedage, ved jævnligt at åbne deres forening op for omverdenen gennem fx arbejdende værksteder eller udstillinger, og ved at bidrage med frivillig arbejdskraft i huset.

Det anbefales videre, at det gøres muligt at blive tilknyttet kulturhuset som frivillig, og fx hjælpe med husets drift gennem koordinering af aktiviteter, praktisk klargøring af lokaler, bemanning og betjening under events og arrangementer samt kommunikation og formidling af kulturhusets tilbud.

KULTURHUSETS KOMMERCIELLE ELEMENTER

Selvom det anbefales at etablere et kommunalt ejet og drevet kulturhus, vil der stadig være kommercielle elementer i huset – først og fremmest i form af den selvejende institution Musikhuzet- som vil drive sin virksomhed gennem billetsalg og udlejning. Herudover anbefales det at skabe rammerne til at kulturhuset kan rumme et spisested eller en café, som drives af en forpagter på markedsvilkår.

Det anbefales endvidere at etablere værkstedsfunktioner, som i kortere og længere perioder kan udlejes til tilrejsende kunstnere og kunsthåndværkere, som under deres ophold i kulturhuset forpligter sig til at inddrage fx kulturskolens elever i deres arbejde. Kunstnerne kan oplagt sælge deres værker i kulturhuset, og kan samtidig gøre brug af Musikhuzets Artist in Residency-ordning i Raschs Pakhus.

Enkelte øvrige aktører i huset vil endvidere have mindre, kommercielle delaktiviteter: Fx sælges kunst i Raschs Galleri.

På lidt længere sigt anbefales det endvidere at formalisere samarbejdet mellem Bornholms Museum- i form af Hjorts Fabrik – og kulturhuset. Hjorts Fabrik er en af Rønnes mest besøgte attraktioner, og er desuden et arbejdende værksted på meget højt niveau. Det er oplagt at forestille sig, at kunstnere på legatophold på Hjorts Fabrik, kan udstille og sælge deres varer i kulturhusets café.

SPISESTED - HVORFOR OG HVORDAN

I landets kulturhuse tilsvarende nærværende projekt har flere erfaret, at et centralt mødested er essentielt for at etablere en stærk fællesskabsfølelse og sikre højt engagement blandt civilsamfundet. Her nævnes muligheden for et spisested - mad skaber fællesskaber, og spisesteder bliver hurtigt det pulserende hjerte, hvorfra energi, synergi og livsglæde pumper ud til resten af huset. Spisestedet skal være et socialt knudepunkt, et samlingspunkt og optimalt besidde front-desk funktion for kulturhuset.

Der findes flere mulige koncepter for at integrere et spisested i kulturhuset i Dams Gård. Såfremt der er økonomisk grundlag og tilstrækkeligt med besøgende kan et spisested enten bortforpagtes eller etableres som en socialøkonomisk café. Ved at bortforpagte spisestedet til en privatejet aktør er det muligt at sætte kriterier for typen af spisested, og samtidig kræve, at spisestedet indgår i kulturhusets tværfaglige samarbejder for at understøtte husets aktiviteter og aktører. (Det nævnes fra Kulturskolens side, at det kunne være spændende hvis der kan etableres et spisested ud fra princippet omkring zero waste og med en grøn profil).

Denne funktion udfordres ved etablering af en socialøkonomisk café. En ændring af lovgivningen har betydet, at socialøkonomiske tilbud i høj grad kræver større socialpædagogisk indsigt og flere ressourcer end tidligere. Derfor er omsætning ikke målsætningen i dette koncept, ligesom det ikke er forventeligt, at ansatte i caféen kan/vil påtage sig mere ansvar for yderligere arbejdsopgaver i kulturhuset end spisestedet. Det er derfor ikke muligt at etablere

en socialøkonomisk café på baggrund af de samme kriterier, som det er muligt i en forpagtningsaftale. Det økonomiske grundlag for et bortforpagtet spisested eller en socialøkonomisk café vurderes umiddelbart kun tilstedeværende såfremt biblioteket flytter med i kulturhuset i Dams Gård. Biblioteket sikrer et stabilt menneskeflow, som er essentielt for, at denne type spisesteder kan løbe rundt.

Udpeges et scenarie for kulturhuset, der ikke sikrer et grundlag for et større spisested, anbefales det at etablere et mindre omkostningstungt bud på konceptet. Musikhuset besidder en stærk frivilligorganisation, hvis erfaringer måske kan overføres til en café, drevet af frivillige. Et sådan åbent cafétilbud forudsættes af, at huset er åbent fra gaden.

Udpeges et scenarie, hvor husets besøgende har et forudbestemt formål, og huset ikke et åbent fra gadeplan, anbefales det at etablere et tilgængeligt opholdsareal med salgsmaskiner med varme og kolde drikke samt diverse snacks. Således imødekommes et spisested i kulturhuset stadigvæk, dog i mindre formel grad end en officiel café.

Uanset hvilket koncept, der integreres i kulturhuset, er det væsentligt, at spisestedet ikke skal skabe en uhensigtsmæssig konkurrencesituation i forhold til de kommercielle caféer på Store Torv. Der er derfor henover vinteren initieret en dialog konkret med de eksisterende spisesteder omkring projektområdet. Det anbefales at fortsætte denne dialog, med henblik på at konkretisere indholdet i kulturhuset eventuelle spisested/café.

A photograph of three people from behind, standing on a staircase and looking up at a large, ornate, glowing chandelier. The scene is dimly lit, with the chandelier providing the main light source. The staircase has a wooden handrail and white balusters. The overall mood is contemplative and artistic.

KULTURHUSETS **MÅLGRUPPER**

ET HUS FOR OG TIL BORNHOLMERE

Kulturhuset i Dams Gård skal først og fremmest være til for Bornholmere. Huset skal styrke den lokale identitet som Rønneboer, og samtidig gøre byen mere attraktiv for byens eksisterende og fremtidige borgere. Huset skal rumme mange forskellige aktiviteter; både de, der henvender sig til bestemte målgrupper og de, der tiltrækker det brede publikum.

Kulturskolen og Musikhuzet tiltrækker alle meget forskellige målgrupper, hvis deltagelse i kulturhuset sikres gennem institutionernes engagement i huset. Bliver Rønne Bibliotek en del af huset, udvides målgruppen yderligere.

Først og fremmest bør kulturhuset være et optimalt mødested for **foredragsgivere, -gæster, optrædende og publikummer** året rundt, da disse målgrupper utvivlsomt vil inddrages i kulturhuset af de store kulturinstitutioner, som hver især og tilsammen gennemfører mange arrangementer, events og aktiviteter året rundt.

Samtidig er det relevant også at være bevidst om de mindre synlige målgrupper, kulturinstitutionerne

bringer med sig. Kulturhuset bør for eksempel tilbyde et attraktivt mødested for forældre eller søskende til kulturskoleelever, mens de modtager undervisning. Hvis biblioteket integreres i huset, bør det ligeledes rumme de biblioteksbrugere, der ikke frekventerer biblioteket for udlånsmateriale, men i højere grad anvender lokalerne som opholdsrum eller et sted til social kontakt.

Udover målgrupperne, der inddrages af kulturinstitutionerne, er der identificeret yderligere aktører/målgrupper som er attraktive for kulturhusets realisering og identitet.

Det musikalske vækstlag i Rønne er spirerende, men udfordret af blandt andet mangel på øvelokaler og uformelle mødesteder. Målgruppen - som til en vis grad benytter sig af Musikhuzets øvefaciliteter i dag - ser et stort potentiale i at indgå i flere samarbejder i regi af kulturhuset, heriblandt at indgå i en deleordning om de tilgængelige faciliteter. Målgruppen efterspørger både større øvelokaler til bands, men også mindre øvelokaler til elektronisk musikproduktion.

En meget central målgruppe for kulturhuset er endvidere **foreningslivet i Rønne**, herunder både de

politisk funderede, de hobby/passionsfunderede og de sociale. Mange af foreningerne benytter i dag lokaler i bibliotekets bygning på Pingels Allé, mens nogle benytter lokaler forskellige andre steder i byen. Enkelte foreninger går en ukendt fremtid i møde, idet de fx har til huse på Østre Skole, og signalerer derfor interesse i at blive en del af kulturhuset i Dams Gård.

Foreningerne har meget blandede interesseområder og deraf forskellige behov for faciliteter og lokaler. Mange foreninger har 'blot' brug for et mødelokale og måske IT/AV-udstyr, andre har brug for reelle værkstedsfunktioner. Der er i arbejdet med kulturhuset taget udgangspunkt i, at alle foreninger er velkomne, men at fx idræts- og sportsforeninger, spejdere mv. ikke nødvendigvis vil finde det hensigtsmæssigt at blive en del af huset, idet der her er behov for nogle helt andre faciliteter end der kan tilvejebringes i den tætte by.

Selve rumprogrammet for kulturhuset er ikke færdigbearbejdet på nuværende tidspunkt, men det er sandsynliggjort og integreret i budgettet, at der skabes plads til både mange mødelokaler af forskellig størrelse, sal, auditorium, scenefaciliteter, lette værksteder samt opbevaringsplads, så så mange

foreninger som muligt kan finde hensigtsmæssige, fysiske rammer i huset.

Skulle biblioteket blive flyttet ind i kulturhuset, er det samtidig oplagt, at bygningen på Pingels Allé også fremadrettet fungerer som mødested for foreningslivet, uanset om der er biblioteksfunktion i huset eller ej. Fx kan dette være relevant for foreninger, som har særlige krav til tilgængelighed med bil, eller har særlige pladskrævende behov i forhold til udstyr.

Endelig er de **uformelle besøgende** en væsentlig målgruppe, særligt hvis der vælges et scenarie, hvor kulturhuset vil indeholde en café- eller spisestedsfunktion. Det betyder, at gæster vil opsøge kulturhuset for at indtage et måltid eller tage en kaffépause, og vil måske benytte lejemuligheder knyttet til børnebiblioteket. Disse gæster forventes i vinterhalvåret primært at bestå af Rønneborgere, herunder særligt ældre, studerende og småbørnsforældre.

TURISTERNE ER OGSÅ VELKOMNE

Det har i arbejdet med kulturhuset fra starten stået klart, at der er tale om et hus for og til Bornholmere og Rønneboere, og kun sekundært et hus der orienterer sig imod øens turister.

Rønne er uden tvivl en turistby, men kulturhuset har først og fremmest er formål i at give øens lokale befolkning et kulturbåret mødested, som øger livskvaliteten i hverdagen for den enkelte bornholmer.

Når det er sagt, så har turister en tendens til at opsøge de steder, der er populære i lokalbefolkningen. Således må det forventes, at kulturhuset vil udvikle sig til en turistattraktion på samme måde som Rønnes handels- og Caféliv er det i dag.

Maltfabrikken i Ebeltoft er blevet et kulturhus ikke alene for byens og kommunens borgere, men også en regional attraktion. Samtidig er der i Maltfabrikken skabt et ungemiljø, som er unikt for en provinsby af Ebeltofts størrelse og type. Også i Rønne efterspørger de unge gode mødesteder.

BØRN OG UNGE I KULTURHUSET

Arbejdet med kulturhuset har vist, at en af de vigtigste målgrupper for det kommende kulturhus er børnene og de unge i Rønne og på øen som helhed.

I øjeblikket er der ingen offentlige eller gratis tilbud til børn under 13 år eller til unge over 18 på Bornholm – den kommunalt drevne ungdomsskole er kun tilgængelig for 13-18-årige, hvorfor flere uden for denne aldersgruppe oplever at mangle et åbent mødested, hvor de kan droppe ind. Behovet for et tilgængeligt mødested, der tiltaler børn, unge og voksne i alle aldre er stort.

Rønne Biblioteket udfylder denne rolle et stykke af vejen, men et centralt placeret kulturhus vurderes at have et langt større potentiale i at blive et attraktivt mødested for børn og unge.

Henover vinteren er der gennemført en dialogproces med børn og unge i Rønne. Formålet med processen har været at opnå førstehåndsindsigt i, hvordan det opleves at være barn og ung i Rønne, fx hvilke visioner, drømme eller ønsker børn og unge har for det nye kulturhus i Dams Gård, samt indsamle inspiration i form af referencer til allerede eksisterende lokationer, børnene og de unge færdes i og ved. Dialogen har omfattet elever fra 4.-9. klasse på Åvangsskolen, studerende på tre forskellige erhvervsuddannelser samt gymnasieelever på STX.

Referencer

De referencer, som er modtaget gennem den foreløbige inddragelsesproces af børn og unge, ses i vedlagte bilag 1. Referencerne er ment til at være en

inspirationskilde til fremtidige beslutninger for Dams Gård, da disse alle er steder, de bornholmske børn og unge foretrækker at tilbringe tid ved og omkring.

Mødesteder i Rønne

De unge foretrækker i sommerhalvåret destinationer ude på øen. Når tilbuddene lukker søger målgruppen til Rønne, hvor caféer, restauranter og barer har åbent, og hvor der stadig er aktiviteter i Musikhuset, på teateret og i biblioteket. På trods af, at disse steder har åbent i vinterhalvåret, efterspørger målgruppen et sted at være i Rønne i deres frimodul, efter skole eller tidligt på aftenen med deres venner, hvor de ikke er nødsaget til at bruge penge for at opholde sig. Det beskrives, at de i øjeblikket mest oplagte, gratis steder at mødes i Rønne er ved bænke langs Nordre Kystvej, den tidligere skaterpark/parkeringsplads på Skansevej og mindre græsarealer spredt rundt i byen.

Flere af de unge nævner at kulturhuset har potentiale til at blive dét indendørs, uformelle mødested, de mangler.

Indhold i kulturhuset med relevans for børn og unge

Børnene og de unge har bidraget med forslag til hvilke værdier kulturhuset skal bygges på, og hvilke konkrete elementer huset bør indeholde. Overordnet udtrykker børnene og de unge et ønske om at kunne tilbringe tid med både venner og familie i det nye kulturhus, og håber på, at huset bliver et sted, hvor de kan møde nye mennesker, de deler interesser med. Der udtrykkes interesse i åbne, kreative værksteder, hvor man enten kan lære et nyt håndværk eller udfolde sig kreativt i fællesskab med andre.

Overordnet har både børn og unge i Rønne store visioner for, hvad det nye kulturhus kan indeholde, for at det bliver attraktivt for netop dem. Der efterspørges både skemalagte aktiviteter, hold- og kursustilbud som kræver tilmelding, men der efterspørges i lige så høj grad et sted, hvor man som barn eller ung kan droppe ind uden at skulle betale. Faciliteter og aktiviteter bør derfor også være tilgængelige til intuitiv anvendelse – hvad end det er at leje udstyr, spille brætspil eller noget tredje.

Herudover anbefales følgende initiativer udviklet forud for kulturhusets realisering:

- En synlig og tilgængelig kontaktperson anbefales integreret i kulturhuset for at imødekomme og eventuelt assistere en realisering af børn og unges interesser i det kommende kulturhus.
- Det anbefales at danne et ungeråd for at tilskynde børn og unges demokratiske engagement i kulturhuset og sikre en direkte kontakt ml. beslutningstagere og målgruppen.

Remisen - en fremtidig del af kulturhuset?

Regionskommunen har besluttet, at Remisen på Nørrekås kan indeholde midlertidige aktiviteter i en foreløbig tre-årig periode. Afsættet er, at der har meldt sig ungeföreninger, der ønsker at etablere et skatermiljø og et uformelt mødested.

Det anbefales, at det i løbet af den tre-årige periode undersøges, hvorvidt Remisen kan blive en mere permanent, autonom del af kulturhuset i Dams Gård, hvor de unge har en højere grad af selvbestemmelse end i selve kulturhuset.

PROJEKTOMRÅDETS
FYSIK OG HISTORIE

PROJEKTOMRÅDETS UDSTRÆKNING

Projektområdet omfatter hele Dams Gård, herunder gårdarealerne mellem bygningerne, havearealerne bag gården samt tilbygningen mellem Dams Gård og Odd Fellow Ordenens bygning i Krystalgade.

Herudover omfatter projektområdet også hele bygningsmassen og udenomsarealerne som bruges af Musikhuzet Bornholm.

Endelig er hele den nordlige del af Store Torv også en del af projektområdet.

OMRÅDETS HISTORIE

Projektområdet har med sin centrale placering i Rønne midtby altid spillet en væsentlig rolle for by-, handels- og kulturliv. I flere hundrede år er besøgende kommet til som hotelgæster, biografgængere, handlende, koncertpublikum, musikudøvende, VUC-elever og senest kulturskoleelever.

Dams Hotel slog for første gang dørene op i 1865. Hotelfløjnen mod Krystalgade, prydet af Rønnes våbenskjold, blev etableret i 1910, og har siden stået, som vi kender den i dag med den klassicistiske facade i hvid og gul. På hotelfløjens gårdvendte facade er det sortmalede bindingsværk bevaret, så det i udtrykket fremstår som for mere end hundrede år siden, hvor hotelgæster blev fotograferet på verandaen ud mod den store have. Sidenhen er hotellet blevet bygget til og bygget om. En ny fløj, først opført i 1934 og senere ombygget i 1963

og 1998, adskiller bygningen fra haven, i folkemunde kendt som Musikhusets have. Dams Gård har efterfølgende huset både VUC og HF.

Nær Dams Hotel mod Store Torv lå Raschs Gård - en købmandsgård, der gennem tre generationer supplerede handlende, der færdes i byområdet. Købmandsgården blev efter den tredje Rasch-købmands død i 1933 revet ned. Den nye grund gav plads for Rønne Bio- et prominent vartegn for Store Torv med den moderne funktionalistiske facadebygning, der i dag tilhører Musikhuset. Bygningen opførtes for Rønne Bio i 1940, tegnet af Paul Tybjerg, men en facaderenovation ifm. funktionsskiftet fra biograf til Musikhus i 1996-97 blev eksekveret af arkitektfirmaet Fog og Følner. Musikhuset har desuden fået til huse i det eneste bevarede bygningsmasse fra Raschs Gård, nemlig Rasch Pakhus.

Kilde: Roennebyarkiv.dk

EKSISTERENDE FORHOLD

Bygningsmassen i projektområdet er præget af at indeholde både ældre og yngre bygninger- således er Raschs Pakhus opført helt tilbage i 1870, hvor den nyeste del af Dams Gård er ombygget i 1990'erne.

Området består af bygningerne Dams Gård, med tilhørende fløje, Musikhuset samt Raschs Pakhus med tilbygning. Herudover er der baggårdsrealerne og Rosenhaven.

Alt inklusiv rummer bygningsmassen næsten 6.000 m² etageareal, uden kælder. Kælderarealer udgør omkring 1.400 m².

Bevaringsværdier

Både gade- og gårdfacade på den ældste del af Dams Gård- den del der vender ud mod Krystalgade- er udpegede som bevaringsværdige. Facaderne er meget forskellige, hvor facaden mod Krystalgade er klassicistisk, og facaden mod baggården er en bindingsværksfacade.

Herudover er Musikhuset facade ud mod Store Torv udpeget som bevaringsværdig.

Der er ikke officielt udpeget øvrige bevaringsværdier i projektområdet, men det vurderes, at blandt andet Raschs Pakhus og Rosenhaven har historisk kulturværdi, ligesom området som helhed kan karakteriseres som et kulurmiljø.

Dams Gård / Byg. 4

Opførelsesår: 1910
Til-/ombygning: 1998
Ydrevægge og tag: Mursten og tegl
Samlet areal: 3417 m²

Kulturskolen / Byg. 4

Opførelsesår: 1934 Til-/ombygning:
1962 og 1998
Ydrevægge og tag: Mursten og tegl
Samlet areal: 801 m²

Trappehus / Byg. 3

Opførelsesår: 1950
Ydrevægge og tag: Mursten og
fibercement
Samlet areal: 115 m²

Raschs Pakhus / Byg. 2

Opførelsesår: 1870
Til-/ombygning: 1999
Ydrevægge og tag: Mursten og tegl
Samlet areal: 915 m²

Musikhuset / Byg. 1

Opførelsesår: 1940
Til-/ombygning: 1999
Ydrevægge og tag: Mursten og tagpap
Samlet areal: 1674 m²

1 - Dams Gård
1350 m²
260 m² kælder

2 - Dams Gård
850 m²
280 m² kælder

3 - Dams Gård
480 m²
150 m² kælder

4 - Dams Gård
200 m²
35 m² kælder

5 - Musikhus - Koncertsted
500 m²
320 m² kælder

6 - Musikhus - Forhus
570 m²
190 m² kælder

7 - Raschs Pakhus
960 m²
75 m² kælder

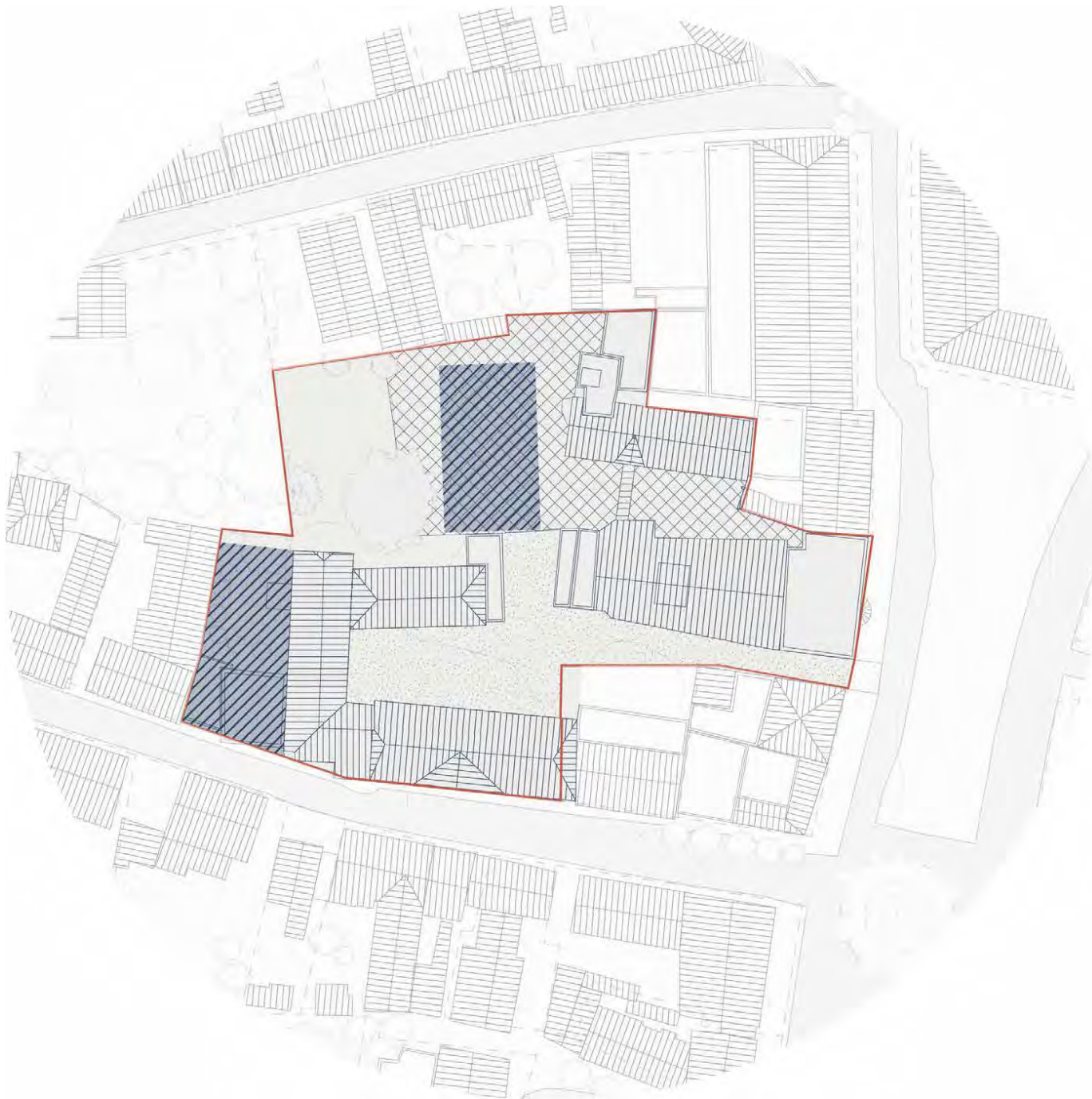
8 - Øvelokaler
60 m²

BBR: kvadratmeter

Dams Gaard 1, 2 og 4:	2444 m ² / 781 m ² kælder
Dams Gaard 3:	801 m ²
Musikhus:	1674 m ² / 508 m ² kælder
Raschs Pakhus:	915 m ² / 79 m ² kælder
Trappehus (ved Raschs):	115 m ²

Projektområdet omfatter flere forskellige bygninger, som er opført over en periode på mere end 100 år. Illustrationen viser områdets samlede antal etagekvadratmeter.

FORTÆTNINGSPOTENTIALE

Udover den eksisterende bygningsmasse, er der endvidere mulighed for at tilføre yderligere bygningsmasse til projektområdet.

Jævnfør den gældende Lokalplan nr. 63 for Bornholms Musikhus, er der mulighed for at opføre en ny bygning i et byggefelt tilsvarende det øverste blå, skraverede felt på illustrationen til venstre.

I arbejdet med scenarierne er det endvidere undersøgt, hvorvidt den nuværende pavillonbygning mellem Damd Gård og Odd Fellow Logen kan nedrives og erstattes med et nyt infill-byggeri. Dette vil kræve ny lokalplan, og er kun aktuelt hvis biblioteket integreres i kulturhuset.

Det anbefales, at eventuelt nyt byggeri i skala og udtryk opnår harmoni med projektområdets øvrige bygningsmasse.

OMRÅDETS KAPACITET

Bornholms Kulturskole, som i dag har til huse i Dams Gård, råder aktuelt over i alt 1.180 m², heraf netto 500 m² undervisningslokaler, sal på 180 m² samt kontor og administration.

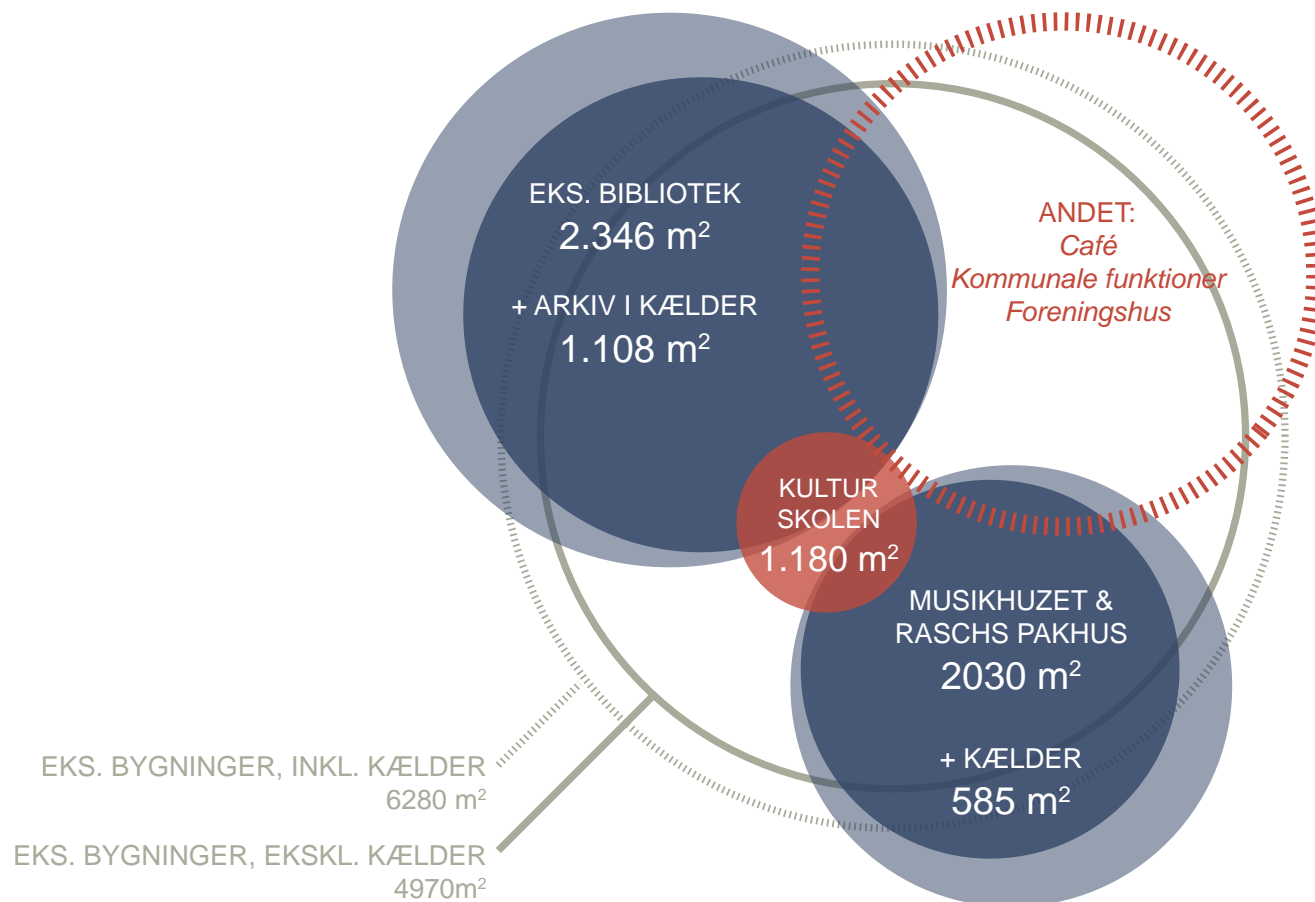
Musikhuset Bornholm har aktuelt omkring 2.700 m² til rådighed, og herudover ca. 580 m² kælder, hvor der blandt andet er opbevaring og bandrum.

Biblioteket på Pingels Allé har 2.346 m² til rådighed over jorden, og yderligere 1.108 m² i kælder.

I kulturhuset skal der som minimum skabes plads til både Musikhuset og Kulturskolen, og herudover også eventuelt biblioteket samt fx café, foreningslokaler mv. Ser man på den eksisterende bygningsmasse i området, kan man sige at der 'på papiret' er kvadratmeter nok.

Som det er i dag er kvadratmeterne dog ikke indrettet hensigtsmæssigt til kulturinstitutionerne, og der er derfor brug for både om- og eventuelt også tilbygninger for at sikre, at alle funktioner får gode fysiske rammer.

Samtidig har kulturinstitutionerne potentiale for at vokse som en del af kulturhuset, hvorfor der kan blive brug for udvidelsesmuligheder. Dette er derfor indtænkt i scenarierne.

Den gældende lokalplan for projektområdet muliggør etableringen af en ny bygning, hvor der i dag er parkering bag Musikhuset. I arbejdet med scenarierne for kulturhuset, er det desuden undersøgt hvorvidt der kan etableres en ny bygning hvor der i dag er en pavillonbygning mellem Dams Gård og Odd Fellow Logen.

MULIGE SCENARIER

FOR KULTURHUSET

Arbejdet med programmet for kulturhuset har resulteret i udviklingen af tre mulige scenarier for husets sammensætning og indhold. De tre scenarier kan benævnes:

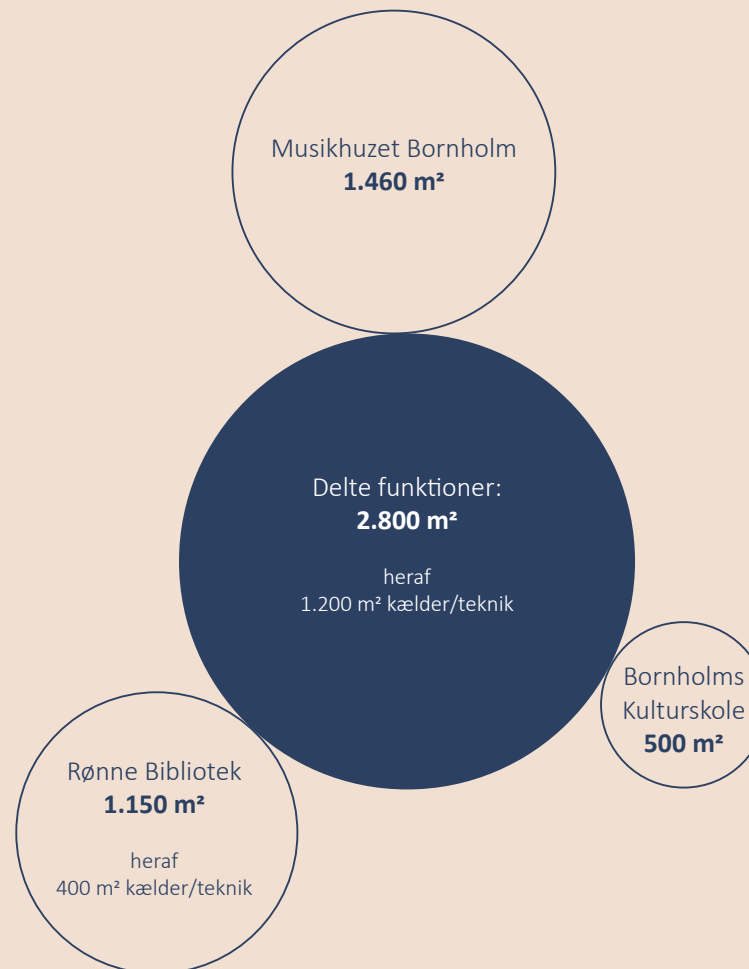
1. Foreningshuset Dams Gård, hvor Kulturskolen og Musikhuzet udgør kulturhuset rygrad, og hvor foreningslivet desuden vil have adgang til huset.

2. Kulturhuset Dams Gård, hvor der udover Kulturskole, Musikhuz og foreningsliv også udvikles en caféfunktion drevet med frivillig arbejdskraft.

3. Kulturens Hus på Bornholm, hvor Rønne Bibliotek integreres i kulturhuset, og hvor det desuden sandsynliggøres, at der kan drives en café/spisested på markedsvilkår.

Den største forskel på scenarie 1 og 2 er, at det anbefales i scenarie 2 at arbejde med at etablere en caféfunktion baseret på frivillig arbejdskraft. En café med åbningstider vil sikre, at der er mulighed for at besøge og bruge kulturhuset uden at være medlem af en forening, tilmeldt et arrangement eller lignende.

Scenarie 3 er det eneste scenarie, hvor Rønne Bibliotek indflyttes i kulturhuset. Det anbefales på baggrund af dialogen med bibliotekets ledelse og personalegruppe, at biblioteket indflyttes i sin helhed, og der er derfor ikke udviklet et scenarie, hvor biblioteket deles over to matrikler.

PRINCIPPER FOR DELING AF FACILITETER, Udstyr og Lokaler

I samarbejde med Musikhuzet, Kulturskolen og Biblioteket er det blevet kortlagt, hvilke funktioner der kan deles på tværs af institutionerne og foreningerne i huset.

Princippet omkring deling har to formål:

1. For det første skal der skabes plads i projektområdet til de mange funktioner og faciliteter. Det betyder, at

hver af de tre kulturinstitutioner i højere grad end i dag skal dele faciliteter og lokaler. Dette er godt i tråd med, at de tre institutioner har mange sammenfaldende lokalebehov.

2. Princippet omkring deling har også et andet og meget vigtigt formål i at skabe et levende hus. Et vigtigt budskab fra alle aktører er, at der skal skabes et levende kulturhus, hvor der er 'gang i den' på alle tider af året og ugen. Dette opnås bedst ved at lokaler og faciliteter er aktiverede mest muligt.

I arbejdet med scenarierne er der gennemført en analyse af de eksisterende fysiske rammer hos henholdsvis Bornholms Kulturskole, Musikhuset Bornholm og Rønne Bibliotek, som de er i dag.

Analyserne kortlægger blandt andet, hvor mange kvadratmeter institutionerne har til rådighed, samt hvilke funktioner der er til stede.

Musikhuset Bornholm råder i dag over henholdsvis Musikhuset og Raschs Pakhus, samt et mindre område med øvelokaler. Herudover har Musikhuset en del kælder til rådighed.

Diagram 02
- Hovedfunktioners relation

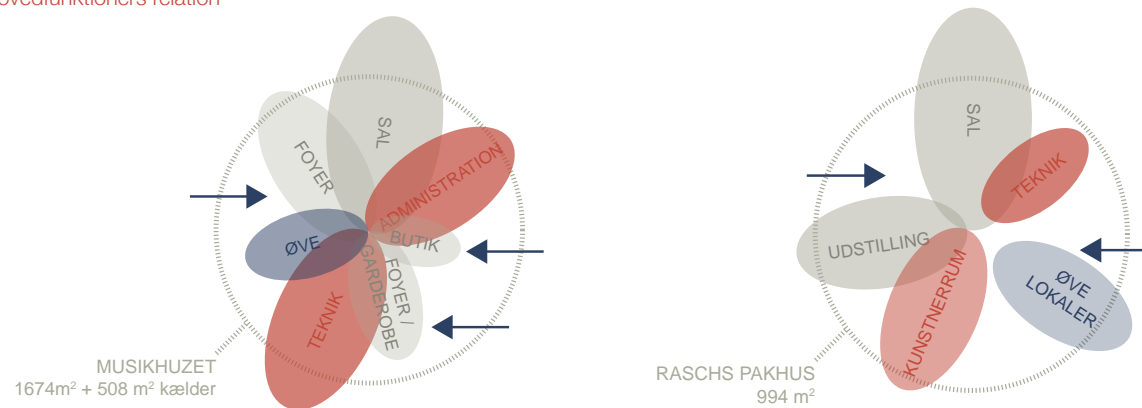

Diagram 01
- Hovedfunktioners placering

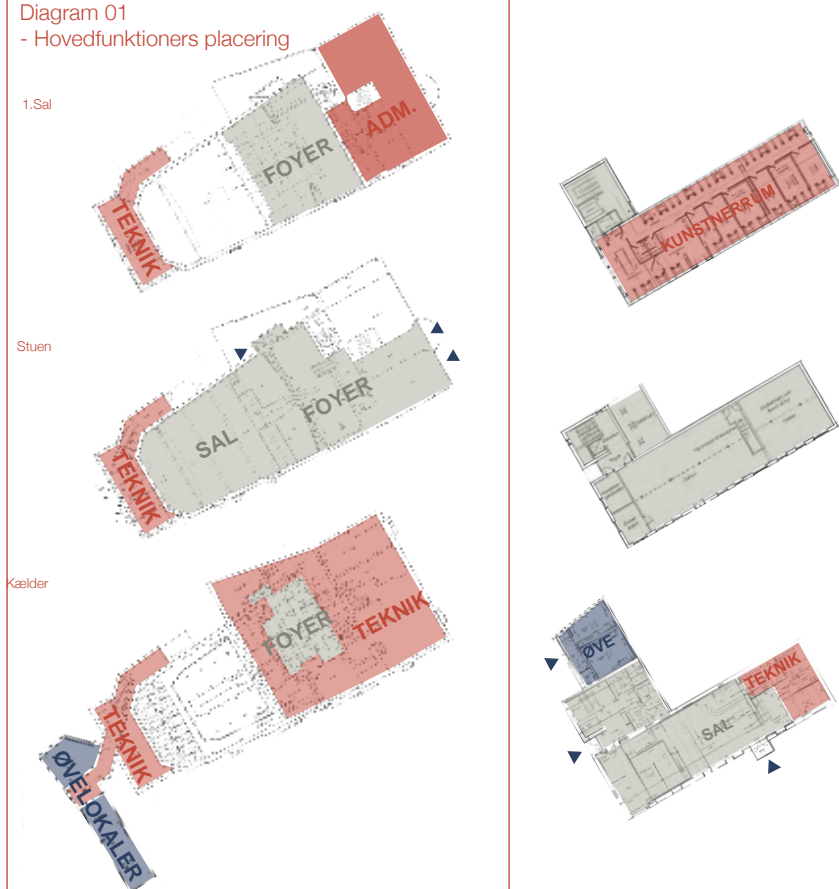
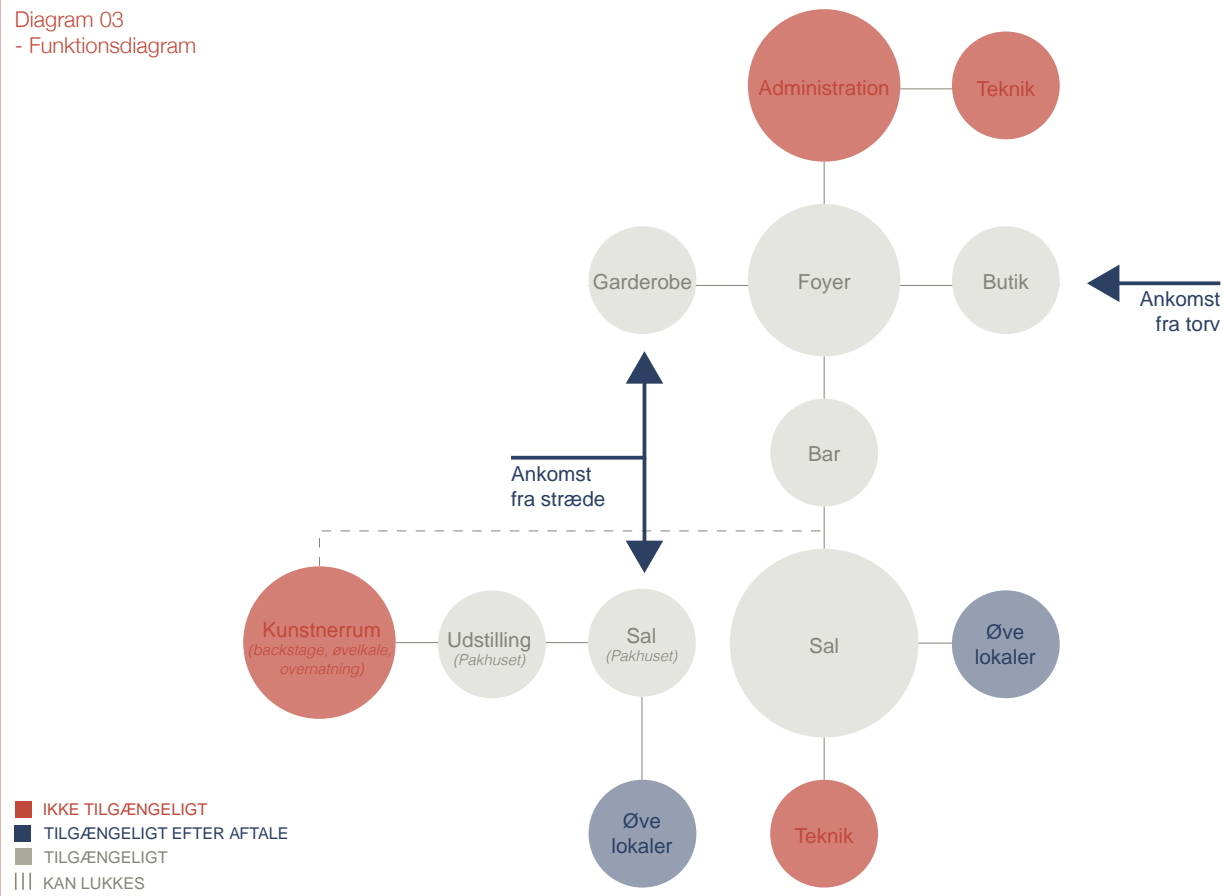

Diagram 03
- Funktionsdiagram

■ IKKE TILGÆNGELIGT
■ TILGÆNGELIGT EFTER AFTALE
■ TILGÆNGELIGT
||| KAN LUKKES

Også **Bornholms Kulturskole** er blevet kortlagt. Kulturskolen har i dag til huse på Dams Gård, dog ikke i den ældste fløj. Kulturskolen har en vision om at vokse i fremtiden, hvilket er indtænkt i scenarierne for kulturhuset.

Diagram 02
- Hovedfunktioners relation

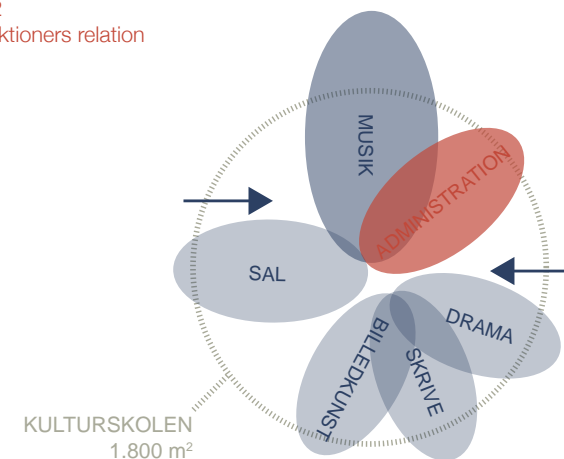

Diagram 01
- Hovedfunktioners placering

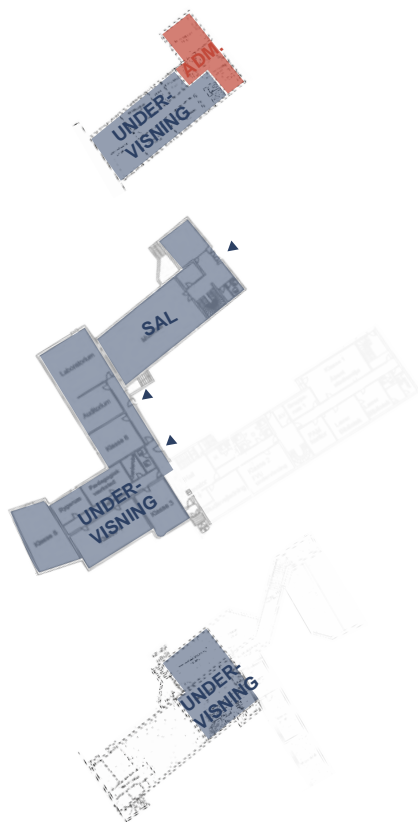
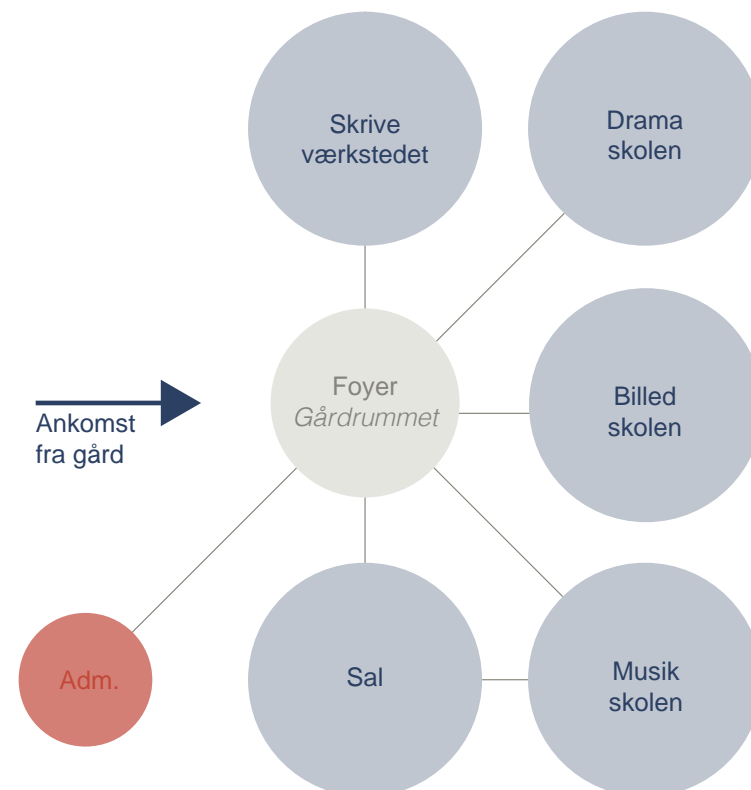

Diagram 03
- Funktionsdiagram

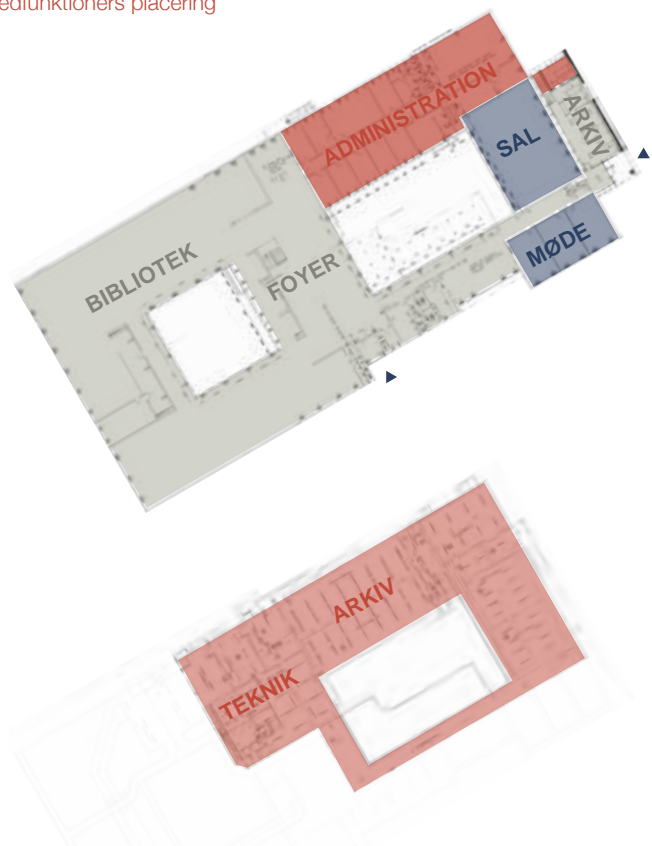
- IKKE TILGÆNGELIGT
- TILGÆNGELIGT EFTER AFTALE
- TILGÆNGELIGT
- ||| KAN LUKKES

På **Pingels Allé** drives ikke alene udlånsvirksomhed - bygningen fungerer endvidere som ramme om en lang række arrangementer og aktiviteter - herunder fungerer bygningen i praksis som foreningshus.

I scenarie 3, hvor biblioteket integreres i kulturhuset, vil udlånsfunktionen få lidt mindre plads, men til gengæld vil der blive mere plads til foreningslivet og aktiviteter.

- IKKE TILGÆNGELIGT
- TILGÆNGELIGT EFTER AFTALE
- TILGÆNGELIGT
- ||| KAN LUKKES

Diagram 01
- Hovedfunktioners placering

Stue

Kælder

Diagram 02
- Hovedfunktioners relation

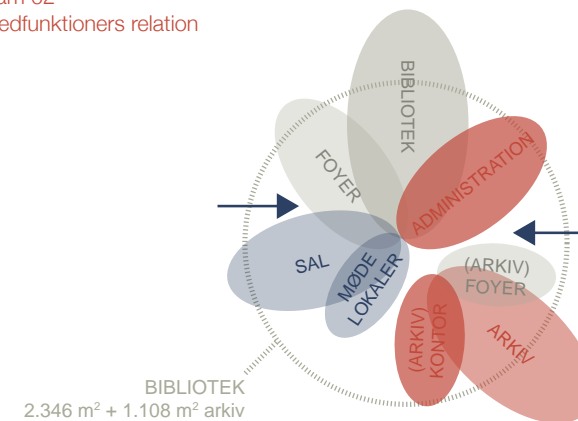
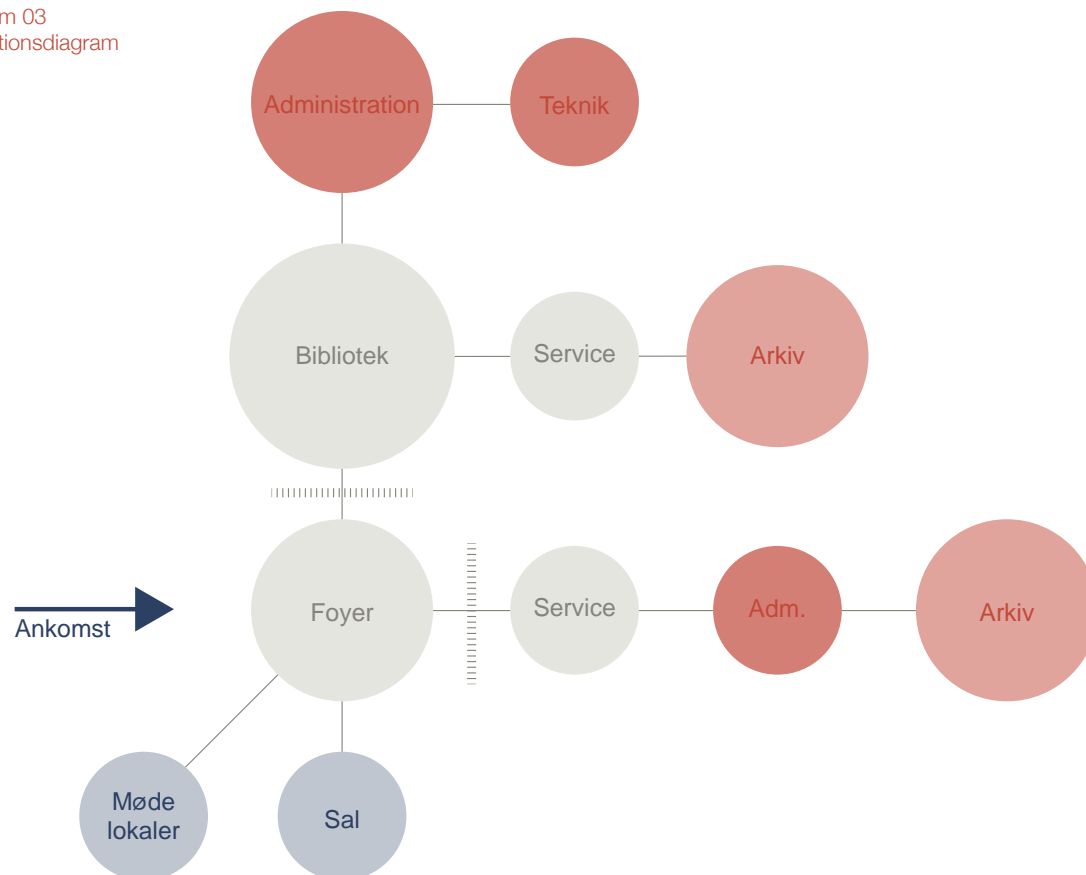

Diagram 03
- Funktionsdiagram

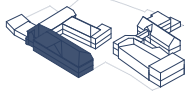

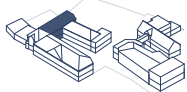

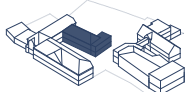

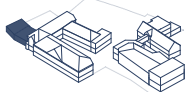

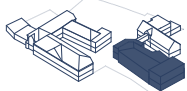

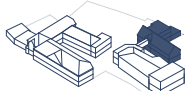
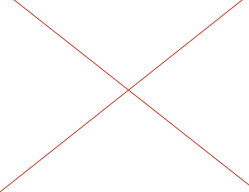

En analyse af den nuværende brug af bygningsmassen i og omkring Dams Gård viser blandt andet, at de mest benyttede områder er dels Kulturskolens undervisningslokaler, som benyttes fire gange ugentligt mellem klokken 14 og 20, og Musikhusets sal, garderobe mv., som benyttes mest intensivt i weekender.

NUVÆRENDE BRUG 	KÆLDER	STUE	1. Sal	2. Sal
DAMS GAARD SYDFLØJ 	 Dele af kælderens er udgravet. Maskinrum / opbevaring og fyrrum er placeret i kælderen.	 Undervisningslokaler forbundet af lang fordelingsgang	 Undervisningslokaler mod nord forbundet af lang fordelingsgang. Mod syd er der indrette små arbejdsrum/mødelokaler.	 Undervisningslokaler forbundet af forbindelsesgang
DAMS GAARD VESTFLØJ 	 Kælderen er inddelt i mindre rum, der tidligere har været brugt til bogdepot	 KULTURSKOLEN Billed-, drama-, og skriveskolen 4 dage i ugen, 16.00-18.00	 Salen er indrettet med et tidligere undervisningslokale, grupperum og lærerværelse	 Hele anden sal, det tidligere loftsrum, er indrettet til et stort lokale
DAMS GAARD NORDFLØJ 	 KULTURSKOLEN Dele af kælderen er udgravet og indrettet med toiletter og et øvelokale	 KULTURSKOLEN Salen bruges både til arrangementer og som stort undervisningslokale i hverdagen Ønske om at afholde et fast arrangement fredag eftermiddag	 KULTURSKOLEN Fem dage om ugen. øvning, koncerter og sammenspil i weekenderne	
DAMS GAARD SYD-VESTFLØJ 	 KULTURSKOLEN Billed-, drama-, og skriveskolen 4 dage i ugen, 16.00-18.00	 KULTURSKOLEN Billed-, drama-, og skriveskolen 4 dage i ugen, 16.00-18.00		
MUSIK HUZET 	 MUSIKHUZET Garderobe+toiletter (foyer) bruges ved arrangementer, typisk fre-, lør- og søndag, samt 1-2 hverdage	 MUSIKHUZET Sal og foyer bruges ved arrangementer, typisk fre-, lør- og søndag Kulturbutikken har åbent 12-17.30 i hverdagene, samt lørdag 10-13.00	 MUSIKHUZET Administration: hverdag	 MUSIKHUZET 2x boliger
RASCHS PAKHUS 		 RASCHS PAKHUS Salen bruges 4-5 gange ugentligt Øvelokalerne anvendes dagligt	 RASCHS PAKHUS Stort midterlokale åbnes op hvis der ikke er tilskuerpladser nok i stuen. Bruges ellers som tv-stue til artister.	 RASCHS PAKHUS 2. sal bruges til backstage ved arrangementer i musikhuset Samt ophold ifm. produktionsøvere og AIR

Analysen af benyttelsesgrad danner afsæt for et bud på i hvilken grad de forskellige dele af bygningsmassen kan aktiveres yderligere i et samlet kulturhuskompleks.

Her kan det blandt andet udledes, at der er god mulighed for at aktivere kulturskolens undervisningslokaler og dele af Musikhuset yderligere, fx på hverdagsformiddage, men at kældre og depoter til gengæld er fuldt udnyttede.

AKTIVERINGS POTENTIALE <small>lav</small> <small>høj</small>	KÆLDER	STUE	1. Sal	2. Sal
<p>DAMS GAARD SYDFLØJ</p> 		<p>Etagen står ubrugt og undervisningslokalerne er utidssvarende indrettet. Potentialet for direkte aktivering er derfor ikke høj.</p>	<p>Etagen står ubrugt og undervisningslokalerne er utidssvarende indrettet. Potentialet for direkte aktivering er derfor ikke høj.</p>	<p>Etagen står ubrugt Stort og fleksibelt lokale med køkken, men utidssvarende indrettet. Potentialet for direkte aktivering er derfor ikke høj.</p>
<p>DAMS GAARD VESTFLØJ</p> 		<p>De utidssvarende undervisningslokaler bruges af Kulturskolen. Der er et aktiveringspotentiale i formiddagstimerne og i weekender.</p>	<p>Etagen står ubrugt Aktiverings potentiale til undervisning Utidssvarende undervisningslokaler</p>	<p>Etagen står ubrugt Stort åbent lokale, der kan bruges til mindre sal / stort øve- eller foreningslokale</p>
<p>DAMS GAARD NORDFLØJ</p> 		<p>Etagen bruges af Kulturskolen Salen bruges til dagligt som undervisningslokale, der er et aktiveringspotentiale til undervisning i formiddagstimerne og i weekenderne Salen er indrettet til musikskole i 1992</p>	<p>Lokalerne bruges af Kulturskolen til musik og administration Aktiverings potentiale til undervisning i formiddagstimerne Lokalerne er indrettet til VUC, ikke Kulturskolen</p>	
<p>DAMS GAARD SYD-VESTFLØJ</p> 		<p>Etagen bruges af Kulturskolen Aktiverings potentiale til undervisning i formiddagstimerne Utidssvarende undervisningslokaler</p>		
<p>MUSIK HUZET</p> 		<p>Udover arrangementer benyttes salen ofte til opsætning, lydprøver og nedtagning. Man- og tirsdage ofte ledige</p>		
<p>RASCHS PAKHUS</p> 			<p>Bruges i weekends og 1-2 hverdage Ofte mulighed for aktiviteter mandag og tirsdage</p>	

Videre er det blevet undersøgt, i hvor høj grad bygningsmassen egner sig til at blive ændret og transformeret til fx nye funktioner.

Grundlæggende viser analysen, at Dams Gård - både den ældste fløj og de yngre - egner sig godt til at blive transformeret indvendigt, idet bygningerne allerede er ombygget flere gange, og evt. indvendige bevaringsværdier er gået tabt. Samtidig understøtter bygningernes konstruktioner, at de er fleksible i forhold til ombygning.

Hér er det vigtigt at understrege, at de udvendige facader på den ældste del af Dams Gård er bevaringsværdige, og skal behandles derefter.

Musikhuset og Raschs Pakhus egner sig kun i mindre grad til ombygning, hvor boligerne i Musikhuset forventes fastholdt, og derfor ikke skal undergå ombygninger.

TRANSFORMATIONS POTENTIALE <small>lav</small> <small>høj</small>	KÆLDER	STUE	1. Sal	2. Sal
DAMS GAARD SYDFLØJ 		SYDFLØJ Højt transformationspotentiale Tidssvarende lokaler i historisk bygning med attraktiv placering midt i Rønnes historiske centrum		
DAMS GAARD VESTFLØJ 		VESTFLØJ Højt transformationspotentiale Tidssvarende lokaler i historisk bygning med forbindelse både til gårdmiljø og haven		
DAMS GAARD NORDFLØJ 		NORDFLØJ Højt transformationspotentiale Tidssvarende lokaler der passer til aktørens behov		
DAMS GAARD SYD-VESTFLØJ 		SYD-VESTFLØJ Mulighed for at skabe gennemgang fra Krystalgade til haven, ved at rive en eller begge bygninger ned		
MUSIK HUZET 	MUSIKHUZET Potentiale for at gentænke ankomst fra stræde til kælder med garderobe mm. (Teknik mm. skal der fortsat være plads til)	MUSIKHUZET Tidssvarende musikhus, der kan rumme mange typer arrangementer - flere i løbet af en dag - og flere typer brugergrupper		2x boliger
RASCHS PAKHUS 		RASCHS PAKHUS Potentiale for at få mere aktivitet, når der er ledig kapacitet	RASCHS PAKHUS 1. sal hænger sammen med aktiviteter i enten stuen eller på 2. sal	RASCHS PAKHUS Evt. deles i forbindelse med Artists in Residence

Endelig er de samme analyser gennemført for uderummene mellem bygningsmassen i projektområdet, hvor der især vurderes at være potentiale for forskønnelse og forbedring af baggårdsarealerne, smøgerne og haverummene.

UDERUM	NUVÆRENDE PLAN	NUVÆRENDE BRUG lav høj	AKTIVERINGS POTENTIALE lav høj	TRANSFORMATIONS POTENTIALE lav høj
<p>TORVET</p> 		<p>Torvet har mange besøgende i sommerhalvåret, primært turister, og i sæson ved arrangementer (juletræ mm.)</p> <p>Trafikken på torvet hindrer det et godt "opholdssted"</p>	<p>Potentiale for at aktivere torvet midlertidigt f.eks. at afholde flere arrangementer på torvet, samarbejde med foreninger og aktører der er med i "Byens Hus"</p>	<p>Mulighed for at skabe "Kultur Torvet" med satellit funktion / scene fra Byens Hus</p> <p>Parkering og trafik kan holdes til den sydlige del af torvet, mens den nordlige del fredes for trafik</p>
<p>STRÆDET OG GÅRDEN</p> 		<p>Smalle stræder leder til gårdrum med karakter af baggård</p> <p>Gårdrum bag Musikhuset bruges 5 gange årligt til arrangementer</p> <p>Dams gårdrum er ankommet til Kulturskolen</p>	<p>Lukket gårdrum, hvor aktiviteter fra Musikhuset og Dams Gaard kan sprede sig ud i sommerhalvåret</p>	<p>Mulighed for at skabe en aktiv "bagside"</p> <p>To forskellige typer gårdrum der kan rumme flere typer udendørs aktiviteter</p> <p>Forstærke forbindelser til Store Torv</p>
<p>HAVEN</p> 		<p>Haven er forsømt</p> <p>Fladen bruges i forbindelse med de 5 årlige arrangementer i gårdrummet, samt en mindre række arrangementer</p>	<p>Lukket have anvendes til undervisning, vedligeholdes af Vej & Park</p>	<p>Mulighed for at samtænke med Amtmandsgaardens Have</p> <p>Mulighed for at skabe adgang fra Krystalgade til haven ved at nedrive syd-vestløjen af Dams Gaard</p> <p>Uderum med forbindelse til Krystalgade og Store Torv, hvor aktiviteter fra Byens Hus kan trække ud i sommerhalvåret</p>

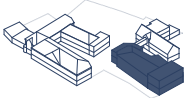
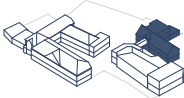
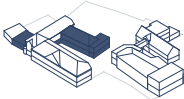
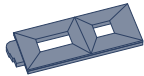
De tre kulturinstitutioners aktiviteter henover døgnet og ugen er kortlagt som led i arbejdet med scenarierne.

Kortlægningen viser at:

- Musikhuset Bornholm er primært aktivt om formiddagen i forbindelse med administrativt arbejde samt forberedelse af arrangementer, som finder sted om aftenen og i weekender, hvor der er stor aktivitet på scenerne.

- På Kulturskolen er det også det administrative arbejde der fylder på hverdagsformiddage. Omkring klokken 14 går undervisningen igang mandag til torsdag. Fredag og i weekender er der momentvis aktivitet på Kulturskolen i form af koncerter, øvesessions og sammenspil. Kulturskolens vision er endvidere at udvide med aktiviteter for skoleklasser på hverdagsformiddage.

- Bibliotekets bygning på Pingels Allé er præget af en lang række aktiviteter, der finder sted i både hverdage og weekender. Udover bibliotekets lange åbningstider, præger foreningsaktiviteter også huset på hverdage - både formiddag og eftermiddag.

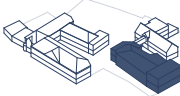
UGESKEMA	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG	TIDSPUNKT
MUSIK HUZET 			Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement		Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	FORMIDDAG
	Hovedrengøring (mandag)	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	Arrangement (stand-up/talk show)	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	Arrangement (musik)		Arrangement (musik)	EFTERMIDDAG
						Arrangement (musik)	Arrangement (musik)	Oprydning og rengøring
RASCHS PAKHUS 			Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement		Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	FORMIDDAG
	Hovedrengøring (mandag)	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement	Arrangement (stand-up/talk show)	Backstage / kunstnerum Forberedelse til arrangement			Arrangement	EFTERMIDDAG
							Oprydning og rengøring	AFTEN
KULTUR SKOLEN 								FORMIDDAG
								EFTERMIDDAG
				Undervisning	Ønske om arr. hver fredag			
BIBLIOTEK 								FORMIDDAG
								EFTERMIDDAG
								FORMIDDAG
								EFTERMIDDAG
								AFTEN

■ SAL
■ ADMINISTRATION
■ MØDELOKALER / ØVELOKALER
■ ÅBENT FOR OFFENTLIGHED

Ser man på kulturinstitutionernes aktiviteter henover året, tegner der sig et billede af at alle tre institutioner er aktive hele året rundt, dog undtaget sommermånederne, hvor alle tre har de mest stille måneder.

Der er fra både Musikhuzets og Bibliotekets side et ønske om at blive mere aktive i sommermånederne - et potentiale der er indarbejdet i scenarierne.

Herudover har Store Torv potentiale i forhold til at fungere som kulturhusets aktive 'sommerområde'. En styrkelse af torvets sammenhæng med baggårdsarealet og haven ved Dams Gård vil utvivlsomt styrke kulturhusets sommeraktiviteter som helhed.

ÅRSSKEMA <small>lav høj</small>	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TIDSPUNKT
	MUSIK HUZET 												
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN
													FORMIDDAG
													EFTERMIDDAG
													AFTEN

Foreningen Sommerliv på Store Torv arrangerer koncerter på Store Torv. Til koncerterne benyttes et scene opsat til formålet, ligesom udstyr anskaffes fra sæson til sæson. Der er et ønske blandt torvets aktører i at understøtte, at arrangementer på Store Torv får bedre rammevilkår.

Foto: Bornholmnyt

Potentialet for deling af faciliteter og lokaler omfatter særligt følgende:

- Kontor- og personalefaciliteter
- møde- og foreningslokaler
- sal, scene og auditorium, herunder inventar mv.
- depot og lager
- teknisk udstyr og maskinpark

Herudover er der behov for at både Kulturskolen, Musikhuzet og Biblioteket råder over specialiserede faciliteter og lokaler, som de hver især har fuld råderet og kontrol over. Diagrammerne på næste side viser henholdsvis specialiserede faciliteter, og faciliteter der kan deles med de øvrige kulturinstitutioner i huset.

På næste er vist en række principillustrationer, som i arbejdet med udviklingen af kulturhuset alene har fungeret som værktøj til at sandsynliggøre, at der er plads til de mange forskellige funktioner i projektområdet. Illustrationerne viser altså ikke nødvendigvis, hvordan området vil blive indrettet i fremtiden.

Illustrationerne giver nogle indikationer af, hvordan visse funktioner kan tænkes hensigtsmæssigt. Det gælder særligt to funktioner:

1. Det må forventes- selvom en anden løsning ikke kan udelukkes- at Musikhuzets store scene vil fastholde sin nuværende funktion, og at det alene er Musikhuzets foyer og lokaler ud mod store torv, der egner sig til omdannelse og gentænkning.

2. I tilfælde af at biblioteket integreres i kulturhuset, er der meget der peger på, at det vil være hensigtsmæssigt at etablere biblioteket i en ny tilbygning til den eksisterende bygningsmasse. Ikke alene vil der være behov for at tilføre området kvadratmeter, det giver også mulighed for at designe en biblioteksbygning, der giver de bedst mulige rammer for et moderne og attraktivt bibliotekstilbud i kulturhuset.

I forhold til placeringen af en evt. ny tilbygning, er der på side 35 redegjort for hvilke byggefeltter der kan tages i brug.

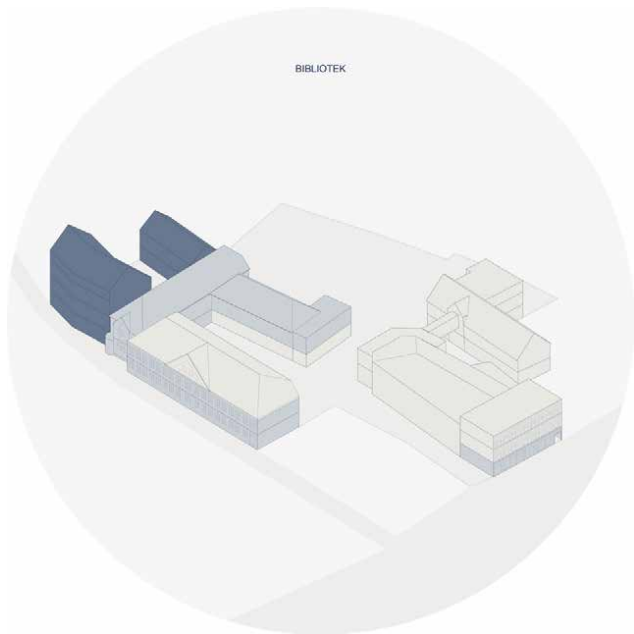
MUSIKHUZET BORNHOLM - SPECIALISEREDE OG DELTE FUNKTIONER

Musikhuzet Bornholms status som regionalt spillested er afgørende for, at Bornholmere kan nyde arrangementer og koncerter, som ellers ville være svære at trække til øen. Det er derfor vigtigt, at Musikhuzets status som regionalt spillested fastholdes og styrkes.

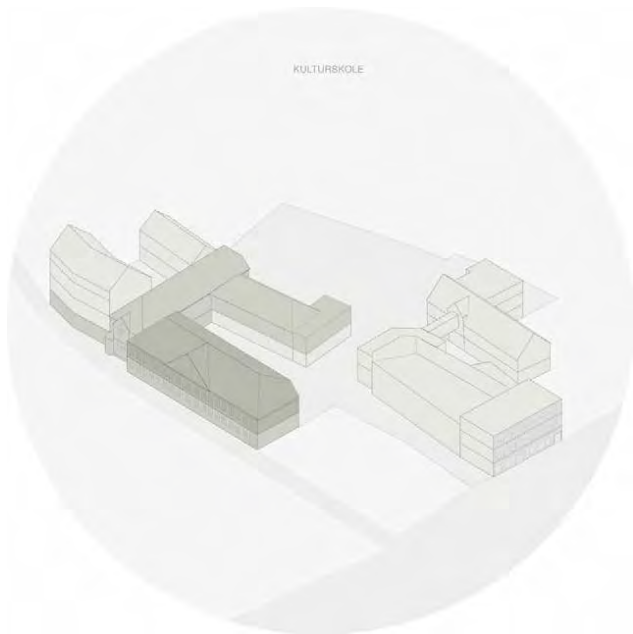
I forlængelse heraf anbefales det, at Musikhuzets råderet over deres store scene samt lille scene og kunstnerovernatningen i Raschs Pakhus fastholdes. Det betyder ikke, at Musikhuzet vil være den eneste aktør, der benytter faciliteterne, men det betyder at Musikhuzet fortsat kan tilbyde udefrakommende kunstnere at tage ophold over flere dage.

Andre dele af Musikhuzets lokaler og faciliteter kan omvendt fungere som fuldt integrerede dele af kulturhuset- det gælder særligt hele ankomstområdet til Musikhuzet, herunder de lejemaal og lokaler, der ligger ud mod Store Torv, samt foyeren og barområdet i selve Musikhuzet. I den forbindelse

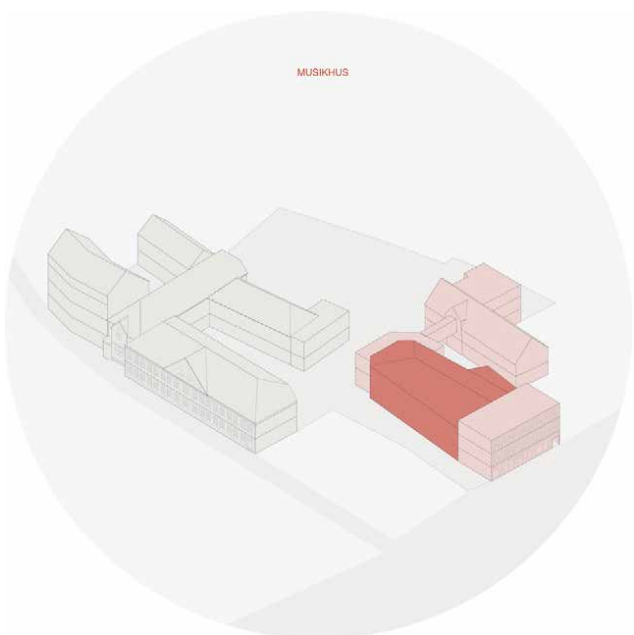
BIBLIOTEK

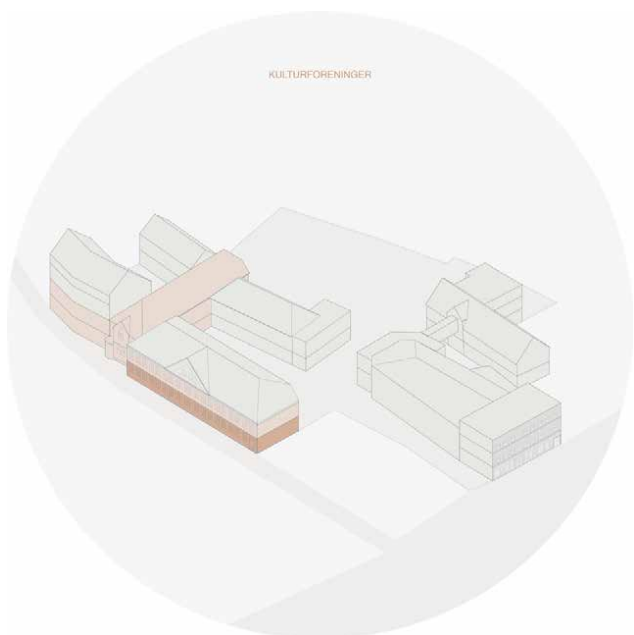
KULTURSKOLE

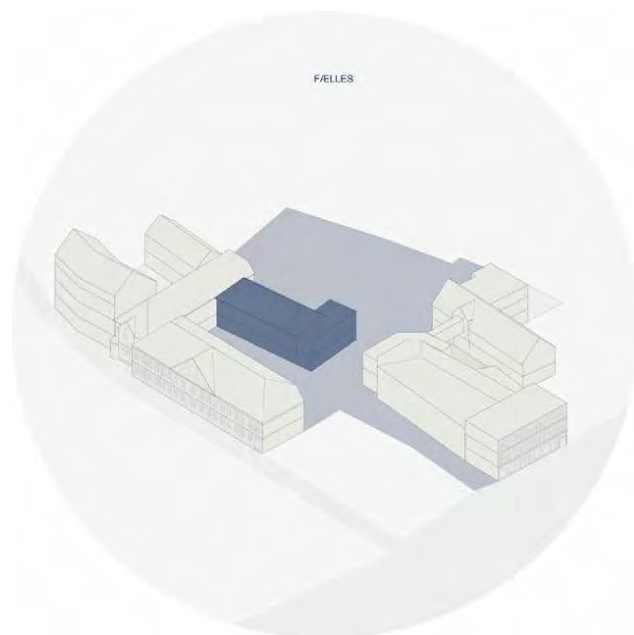
MUSIKHUS

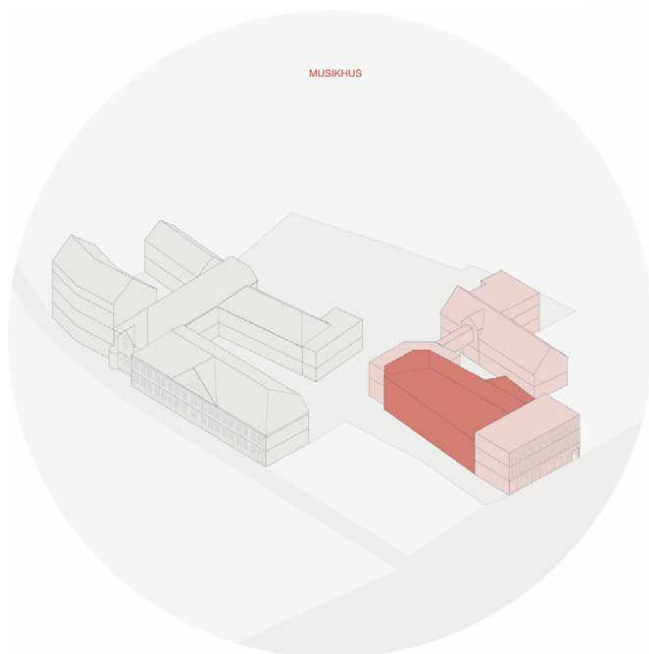

KULTURFORENINGER

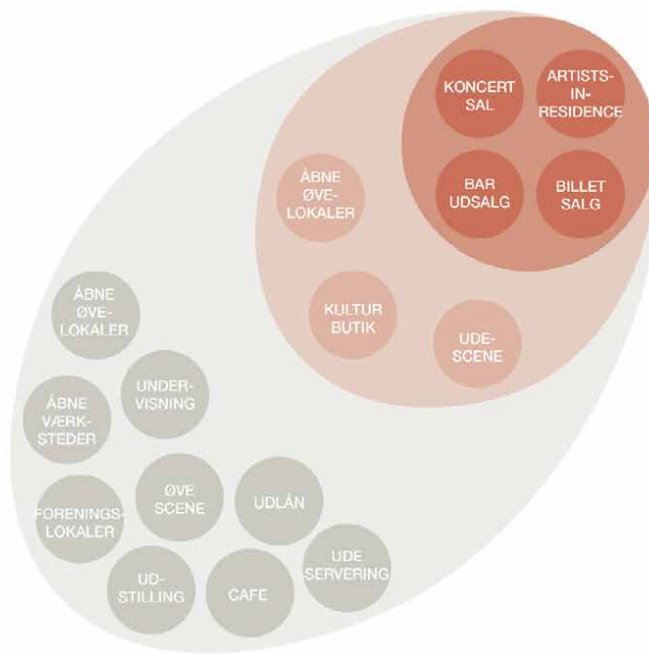
FELLES

anbefales det, at Musikhuzets ankomstområde indgår i arkitektkonkurrencen som et område, der eventuelt kan ombygges til at fungere som kulturhusets 'ansigt' ud mod Store Torv.

Herudover kan også lager, depot, øvelokaler, bandrum mv. deles med øvrige aktører i kulturhuset. Musikhuzet har selv tidligere udviklet et projekt, hvor de nuværende øvelokaler erstattes af værelser til overnatning for teknisk- og scenepersonale, som kommer rejsende til med bands og kunstnere. Dette hænger godt sammen med musikforeningernes, Musikskolens og Musikhuzets fælles udtalte behov for at etablere flere og bedre øvelokaler, som både kan understøtte den rytmiske, den klassiske og den elektroniske musikvækstscene. Det anbefales derfor, at de nuværende øvelokaler erstattes af flere og bedre øvelokaler et andet sted i projektområdet.

Hvis man ser ud over lokalefaciliteter, har Musikhuzet endvidere budt ind med ønsket om at dele udstyr - både teknisk musik- og sceneudstyr og maskinpark - med øvrige aktører i kulturhuset.

Endelig er der god mulighed for at Musikhuzets udeområder kan indgå som fuldt integrerede faciliteter i kulturhuset, herunder eventuel udscene.

Drøm om overdækning mellem Raschs Pakhus og Musikhuzet

Musikhuzets aktiviteter i henholdsvis Raschs Pakhus og Musikhuzet er helt integrerede i hinanden, og mellemrummet mellem de to bygninger fungerer i de varme måneder som udendørs opholdssted.

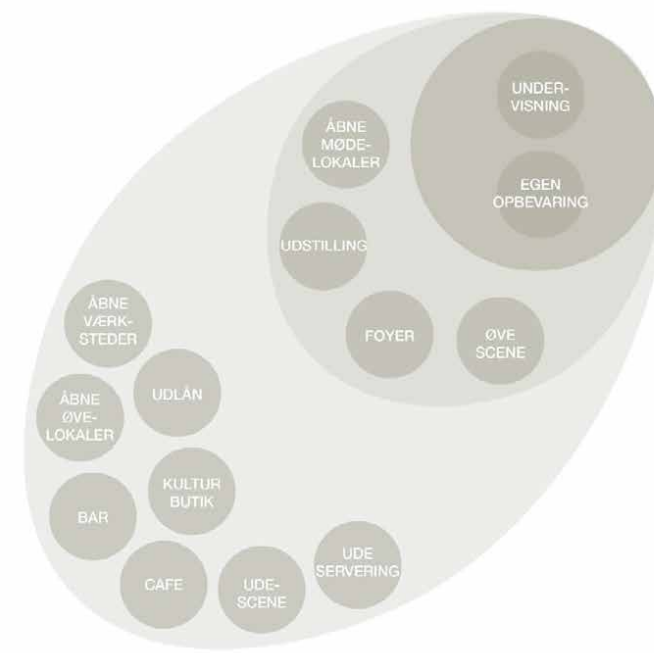
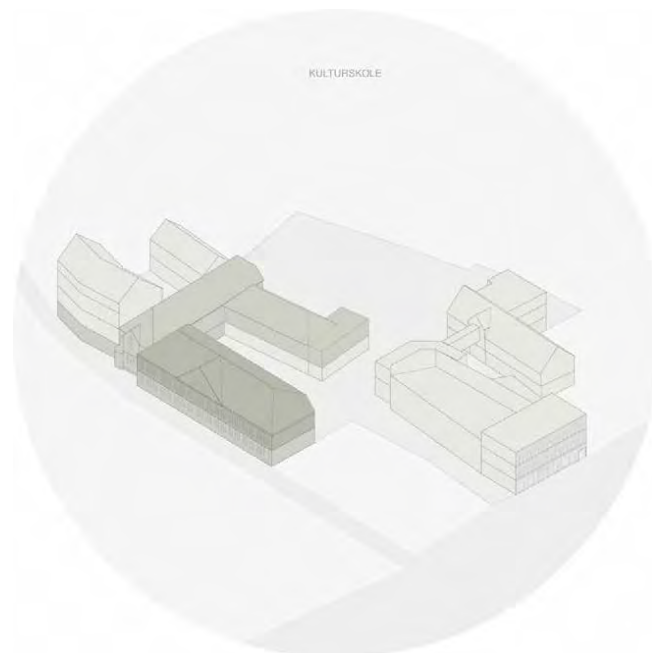
Illustrationerne til venstre viser graden af deling af lokaler og faciliteter, hvor det med rødt er markeret hvad der bør reserveres som specialiserede lokaler til Musikhuzet, med lysrød hvor der delvist kan deles, og med grå hvad der fuldt kan deles.

For at integrere bygningsmassen yderligere, drømmer Musikhuzets ledelse og bestyrelse om at etablere en overdækning mellem bygningerne, fx i glas. Dette åbner for en række anvendelsesmuligheder, såsom sammenkobling af Musikhuzets sal og Raschs Pakhus ved større arrangementer, fastholdelse af publikum ved nedkølingskoncerter i Raschs Pakhus, bedre betingelser for koncerter med upcoming-bands, dæmpning af publikumsstøj i pauser, andre aktiviteter i Kulturhusets regi, evt. torvehandel m.m.

Idéen om en overdækning forventes derfor at indgå i selve programmet for kulturhuset, idet det dog understreges, at der er mulighed for at tænke sammenbinding af bygningsmasse på andre måder også.

På samme måde viser illustrationerne til højre graden af deling af faciliteter og lokaler, hvor det med mørk grå er markeret, hvad der reserveres til specialiserede lokaler til Kulturskolen, med mellemgrå hvad der delvist kan deles, og med lys grå hvad der er fuldt kan deles.

Det er et ønske fra Kulturskolens side, at Musikskolen får flere og bedre undervisnings- og øvelokaler. Øvelokaler kan, når Kulturskolen ikke benytter dem, anvendes af andre aktører i huset.

BORNHOLMS KULTURSKOLE - SPECIALISEREDE OG DELTE FUNKTIONER

Bornholms Kulturskole er i dag placeret i Dams Gårds vestfløj og nordfløj, hvor Kulturskolen har omkring 500 m² netto til rådighed i form af undervisningslokaler til Forfatterskole, Musikskole, Dramaskole og Billedskole. Dertil råder Kulturskolen aktuelt over 700 m² i form af administration, gangarealer og opholdsrum for lærere og elever.

Det anbefales, at Kulturskolen som minimum har adgang til tilsvarende antal m² i fremtiden, dog med udgangspunkt i tidligere beskrevne delingsprincipper, hvor administration, opholdsrum mv. deles med kulturhusets øvrige aktører. Ud fra delingsprincippet er det muligt for Kulturskolen at vokse, hvilket er væsentligt, idet Bornholms Kulturskole- sammenlignet

med Kulturskoler andre steder i landet- er ret lille i forhold til regionskommunens indbyggertal.

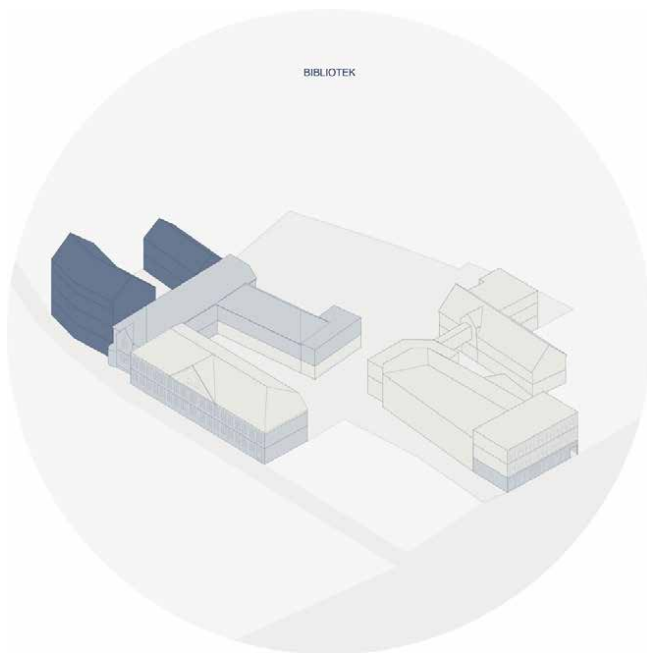
Kulturskolen har brug for specialiserede lokaler til sin undervisning, men der er god mulighed for at Kulturskolen kan dele sine lokaler og faciliteter med andre, idet de fleste af skolens aktiviteter ligger på hverdags-eftermiddage og aftener. Det er derfor oplagt, at foreninger kan få adgang til lokalene i dagtiden og i weekender, når Kulturskolen ikke benytter lokalene.

Det er imidlertid nødvendigt, at Kulturskolen har lokaler og værksteder, hvor udstyr, der ikke tåler brug uden supervisering, kan holdes aflåst- herunder fx flygler, trommesæt, keramikovn, sceneteknik etc.. Herudover har skolen brug plads til opbevaring af udstyr og grej.

Musikskolen råder i dag over et mindre antal undervisningslokaler, ligesom salen i Dams Gård anvendes til dette. Lokalerne benyttes til musikundervisning, og det er Kulturskolens ønske, at Musikskolen får flere og bedre undervisnings- og øvelokaler.

Kulturskolen i Dams Gård

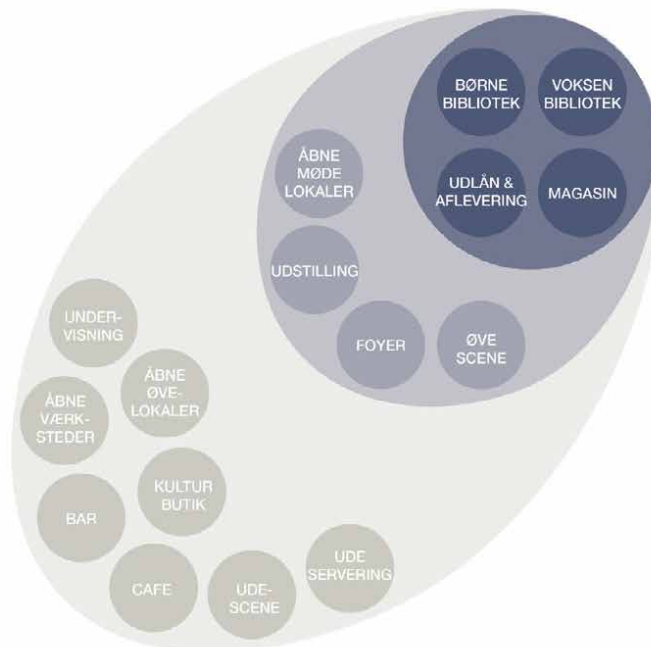
Kulturskolen har i sæson 2020-21 benyttet endnu ikke istandsatte lokaler i Dams Gård, og skolen ønsker gerne at blive i bygningen. En del af de undervisningslokaler, der står tilbage fra det tidligere VUC, kan oplagt indrettes til øve- og undervisningslokaler for solo-instrumentalundervisning/øvning, hvis der optimeres med akustisk tilpasning og lydisolering.

RØNNE BIBLIOTEK - SPECIALISEREDE OG DELTE FUNKTIONER

Rønne Bibliotek råder i dag på Pingels Allé over i alt ca. 3.000 m², heraf 1.000 m² i kælder. De 3.000 m² indeholder blandt andet en sal, tre mødelokaler, bibliotekets kontorer og personalefaciliteter, voksenbibliotek, børnebibliotek, musikbibliotek, ankomst- og skrankeområde, magasin, arkiv og lokalsamling. Huset bruges meget flittigt af et stort antal foreninger, ligesom biblioteket selv huser mange arrangementer for fx skolebørn.

Det er en meget væsentlig del af bibliotekets virke at facilitere arrangementer, aktiviteter og events, og det er derfor ikke alene udlånsfunktionen der skal skabes plads til hvis biblioteket skal være en del af kulturhuset. Omvendt kan man sige, at arrangementer, events

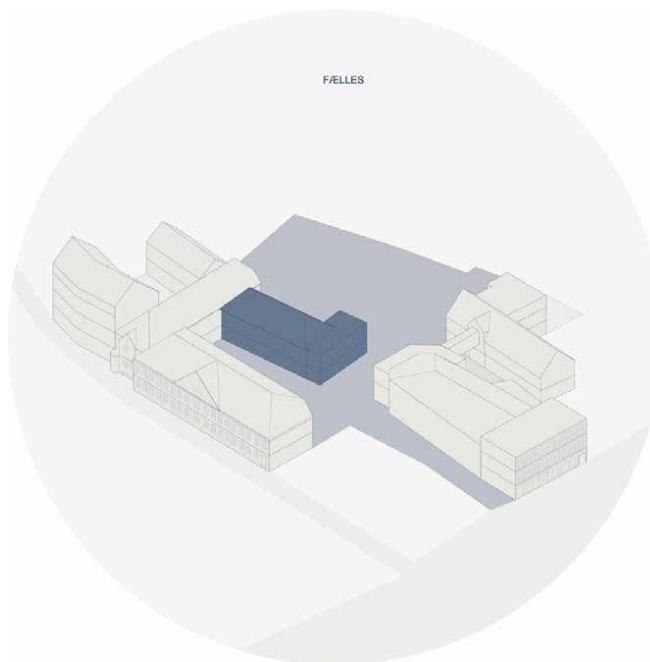
og aktiviteter i biblioteket finder sted i lokaler, som i princippet godt kan deles med andre aktører, idet der er tale om mødelokaler og sal. Der lægges derfor op til, at bibliotekets arrangementer i kulturhuset skal finde sted i lokaler, hvor også de øvrige kulturinstitutioner og foreningslivet har adgang.

Der er dog også dele af biblioteket, som er nødvendige at specialisere alene til biblioteksfunktionen, og som bibliotekets personale skal have råderet over. Det handler ikke alene om at beskytte materialer og faciliteter, det handler også om at sikre, at biblioteket kan have som minimum tilsvarende lange åbningstider som det har i dag. Derfor anbefales det, at biblioteket lokaliseres i projektområdet på en måde, så der er mulighed for at ankomme til biblioteket uden at gå ind i selve kulturhuset.

Illustrationerne til venstre viser dels et princip for hvordan en tilbygning til Dams Gård kan tænkes - noget der kun bliver nødvendigt, hvis biblioteket integreres i kulturhuset. Herudover vises det med mørk blå farve hvilke funktioner, der reserveres til bibliotekets specialiserede område, og hvilke der med lys blå og grå farve helt eller delvist kan deles med husets øvrige aktører.

Udlånsfunktionen, bibliotekets magasin, lokalsamlingen samt kontorlokaler, herunder distributionsrum for materialer der skal ud på øen, vurderes at være de funktioner, der bør reserveres som bibliotekets specialiserede arealer. Hvis der er mulighed for det, anbefales det endvidere at biblioteket rummer en sal og et antal mødelokaler.

For at skabe plads til ovenstående, anbefales det at Bornholms Ø-arkiv, som i dag har til huse i bibliotekets bygning på Pingels Allé, flytter med til en placering i Tejn sammen med Bornholms Museum.

Det anbefales, at der arbejdes videre ud fra et princip om, at udearealerne samt evt. noget af den centrale bygningsmasse gøres tilgængelig for offentligheden. Arealerne kan fx indeholde café/spisested, udescene, opholdsmuligheder og legefunktioner i haven mv.

Der er desuden fra Musikhuzets, Kulturskolens og Bibliotekets side yttret ønske om en fælles kælder med depot under baggårdsarealet.

Café, leg og udstillinger som en integreret del af biblioteket

Bibliotekets bygning på Pingels Allé var oprindelig tænkt til at indeholde en lille café, og i hele landet kan man se hvordan biblioteker tænkes sammen med caféer, fx i åben forbindelse med udlånsskranke og aviser/ugeblade.

I kulturhuset er der god mulighed for at gøre det samme, og dermed skabe et miljø, hvor man kan tage ophold og benytte bibliotekets materialer samtidig med at man nyder en kop kaffe i bløde møbler. I samme miljø kan man oplagt vise udstillinger, fx med Galleri Rasch som kurator.

Endelig er der mulighed for at indtænke indendørs leg og bevægelse som kobling mellem café og børnebibliotek, hvilket kan gøre børnebiblioteket til

byens vigtigste mødested for børnefamilier i de kolde måneder.

ØVRIGE FÆLLES FACILITETER

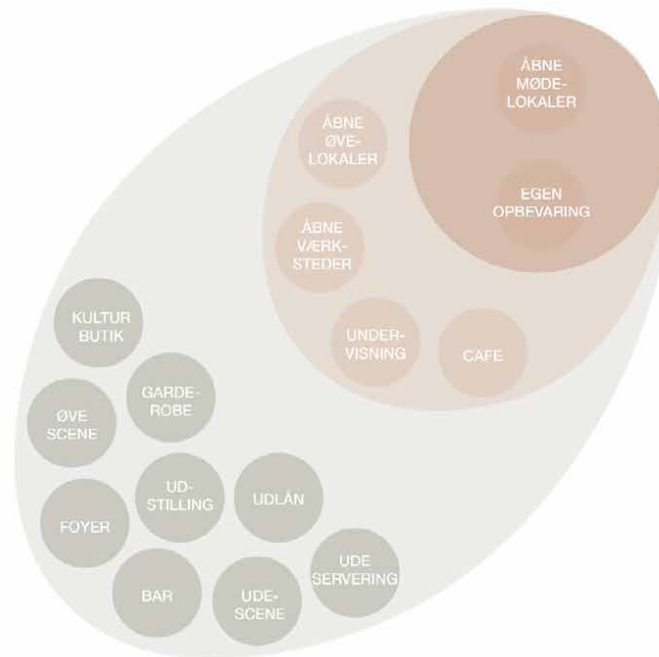
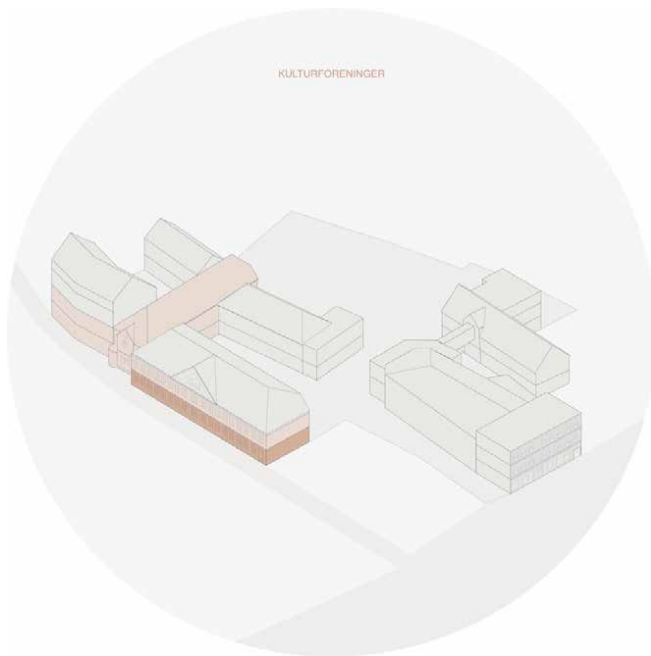
Det anbefales, at projektmrådets centrale underum samt evt. dele af bygningsmassen udvikles som 100% fælles, åbne faciliteter for alle. Det betyder i princippet også, at arealerne offentligt tilgængelige og fx indeholder en offentlig tilgængelig have med udescene, en café/spisested og evt. plads til udendørs leg.

Det er også en mulighed, at der etableres hele eller delvise overdækninger af baggårdsarealerne, hvilket vil give klimazoner, der giver mulighed for nye aktiviteter og funktioner.

Herudover er der i scenarierne arbejdet med, at kulturinstitutionerne i fremtiden har fælles personalefunktioner, herunder kontorer.

Endelig er det et ønske fra de tre kulturinstitutioners side, at der indtænkes en fælles kælder, der kan fungere som depot som kan deles. Det anbefales fra institutionernes side, at kælderen etableres i baggårdsområdet hvor der i dag ikke er bygningsmasse, med en størrelse på 1.000 m², og med adgang til den fra alle eksisterende bygninger.

En sådan kælderfunktion vil give rigtig gode muligheder for fælles opbevaring og depot med maksimal fleksibilitet i anvendelsen. Omvendt er det også en økonomisk tung post med en anslået anlægsudgift på 13-14 mio. kr. Af samme årsag er kælderen ikke regnet med i anlægsbudgetterne i nærværende beslutningsgrundlag.

Kulturhuset i Dams Gård har en vigtig rolle at spille som foreningshus for Rønnes mange folkeoplysende foreninger og interesseorganisationer. Foreningerne har vidt forskellige behov, og kulturhuset skal derfor have en god bredde i deres lokalefaciliteter.

I illustrationerne til venstre vises principper for hvordan foreningslivet kan dele lokaler og faciliteter.

DE CIVILE FORENINGER OG DE FRIVILLIGE - SPECIALISEREDE OG DELTE FUNKTIONER

Ud over de tre kulturinstitutioner Musikhuzet, Biblioteket og Kulturskolen, er det også undersøgt, hvordan foreningslivet kan blive en integreret del af kulturhuset.

Foreningslivet dækker over et stort antal foreninger med vidt forskellige lokale- og udstyrsbehov, og alle er i princippet velkomne (dog forventes det ikke, at huset skal indeholde sports- og idrætsforeninger). Foreningerne kan have brug for øvelokaler til at spille musik, værksteder til at fx male, tegne eller bygge, IT/AV-udstyr- eller blot et almindeligt mødelokale. Det er derfor tanken, at så meget af kulturhuset som muligt

skal være tilgængeligt for foreningslivet, for derved at sikre at der er den fornødne bredde i lokale- og grejfaciliteter.

Det eneste foreninger i princippet har brug for som deres eget, er deres eventuelle udstyr. Det anbefales, at flest mulige rum i kulturhuset udstyres med skabe og reoler, hvor der er mulighed for at låse udstyr og grej inde, så foreningerne nemt kan pakke ud når de mødes, og pakke sammen når de forlader lokalet.

Herudover kan der være behov for, at visse foreninger får mulighed for at opbevare nogle lidt større og mere pladskrævende udstyr, fx i kælder og depot.

Frivilligsekretariat

Det anbefales, at der i kulturhuset etableres et frivilligsekretariat, som eventuelt kan fungere som indgang det frivilligt arbejde på hele øen.

I den forbindelse har sekretariatet har brug for kontor- og personalefaciliteter, som anbefales delt med kulturinstitutionernes faciliteter.

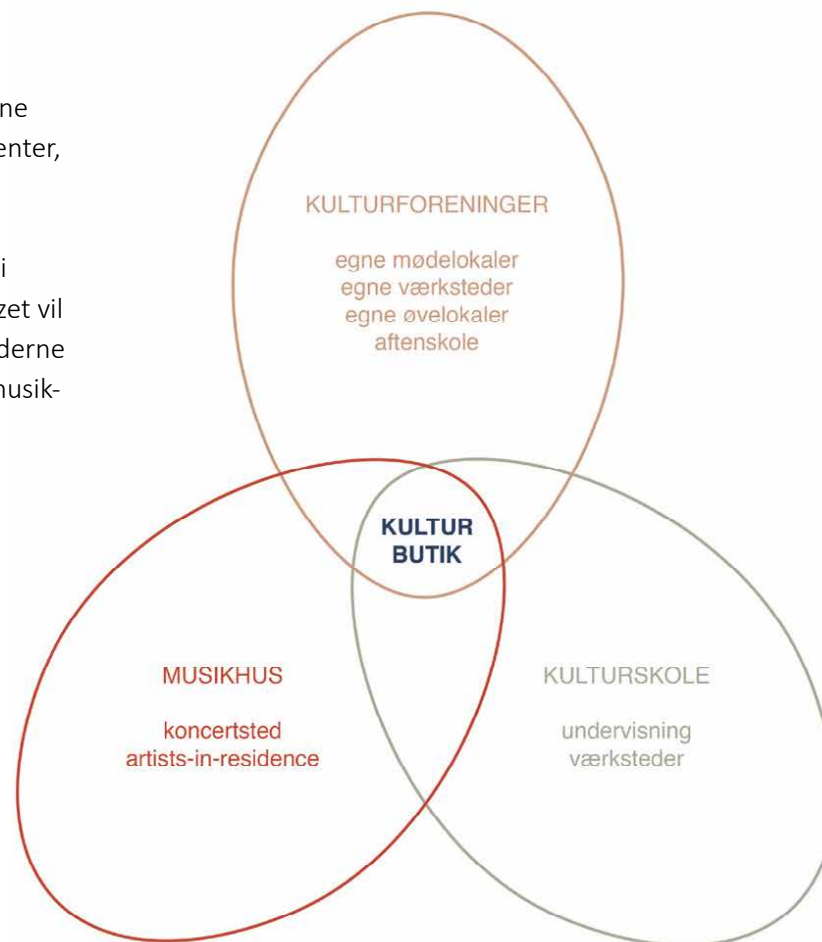
SCENARIO 1 - FORENINGSHUSET DAMS GÅRD

I **Foreningshuset Dams Gård** vil Musikhuzet og Kulturskolen udgøre husets rygrad, hvilket på mange måder også er sådan det fungerer i projektområdet i dag. Herudover vil en række foreninger forventeligt have deres gang i området og vil tilføre området en del liv og aktiviteter, særligt på hverdageftermiddage og -aftener. Det vurderes dog, at der ikke kan skabes det fornødne flow af besøgende til understøtte et egentligt spisested eller café, som kan drives på markedsvilkår.

Foreningshuset vil derfor ikke som sådan være et hus åbent for offentligheden, men snarere et hus med undervisningstilbud, arrangementer og foreningsaktiviteter, hvor man som bruger skal være tilmeldt eller have købt billet for at besøge huset.

Samtidig vil husets centrale ankomst- og opholdsarealer i stedet for en caféfunktion have fx en kaffe- og drikkeautomat. Der vil ikke være en fast bemanding og 'skranke' som man møder når man træder ind i huset, men det kan overvejes, at fx Kulturbutikken, som idag har åbent i hverdage mellem 9 og 14, kan fungere som en form for informationsskranke for udefrakommende. Herudover er der i scenarie 1 god mulighed for at videreudvikle Kulturbutikken til at blive et ø-dækkende frivilligformidlingssted.

Foreningshuset Dams Gård har potentiale til at blive et godt, lokalt mødested for Rønnes borgere, hvor der er mulighed for at dyrke sine interesser og opleve koncerter og arrangementer, hvad enten man er barn, unge eller voksen. Kulturskolen vil samtidig få bedre plads og faciliteter, og gode muligheder for at udvide i fremtiden, ligesom Kulturskolen og Musikhuzet vil få rigtig gode rammer for at styrke samarbejderne med fx Bornholms Teater, Rønne Bibliotek, musikvækstmiljøerne og Ungdomsskolen.

SCENARIO 2 - KULTURHUSET DAMS GÅRD

Kulturhuset Dams Gård består af Musikhuset, Kulturskolen samt kulturforeninger, og herudover anbefales det i scenarie 2 at udbygge frivilligdelen af kulturhuset til også at omfatte driften af en café.

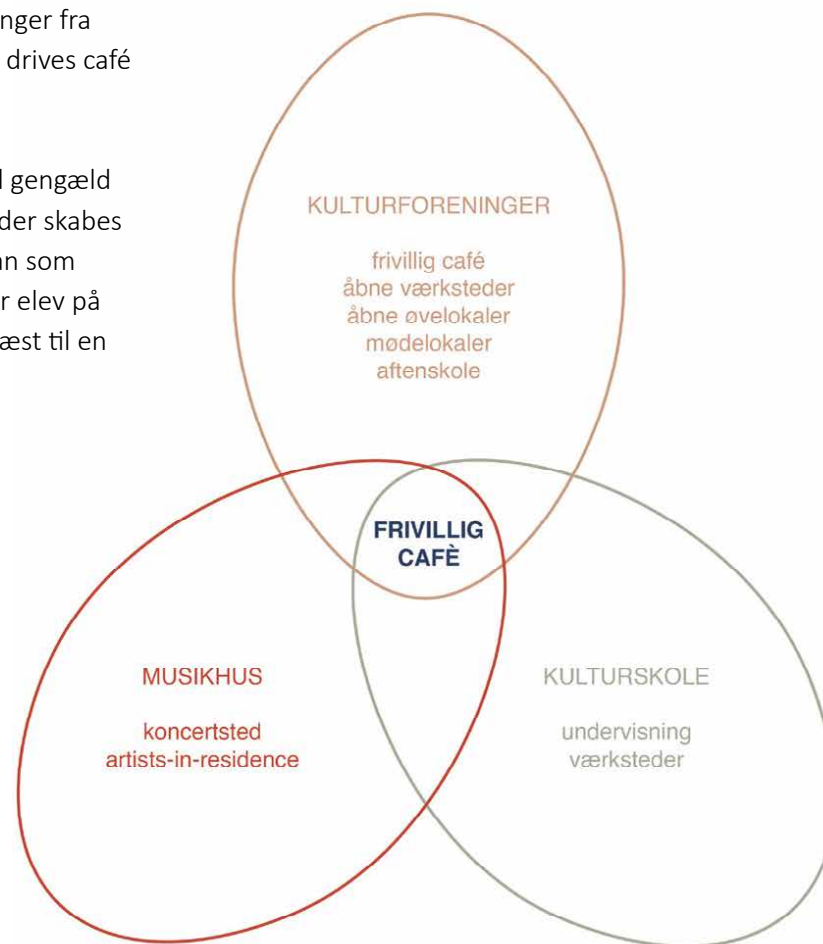
Caféen vil have rollen som vært for huset, og vil sikre, at huset er åbent alle dage, også for gæster, der ikke har et bestemt ærinde i huset.

Det vurderes, at der potentielt er et stort arbejde i at bygge et stærkt, dedikeret og professionelt frivilligkorps op, der kan og vil drive en café i kulturhuset. Det er ikke umuligt, men omvendt har der i arbejdet med scenarierne ikke været konkrete indikationer på, at sådanne frivillige står og banker på. Heller ikke Musikhusets frivillige ser for sig at drive en café med faste åbningstider.

Hvis en frivilligcafé skal fungere og være relevant for kulturhuset, er det væsentligt at den har faste og ret lange åbningstider. Det er ikke hensigtsmæssigt, at caféen kun har åbent hver anden gang man vil besøge den. Samtidig skal caféen kunne sikre en god kvalitet i service og varesortiment. Hvis der går videre med

scenarie 2, anbefales det at indhente erfaringer fra andre kulturinstitutioner og -huse, hvor der drives café på frivillig basis.

Sammenlignet med scenarie 1, vil caféen til gengæld have stor betydning i forhold til at sikre, at der skabes et offentligt tilgængeligt kulturhus, hvor man som bruger også kan komme selvom man ikke er elev på kulturskolen, medlem af en forening eller gæst til en koncert.

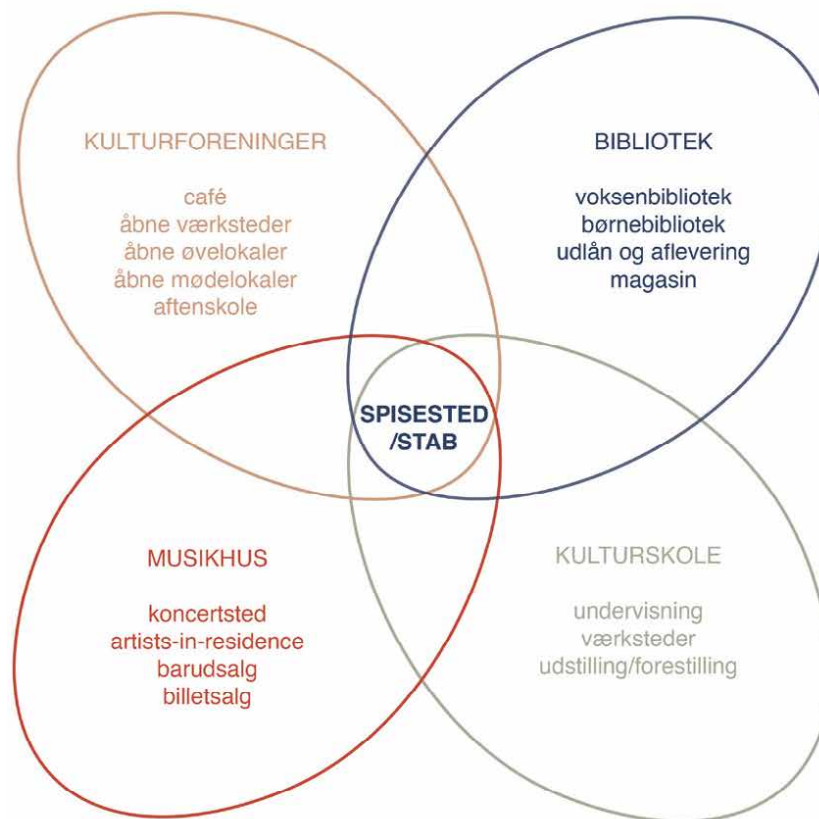

SCENARIO 3 - KULTURENS HUS PÅ BORNHOLM

Kulturens Hus på Bornholm er scenariet, hvor der skabes et kulturhus med størrelse og indhold på et niveau, hvor huset vurderes at blive relevant for hele øens borgere. Samtidig forventes kulturhuset at få mærkbar effekt på bymidtens attraktivitet, og det forventes at huset vil skabe et publikums- og brugerflow, der får betydning for butikkernes omsætning.

I scenarie 3 indflyttes Rønne Bibliotek i sit fulde omfang i kulturhuset. Sammen med Musikhuzet, Kulturskolen og de mange foreninger, der i dag benytter bibliotekets bygning på Pingels Allé, vurderes det muligt skabe det fornødne publikumsflow til at der kan etableres en café eller et spisested, som bortforpagtes på markedsvilkår, og som eventuelt kan fungere som kulturhusets værtsfunktion.

Det betyder samtidig, at der kan skabes et hus og et miljø, som har potentiale til at øge livskvaliteten for alle Rønnes borgere- unge såvel som gamle. Kulturens Hus på Bornholm vil være et åbent og levende hus, hvor alle kan komme uanset om man er foreningsmedlem, optrædende, publikum, biblioteksbruger, turist eller blot uformel gæst- et mødested for alle.

DE TRE SCENARIERS POTENTIALER FOR AT OPFYLDE VISIONEN

De tre scenarier 1, 2 og 3 har alle potentiale for at skabe et område i og omkring Dams Gård, som er mere levende og aktivt end det er i dag. Uanset hvordan der går videre, vil samarbejdsfladerne mellem Musikhuset og Kulturskolen, samt det foreningsliv der vil opstå i området, føre til en vækst og styrkelse af de involverede kulturinstitutioner.

I **scenarie 1 - Foreningshuset Dams Gård**, som er det 'mindste' scenarie, tilføjes Musikhuset og Kulturskolen ekstra plads og faciliteter, heriblandt flere og bedre øvelokaler, opholdsområder og udescene. Også Bornholms Teater og Raschs Galleri, som begge har udtrykt ønske om at bruge området, vil tilføre liv og oplevelser.

Det samme gør sig gældende i **scenarie 2 - Kulturhuset Dams Gård**, hvor en café drevet af frivillige endvidere vil sikre, at kulturhuset har åbent for offentligheden, som kan bruge huset som uformelt mødested. Caféen, som vil være ankerpunktet for værtskabet, vil sikre at huset er relevant ikke blot for medlemmer af foreninger, koncertgæster og elever på Kulturskolen, men også for besøgende udefra,

spisegæster, studerende, børn, unge og voksne, børnefamilier og seniorer, som efterspørger et levende, aktivt og uformelt mødested i Rønne.

Både scenarie 1 og 2 vil med andre ord tilføre Rønne et lokalt kulturhus, som vil give bedre rammer for både Kulturskolen, Musikhuset og foreningslivet, og som vil sætte scenen for en styrkelse af samarbejdet mellem Kulturskolen, Musikhuset og byens øvrige kulturinstitutioner, herunder Hjorths Fabrik og Bornholms Teater.

Scenarie 3 - Kulturens Hus på Bornholm er det 'store' scenarie, hvor også Rønne Bibliotek indflyttes i kulturhuset. Det vurderes, at scenarie 3 har potentialer for at udfylde den del af visionen, der handler om at styrke hele øens kulturtilbud, og gøre en markant forskel for både hovedbyen Rønne og for øens borgere. Biblioteket er et kraftfelt, som med op mod 800 daglige besøgende vil medvirke til at gøre kulturhuset synligt og relevant for alle- lokale og besøgende.

Scenarie 3 er endvidere det scenarie, der vurderes at muliggøre driften af et spisested på markedsvilkår.

Fra en lang række andre kulturhuse, herunder Kulturrummet i Thisted, Maltfabrikken i Ebeltøft, KU.BE på Frederiksberg, Absalon i København og Kulturværftet i Helsingør, er udmeldingen, at spisestedet er kulturhusets bankende hjerte, og på mange måder udgangspunktet for det fællesskab, der opstår omkring husets brugere og besøgende.

Men indflytningen af Biblioteket handler ikke kun om at udnytte denne funktion i forhold til at styrke Rønnes centrale byliv- det handler også om at skabe et moderne bibliotekstilbud, som er attraktivt for alle aldre, herunder unge og børn, som efterspørger liv og leben, aktivitet, uformelle ophold og byliv.

Scenarie 3 er med andre ord det scenarie, der i videst omfang har potentiale for at realisere visionen som beskrevet i nærværende beslutningsgrundlag, hvor både scenarie 1 og 2 har potentiale for at skabe et lokalt kulturhus med en styrket Kulturskole og Musikhus, og et foreningshus med attraktive rammer for Rønnes foreningsliv.

SKØNNEDE ANLÆGS- OG DRIFTSBUDGETTER I DE TRE SCENARIER

ANLÆGSBUDGETTER

I anlægsbudgetterne tages forbehold for, at der ikke er gennemført byggetekniske gennemgange af Musikhuset og Rachs Pakhus.

I scenarie 3 lægges der en anlægspost ind til nedrivning, idet der som model for beregningen er arbejdet med en nedrivning af den vestligste tilbygning til Dams Gård, så der gøres plads til en ny bibliotekstilbygning.

I forlængelse heraf indgår i anlægsbudgettet en nybygning til biblioteket. I nybygningen indgår fuld kælder til brug for bibliotekets magasin samt lokalsamlingen. Der tages hér forbehold for, at der skal gennemføres geotekniske analyser for at afdække evt. grundfjeld i området.

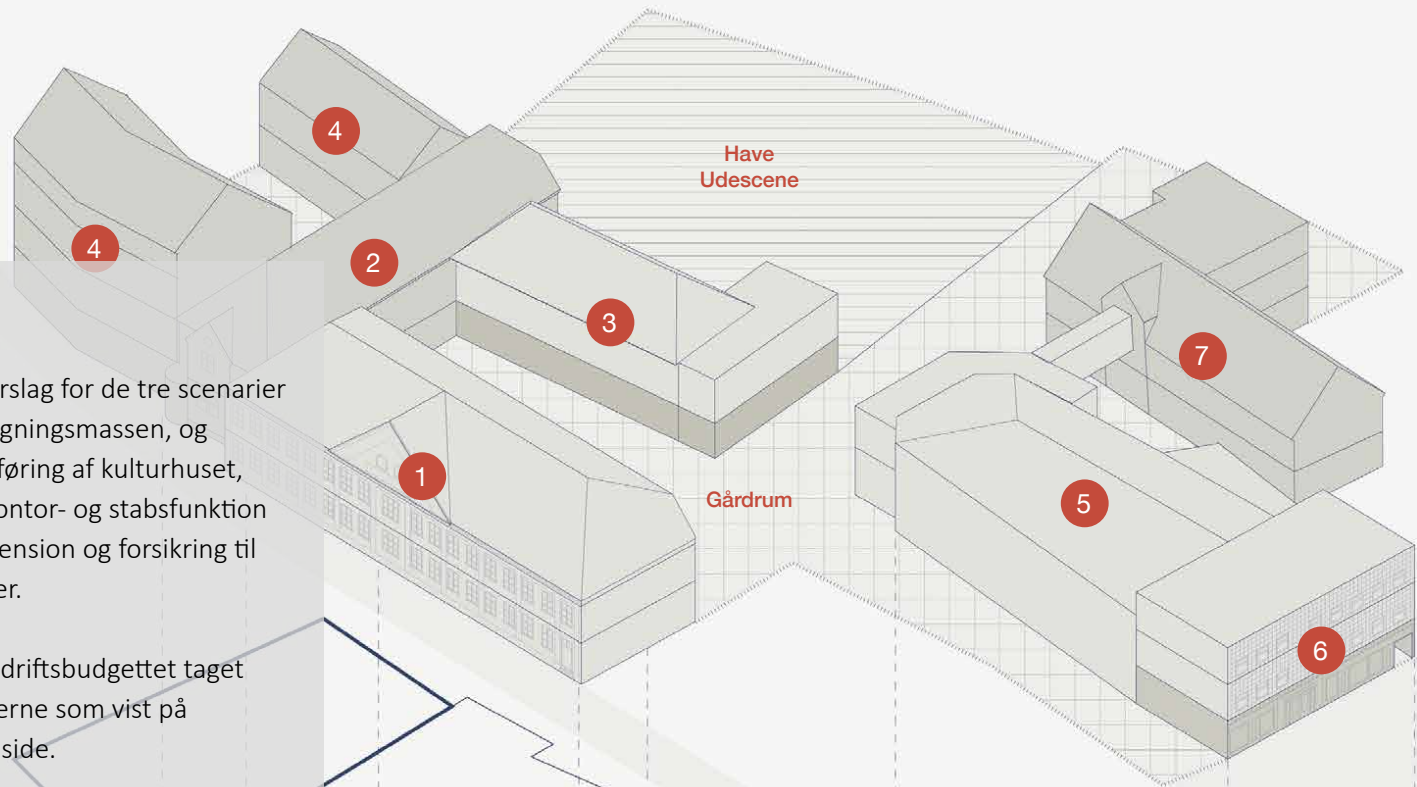
I scenarie 2 og 3 omfatter budgettet alle nødvendige arbejder for dels at aktivere hele Dams Gård til Kulturskole og foreningsliv, og at aktivere den del af Musikhuset, der ligger ud mod mod Store Torv, og som dermed kan fungere som kulturhusets 'ansigt' mod torvet.

	Om- og nybyg samt renovering	Uforudsete udgifter, rådgiverhonorar mv.	I alt
Scenarie 1 - Foreningshuset Dams Gård	27,1 mio. kr.	8,1 mio. kr.	35,2 mio. kr.
Scenarie 2 - Kulturhuset Dams Gård	49,6 mio. kr.	14,9 mio. kr.	64,5 mio. kr.
Scenarie 3 - Kulturens Hus på Bornholm	65,6 mio. kr.	19,4 mio. kr.	85 mio. kr.

I scenarie 1 omfatter budgettet alene lette ombygninger af Dams Gård, forstået som en minimumstransformation i forhold til at sikre, at bygningen på en hensigtsmæssig måde kan rumme Kulturskolen og foreningslivet. I forlængelse heraf kan det overvejes ikke at foretage renoveringer af Musikskolens fløj, hvilket resulterer i et samlet anlægsbudget for scenarie 1 på 33,3 mio. kr.

I scenarie 1 er ikke medtaget anlægsudgifter til Musikhusets bygningsmasse.

Arbejder på Store Torv er ikke medtaget i budgettet.

5 - Musikhus - Koncertsted
500 m²
320 m² kælder

6 - Musikhus - Forhus
570 m²
190 m² kælder

7 - Raschs Pakhus
960 m²
75 m² kælder

DRIFTSBUDGETTER

De beregnede driftsoverslag for de tre scenarier omfatter dels drift af bygningsmassen, og dels budget til markedsføring af kulturhuset, eventuelle udgifter til kontor- og stabsfunktion (scenarie 3) samt løn, pension og forsikring til eventuelle nyansættelser.

Der er i beregningen af driftsbudgettet taget udgangspunkt funktionerne som vist på illustrationen på denne side.

1 - Dams Gård

Undervisning (Kulturskole):	500 m ²
Bibliotek:\$	0 m ²
Auditorium/sal:	0 m ²
Foyer/udstillingsområde:	0 m ²
Forenings- og mødelokaler:	450 m ²
Værksteder:	300 m ²
Kontorer:	0 m ²
Toiletter:	100 m ²
Opbevaring og teknik: (kælder)	260 m ²

I alt: 1350 m² + 260 m² i kælder

2 - Dams Gård

Undervisning (Kulturskole):	0 m ²
Bibliotek:\$	0 m ²
Auditorium/sal:	200 m ²
Foyer/udstillingsområde:	300 m ²
Forenings- og mødelokaler:	200 m ²
Værksteder:	0 m ²
Kontorer:	0 m ²
Toiletter:	150 m ²
Opbevaring og teknik: (kælder)	280 m ²

I alt: 850 m² + 280 m² i kælder

3 - Dams Gård

Undervisning (Kulturskole):	0 m ²
Bibliotek:\$	0 m ²
Auditorium/sal: (café i stue)	215 m ²
Foyer/udstillingsområde:	0 m ²
Forenings- og mødelokaler:	0 m ²
Værksteder:	0 m ²
Kontorer:	215 m ²
Toiletter:	50 m ²
Opbevaring og teknik: (kælder)	150 m ²

I alt: 480 m² + 150 m² i kælder

4 - Nye fløje

Undervisning (Kulturskole):	0 m ²
Bibliotek:\$	800 m ²
Auditorium/sal:	0 m ²
Foyer/udstillingsområde:	0 m ²
Forenings- og mødelokaler:	0 m ²
Værksteder:	0 m ²
Kontorer:	0 m ²
Toiletter:	50 m ²
Opbevaring og teknik: (kælder)	400 m ²

I alt: 850 m² + 400 m² i kælder

Uderum

Gårdrum (befæstede arealer):	1500 m ²
Have (udscene og amfi):	1150 m ²

I alt: 2650 m²

Selve driftsbudgetterne for bygningsmassen omfatter udvendig og indvendig bygningsvedligehold, tekniske installationer, udenomsarealer, renovation, opvarmning, el, vand, teknisk service, skatter/afgifter, rengøring og forsikring.

Driftsbudgettet omfatter ikke løn- og personaleudgifter til Kulturskolen og Biblioteket, samt kulturinstitutionernes almindelige driftsudgifter til materialer, arrangementer mv. For Bornholms Biblioteker som helhed udgør dette knap 14,5 mio. kr., og for Kulturskolen knap 3,5 mio. kr. Herudover yder Regionskommunen et tilskud til Musikhuset på 2,3 mio. kr. årligt.

I forhold til kulturinstitutionernes mulige, fremtidige vækst og udvidelse, må det forventes at institutionerne skal tilføres ressourcer til fx nye ansættelser.

Herudover omfatter driftsbudgettet ikke vedligehold og drift af Musikhusets bygninger, idet dette et stykke af vejen foretages af Musikhuset selv i dag. Det forventes ikke, at der vil være driftsændringer i den forbindelse.

	Bygningsvedligehold mv.	Personaleudgifter stab og ledelse samt PR-budget	I alt	Fast tilskud til kulturinstitutionerne
Scenarie 1 - Foreningshuset Dams Gård	1,8 mio. kr.	0,15 mio. kr.	2 mio. kr.	5,8 mio. kr.
Scenarie 2 - Kulturhuset Dams Gård	1,8 mio. kr.	0,15 mio. kr.	2 mio. kr.	5,8 mio. kr.
Scenarie 3 - Kulturens Hus på Bornholm	2,4 mio. kr.	1,55 mio. kr.	4 mio. kr.	20,3 mio. kr. (inkluderer tilskud til Bornholms Folkebiblioteker som helhed)

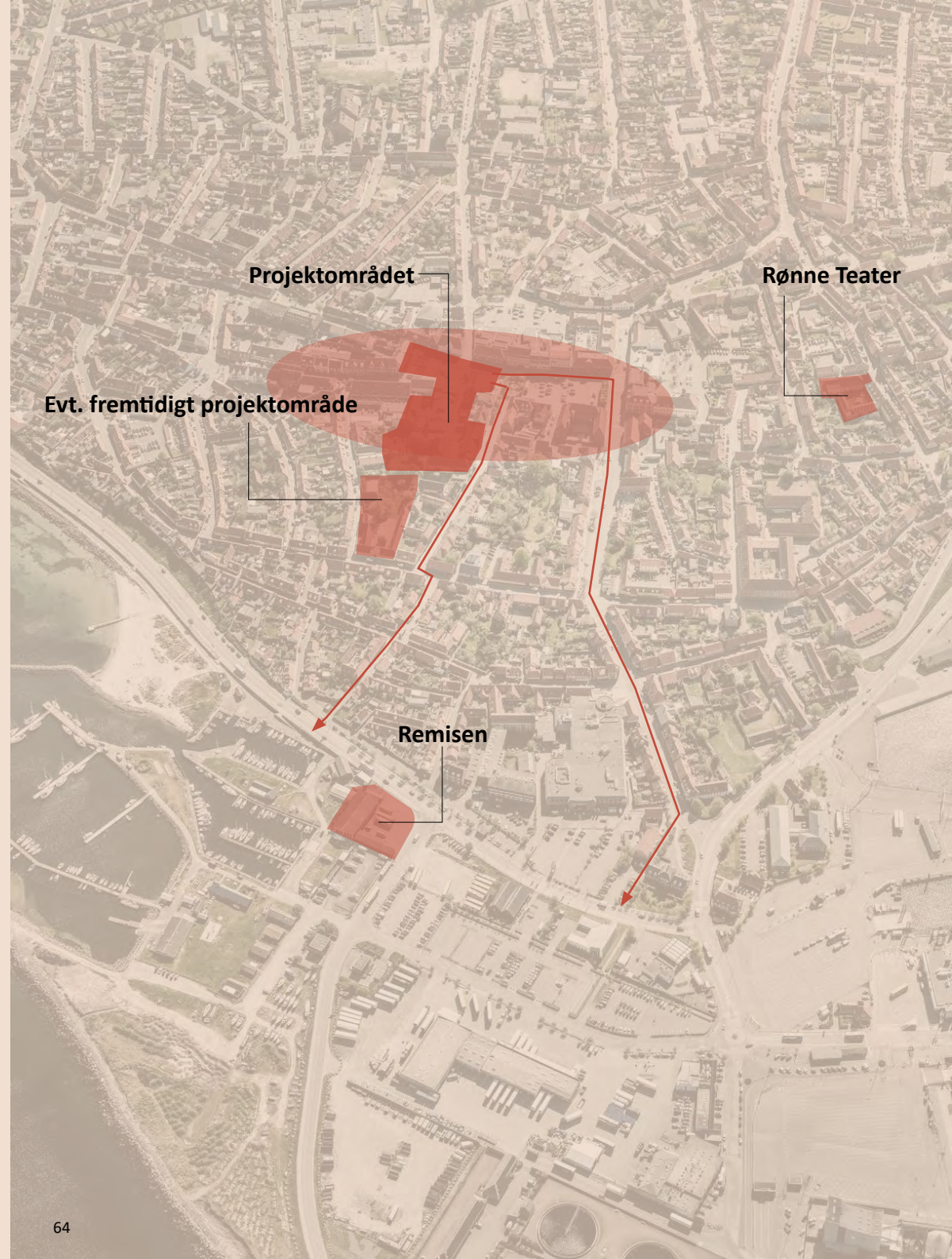
SYNERGIER OG SAMARBEJDER UDEN FOR PROJEKTOMRÅDET

Kulturhuset i Dams Gård vurderes at få en positiv, afsmittende effekt på fx kundeflow i butikker og caféer i området omkring Store Torv, ligesom kulturhuset vil understøtte den turismeaktivitet, der allerede i dag udfolder sig i bymidten.

Det fremtidige kulturhus har desuden potentiale til at styrke samarbejderne på tværs af byens øvrige kulturaktører og selve kulturhuset - fx Rønne Bio, Hjorths Fabrik og Bornholms Teater - som alle får mulighed for at bruge faciliteter i kulturhuset, og bygge bro mellem amatør og professionel, som beskrevet i visionen.

På sigt kan det desuden blive interessant at undersøge hvorvidt Kommandanthaven og Rosenhaven kan forbindes i et samlet grønt haverum. I forlængelse heraf kan det undersøges, hvorvidt Kommandantgården kan få en rolle i kulturhuset - fx ved at huse yderligere boliger efter princippet Artist in Residency.

Endelig er der i strategien for trafik og parkering arbejdet med at styrke forbindelserne mellem by og havn ad ruterne Krystalgade/Silkegade og Snellemark. Hermed styrkes også forbindelsen mellem kulturhuset og Remisen og Velkomstpladsen.

Remisen på Nørrekås skal de næste tre år udvikles til midlertidige bylivsaktiviteter. På sigt kan det overvejes hvorvidt Remisen kan fungere som en permanent del af Kulturhuset, hvor fx de unge kan skabe et mere autonomt mødested.

STORE TORV

STORE TORV I DAG

Store torv er Rønne og Bornholms historiske samlingspunkt, hvor borgere, besøgende og handlende gennem tiderne har krydset hinandens veje. Store Torv er stadig Rønnes væsentligste torv, men bærer i dag præg af mange års omskiftelige roller. I dag opleves torvet i hovedsagen som en stor åben flade omkranset af gennemkørende trafik på flere sider og uden en egentlig samtænkning og prioritering af udeservering, ophold, trafik, skulptur og skilteskov. Handlende og kulturinstitutioner bruger torvet som adgangsvej, udstillingsvindue og udeservering men er generet af vind, støj og støv. Borgere savner et torv med liv, intimitet og rare opholdsmuligheder, og cyklister oplever trafikken som utryg.

STORE TORV SOM DEL AF KULTURHUSET

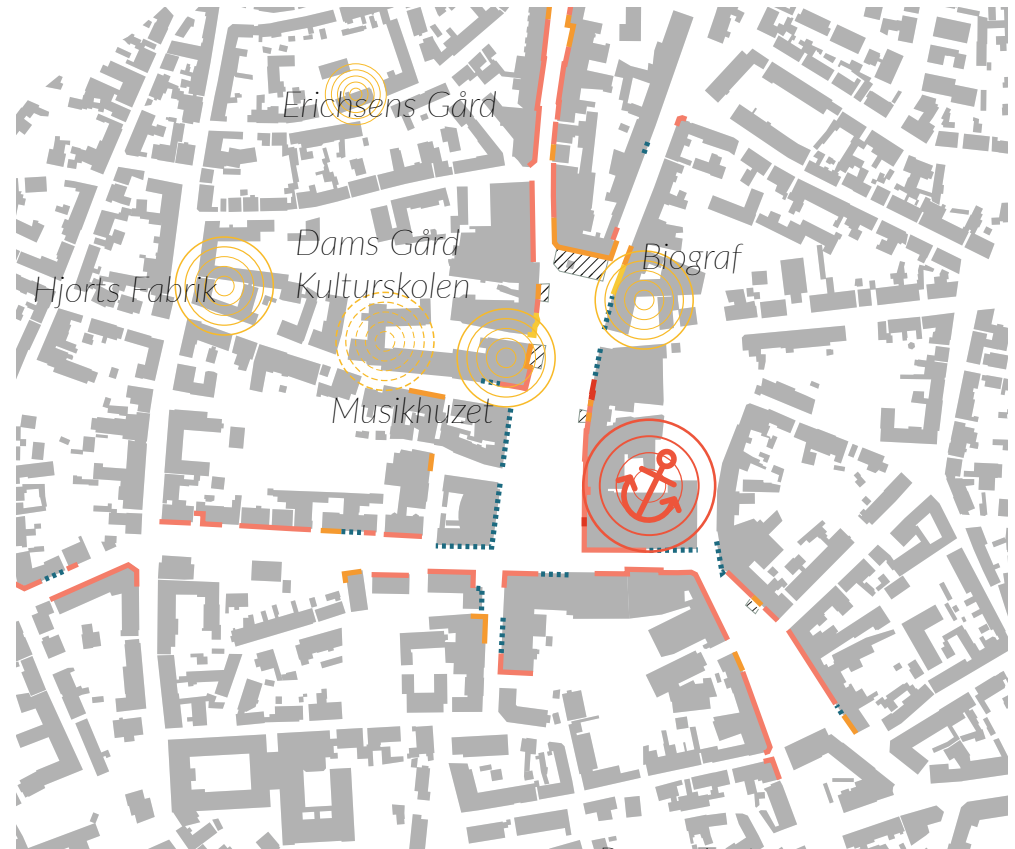
I forbindelse med kulturhusprojektet er det oplagt at se på, hvordan Store Torv kan opdateres og indrettes til at understøtte et en mere levende bymidte, hvor borgere, kulturinstitutioner og forretninger får langt større glæde af Rønnes største torv. Det kræver en klar prioritering af rum og funktioner på torvet, hvor det sydlige torv optimalt set bibeholdes som trafikrum til parkering og effektiv trafikafvikling, mens det nordlige torv fredeliggøres og optimeres til leg, ophold, kulturarrangementer og hverdagens byliv.

Der er store potentialer i at samtænke torvets indretning med et nyt kulturhusprojekt i Dams Gård og én gang for alle indrette et 'Kulturtorv på tværs', der sammenbinder og løfter både det nye kulturhus og de omkringliggende kulturinstitutioner, kulturforeninger, restauranter og forretninger. Målet er at opnå et levende og sammenhængende torv, der fungerer som fælles dørtærskel til byen og øens kultur- og handelsliv, og som igen markerer Rønnes bymidte som ø-hovedstadens summende centrum.

- udeservering
- dagligvareforretning
- specialforretning
- spisested/café/o.lign.
- kulturinstitution
- kontor, reception ikke-aktiv butiksfacade

POTENTIALER OG ØNSKER

Der er mange behov til et nyt Store Torv og både funktionelle, æstetiske og mikroklimatiske hensyn.

Trafik og parkering

Store Torv skal fortsat servicere kultur og handelsliv med bynær parkering. Det anbefales at søndre torv bevares som parkeringsareal, gerne pladsoptimeret. Biografen har et ønske om fleksibel langtidsparkering på +2 timer ifm. deres forestillinger. Derudover

etableres det fornødne antal handicap- og kiss'n'ride parkeringspladser ifm. det nye kulturhus på matriklen (Se Strategi- og handleplan for Trafik i Rønne for en uddybning af parkeringsstrategi for Rønne midtby).

Det anbefales at Nordre torv fredeliggøres for biltrafik med undtagelse af varelevering og nødkørsel (Se Strategi- og handleplan for Trafik i Rønne), som en væsentlig forudsætning for at skabe et trygt og levende bymiljø og udvide pladsens kapacitet som event- og serviceområde.

Ophold og oplevelser

Der ønskes en indretning af pladsen, der inviterer til ophold, leg og skaber gode rammer for byliv og oplevelser.

Restauranterne har fortsat behov for deres definerede udeserveringsområder, men der er et potentiale i at arbejde med at opløse barriererne mellem de private og offentlige zoner på pladsen.

Der er et stort behov for behagelige, intime og fleksible siddemuligheder på pladsen - også udenfor de definerede udeserveringszoner. Nye opholdsmiljøer skal gerne invitere til spontan, uformel ophold og på den måde understøtte både kulturarrangementer og torvets erhvervsdrivende.

Om sommeren placeres en mobil udescene foran Sankt Mortens Gades udmunding. Nye opholdsmuligheder skal både kunne fungere som publikumspladser til sommerens mange arrangementer og fungere som mindre separate siddemiljøer i lavsæsonen.

Der ønsket et mere grønt torv med en indbydende atmosfære og et sammenhængende udtryk, hvor diverse byrumsinventar, møblelementer, beplantning, skilte og vejvisere er afstemt og tilpassede stedet. Det kan overvejes om torvets granitskulptur kan omplaceres enten indenfor eller omkring projektområdet, hvis det har positive effekter for projektets helhed.

Sommer- og vintertorv

Der er stor forskel på sommer- og vintertorv. I vinterhalvåret er Rønne hverdagsby for sine beboere og primær serviceby for hele øens befolkning. Om

sommeren har Rønne by et besøgstal svarende til resten af øen til sammen, og byens store torv skal kunne omfavne den store, oplevelsessøgende sommerbefolkning.

Et nyt Store Torv skal facilitere både turist- og hverdagsøen. Store Torv skal udtrykke den diversitet og aktivitet som øens hovedby har at byde på. Det sikres blandt andet ved at give plads til vareudstilling, udeservering, studehandlende, madvogne og kulturarrangementer, men det er væsentligt at disponere pladsen, så den ikke opleves tom og ubefolket i vinterhalvåret.

Mikroklima

Indretningen af Store Torv skal understøtte at sommerens byliv og arrangementer kan forlænges ud over højsæsonen. Installationer der muliggør efterårs-, vinter- og forårsaktiviteter bør indtænkes i torvets indretning fx i form af overdækkede stude- eller siddepladser.

De studehandlende og madvognene på pladsen efterspørger muligheder for ly og læ både for medarbejdere og kunder, ligesom bedre faciliteter til strøm og vand vil forbedre mulighederne for madboder, markeder og andre pop-up aktiviteter. De

nuværende offentlige toiletfaciliteter ved Kollagårinjen vurderes som tilstrækkelige.

Solindfald er afgørende for placering af udeservering. Restaurationer og kulturinstitutioner er generet af vind, støv og støj, hvilket resulterer i lukkede hoveddøre og afskærmninger omkring serveringsområder. En holdbar og æstetisk løsning på at bryde den kraftige vind efterspørges. En ny belægning og omlægning af biltrafikken væk fra nordre torv vil kunne reducere gener fra støv og støj betragteligt.

Derudover vil en fredeliggørelse af det nordre torv formentlig muliggøre at volumen fra mobilscenen kan reduceres med samme gode musikoplevelse intakt, idet baggrundsstøjen reduceres.

Særlige målgrupper

Store torv skal være for alle borgere og besøgende, men især børn og unge savner i dag steder i Rønne, som er tilegnet dem. Også børnefamilier mangler steder at mødes og opholde sig i Rønne bymidte, uden det kræver en adgangsbillet eller nødvendigvis er knyttet sammen med forbrug.

Store Torv skal være velegnet for børn, unge og børnefamilier og invitere til spontan leg og ophold. Tryghed ift. at lade sine børn løbe uden risiko for mellemkomst af kørende trafik er arførende for at torvet bliver et attraktivt opholdssted for børnefamilier i hverdagen.

Sammenhæng og forbindelser

Belægning og belysning skal bidrage til oplevelsen af et sammenhængende 'Kulturtorv på tværs', der forbindrer gårdrummet omkring Dams Gård og Musikhuset med det øvrige nordlige Store Torv.

Belægning, beplantning og indretning skal understøtte synlighed og gode fodgængerforbindelser. Her tænkes i særlig grad på forbindelsen mellem torvet og kulturhuset i Dams Gård samt forbindelsen mellem Store Torv og det rekreative havnemiljø ved Nørrekås via en ny prioriteret gang- og cykelforbindelse i form af et grønt strøg ad Krystalgade/Silkegade. Derudover bør torvet synliggøre de i dag stort set usynlige passager til de grønne gårdrum hhv. Musikhuset og måske i fremtiden Kommendantsgårdens have samt Amtmandsgårdens Have med indgang fra Antoniestræde.

Der indrettes en tryk og smidig cykelforbindelse nord/syd over Store Torv mellem Torvegade og Nørregade. Derudover bør der synliggøres en udpeget fodgængerforbindelse mellem busstoppestederne på Snellemark syd for Store Torv og det nye kulturhus.

Organisering og koordinering

Der er mange der bruger Store Torv og både foreninger, borgere, kulturinstitutioner og forretninger har større og mindre udendørs arrangementer. De mange arrangementer giver liv og aktivitet, men samtidig efterspørges en bedre koordinering og øget kontinuitet, volumen, variation og kvalitet i torvearrangementerne.

Det anbefales, at der etableres et torveråd, hvor torvets aktører kan koordinere initiativer og arrangementer og sikre en fornyet synergi mellem foreninger, forretninger og kulturinstitutioner omkring torvet. Der er potentiale for endnu flere og bedre oplevelser i hjertet af Rønne og potentiale for at tiltrække nye aktører til torvet indenfor fx kunst og håndværk eller sætteleit-udsalg af specialvarer så som kød, fisk og blomster.

Derudover anbefales det at udpege en fast kontaktperson for torveaktører hos BRK, så kommunikation omkring tilladelser og udvikling af torvets faciliteter smidiggøres fremover.

ANLÆGSOVERSLAG FOR FREDELIGGØRELSE

I udkast til Strategi og Handleplan for trafik og parkering i Rønne er der den mulige fredeliggørelse af Store Torv uddybet, herunder hvordan den konkret kan gennemføres.

I den forbindelse er der beregnet et anlægsoverslag på 8,2 mio. kr. for realisering af gadegennembruddet. Anlægsoverslaget omfatter ikke arbejder på selve Store Torv samt eventuel opkøb af ejendomme.

TRAFIK OG PARKERING

I OG OMKRING PROJEKTOMRÅDET

VISION OG FOKUSPUNKTER I TRAFIKPLANEN

Der er henover vinteren- som led i arbejdet med dels programmet for kulturhuset, og dels den strategiske helhedsplan for Nørrekås- udarbejdet et udkast til en strategi og handleplan for trafik og parkering i Rønne.

I trafikplanen er der formuleret en vision med fokus på tilgængelighed for alle, blandt andet ved at 'rydde op' i bymidtens aktuelt lidt kaotiske trafik- og parkeringsafvikling:

Rønne har en både en smuk og stor gammel bymidte. Masser af historiske bygninger, smalle, snoede gader og fine byrum er en fantastisk ramme for et centrum med liv og aktivitet. Den historiske bymidte opleves bedst i cykel- eller gåtempo. Mange steder udfylder køreveje dog næsten hele bredden af de smalle gader og parkering optager meget af den resterende plads. Strategi og Handleplan for trafik i Rønne skal sikre, at flere lokale dele af bymidten kan friholdes for biltrafik og parkering. Det skal ske ved

at koncentrere biladgangen i bymidten omkring få, centrale indfaldsveje, mod Snellemark og mod Store Torv, og ved at fastholde parkeringen i koncentrerede områder. Med en mere differentieret plan for trafikken kan det sikres, at høj grad af mobilitet og høj grad af frigjorte gade- og byrum, der kan give plads til masser af opholdsmuligheder, grønt, gående og cyklister, går hånd i hånd og skaber en velfungerende by med høj livskvalitet.

Trafikplanens fokuspunkter er:

Bæredygtig mobilitet

- Flere tager cyklen, går eller benytter kollektiv trafik
- Et sammenhængende cykelnetværk
- Et sammenhængende strøgsystem, der binder attraktionerne sammen (Nørrekås og Store Torv)
- Færre ture alene i bil
- Fossolfri kollektiv transport, kommunale køretøjer og private køretøjer

Mere byliv

- Reduktion af søgetrafik, og trafik uden ærinde i bymidten
- Reduktion af støj i bymidten
- Færre biler i de mindre gader og derigennem plads til forskønnelse og begrønning
- Sammenhængende strøgforbindelser, der understøtter et helhedsindtryk af Rønnes forskelligartethed

Mobilitet, der understøtter handel

- Forbedring af information og skiltning til bilister inden for både vejvisning og parkeringssøgning
- Et handelsliv, der understøttes af gode adgangsforhold og mobilitet, inden for flere transportformer
- Et handelsliv med sammenhæng mellem ankerpunkterne

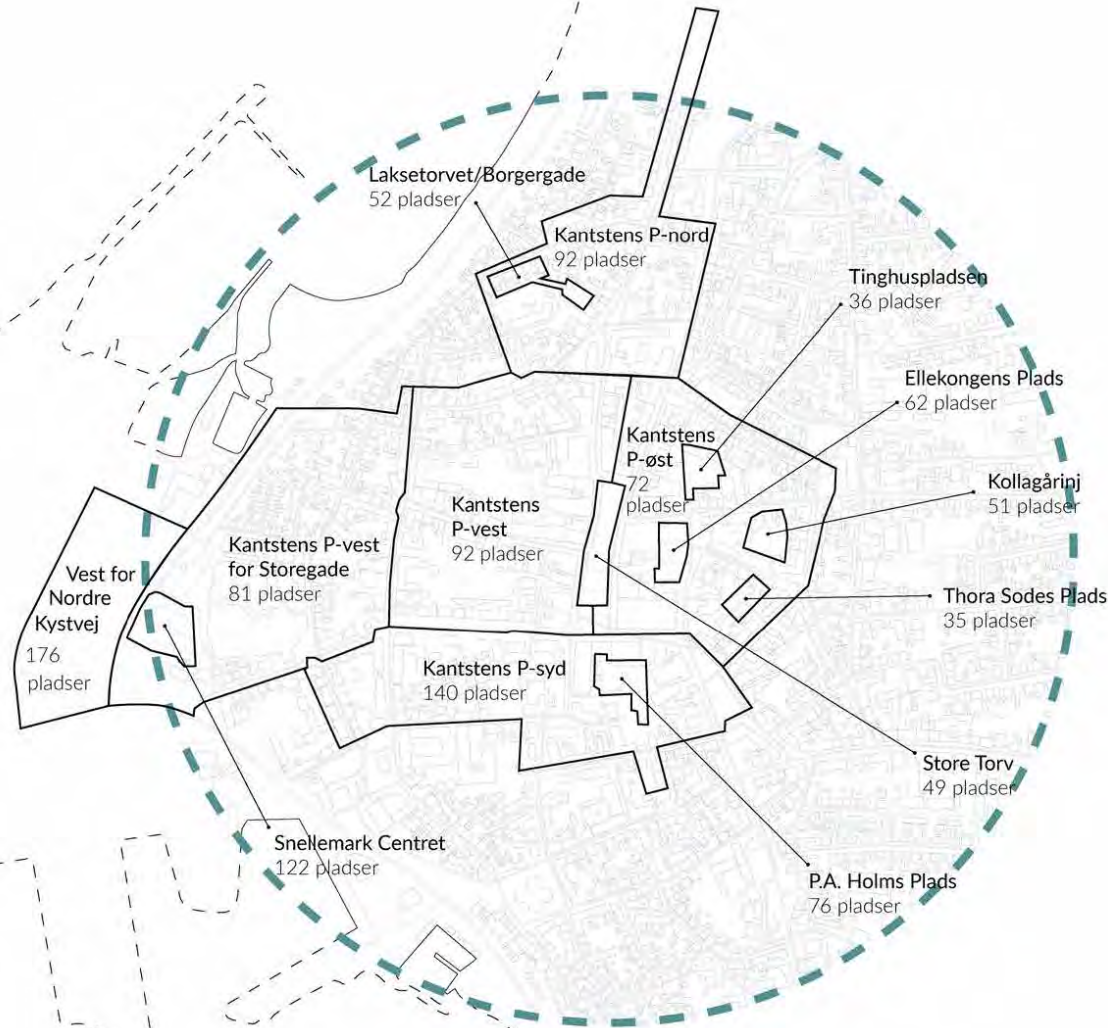
Herudover indeholder trafikplanen fokuspunkter omkring afvikling af trafikken på havnen.

PARKERINGSANALYSE

Anbefalingerne omkring den fremtidige parkeringsafvikling i bymidten står på skuldrene af en aktuel parkeringsanalyse. Analysen bruger data fra en parkeringsanalyse gennemført i 2012. Grundet Covid 19, og den afledte afmatning af trafikken i bymidten, har det ikke givet mening at gennemføre en frisk analyse i projektperioden af belægningsgraderne på byens parkeringspladser. I stedet er den 'gamle' data fremskrevet i forhold til data om transportarbejde og bilejerskab på Bornholm i 2019.

Parkeringsanalysen peger på følgende hovedpointer:

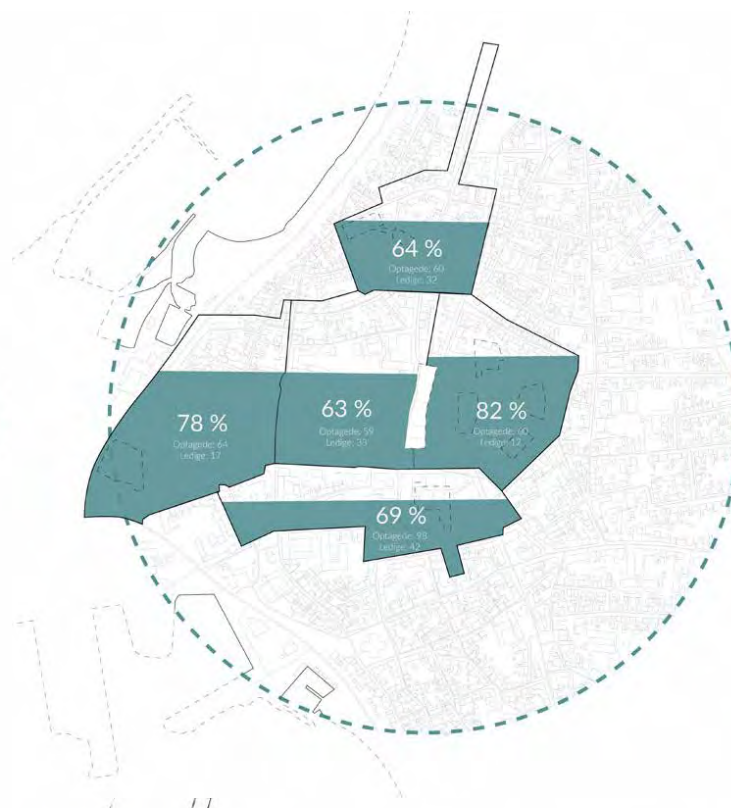
- **Korttidsparkering** dominerer, idet 77% af alle parkanter i Rønne holder mindre end 1 time på parkeringspladsen.
- 80% af parkanterne benytter parkeringspladserne i forbindelse med **indkøb**, og 66% bruger mindre end ét minut på at finde en plads.
- **Parkering er let at finde**, men der køres 'chancekørsel'. Kun 52% af øens borgere mener, at det er let at finde en parkeringsplads, men størstedelen finder faktisk en plads i første forsøg.
- **Afstand fra parkering til mål er kort**- 75% af alle parkanter har under fem minutters gåaftand mellem parkeringspladsen og deres mål, hvilket svarer til en afstand på maksimalt 500 meter.

Rønnes bymidte defineres i trafikplanen som det område, der ligger inden for en afstand af 500 meter fra Store Torv. Området indeholder i dag i alt ca. 1.150 parkeringspladser, fordelt på parkeringsflader, kantstensparkering og privat parkering med offentlig adgang.

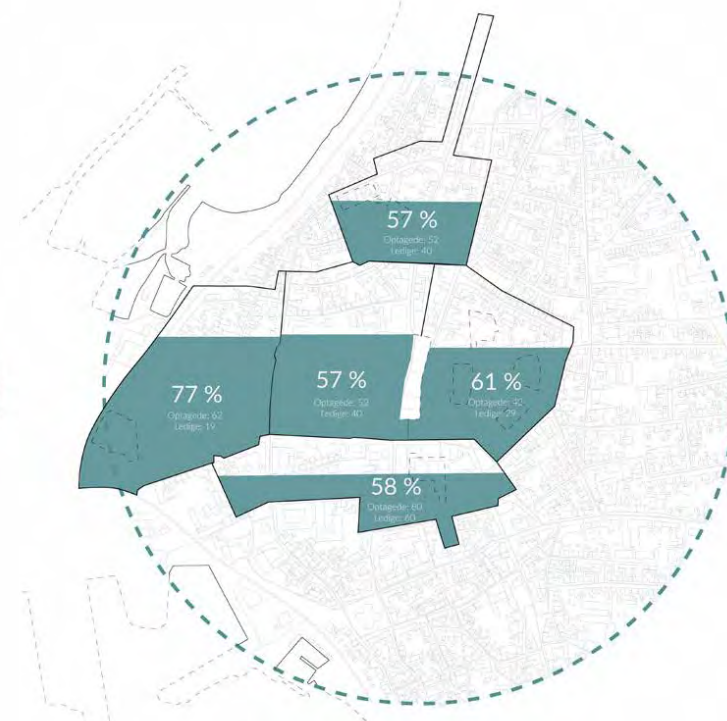
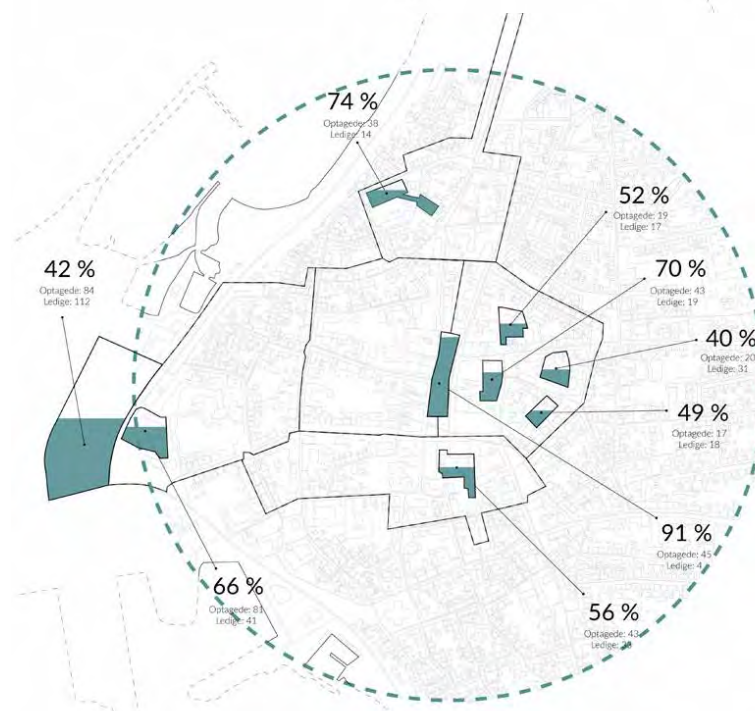
Figuren længst til venstre viser belægningsgraden på de enkelte parkeringsflader en gennemsnitlig dag i juli måned. Figuren til højre herfor viser det samme for kantstensparkering.

Parkeringsanalysen viser, at belægningsgraden på en gennemsnitlig dag i juli svinger mellem 47% og 84%, hvor det mest belastede område er øst for Store Torv. Dette betyder også, at der til en enhver tid er mellem 200 og 300 pladser til rådighed i bymidten i juli måned.

Figuren længst til venstre viser belægningsgraden på de enkelte parkeringsflader en gennemsnitlig dag i september måned. Figuren til højre herfor viser det samme for kantstensparkering.

Parkeringsanalysen viser, at belægningsgraden på en gennemsnitlig dag i september svinger mellem 42% og 91%, hvor det mest belastede område er Store Torvs parkeringsflade. Dette betyder også, at der til en enhver tid er mellem 200-500 pladser til rådighed i bymidten i september måned.

PARKERINGSBEHOV FOR KULTURHUSET

Uanset scenarie, vil kulturhuset forventeligt skabe et øget parkeringsbehov i bymidten. Derfor er der som led i arbejdet gennemført en behovskortlægning for hver af de tre kulturinstitutioner.

Parkeringsbehovskortlægningen for de tre kulturinstitutioner har afsæt i følgende data:

- Interviews med institutionernes ledere om brugergrupper og besøgstal
- Arrangementsstørrelser og medlemstal for foreninger
- Uge- og døgnskemaer over arrangementer
- Transportvaneundersøgelsen fra DTU
- Transportmiddelvalg i Danmark også fra DTU

Herudover er der gennemført en analyse af, på hvilke tider af døgnet og ugen der er det største behov for parkeringskapacitet, for derved at undersøge i hvilket omfang der vil ske en dobbeltudnyttelse af parkeringspladserne omkring kulturhuset.

En eventuel flytning af biblioteket vil skabe den

største forandring i parkeringsbehovet, for det første fordi den bibliotekets tilknyttede parkering aktuelt afvikles uden for bymidten, og fordi biblioteket ikke alene har mange besøgende, men også huser mange foreningsaktiviteter, som forventeligt flytter med ind i kulturhuset.

Parkeringsbehov for Musikhuset Bornholm

Musikhuset afholder både store og små arrangementer, med helt ned til omkring 90 deltagere, og helt op til 2.000 publikummer. Det betyder, at Musikhusets parkeringsbehov varierer mellem 15 og 330 parkeringspladser, afhængig af arrangementstype. Herudover er Musikhusets cykelparkeringsbehov ca. 115 pladser.

Parkeringsbehov for Bornholms Kulturskole

Bornholms Kulturskole havde i vinteren 2021 ca. 300 tilmeldte elever, hvor langt størstedelen er børn og unge uden bil. Der er derfor primært behov for 'kys- og-kør'-pladser, konkret syv stk., og herudover 11 cykelparkeringspladser.

Parkeringsbehov for Rønne Bibliotek

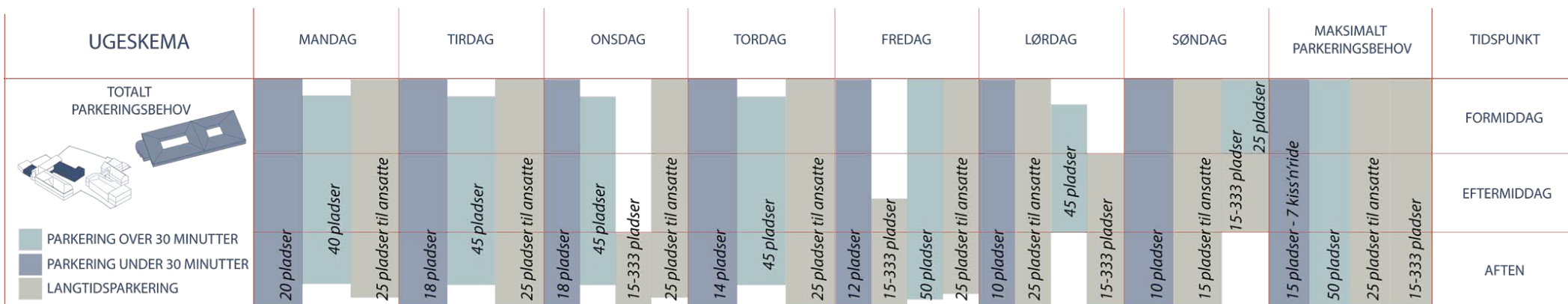
Rønne Bibliotek har mellem 300 og 800 daglige besøgende, og afholder og huser derudover arrangementer med op til 150 deltagere.

Med afsæt i den nuværende kapacitet på Pingels Allé, som fremstår rigelig, vurderes Bibliotekets parkeringsbehov at være maksimalt 62 pladser, samt 16 cykelparkeringspladser.

Konklusion

Parkeringsanalysen, som viser at der til enhver tid er mellem 200 og 300 ledige parkeringspladser inden for en radius af 500 meter fra Dams Gård, kan godt imødekomme behovet for parkering til kulturhuset, også hvis biblioteket flyttes med. Men det vil betyde, at nogle besøgende til kulturhuset vil skulle gå mellem 1 og 5 minutter fra deres bil til huset.

Herudover sikres det, at der skabes plads til det nødvendige antal handicapparkeringspladser, kys'og'kør'-pladser, taxaholdepladser og vareindlevering i selve projektområdet- dvs. i umiddelbar tilknytning til Dams Gård.

BEDRE UDNYTTELSE AF EKSISTERENDE PARKERING

For yderligere at sikre, at der til enhver tid er tilstrækkelig parkering til at servicere bymidtens funktioner, anbefales til at indføre en zone omkring bymidten, hvor indenfor der er tidsbegrænsning på mellem 30 minutter og to timer. I nedenstående illustration er zonen benævnt 'parkeringszone', og har en radius på 500 fra Store Torv.

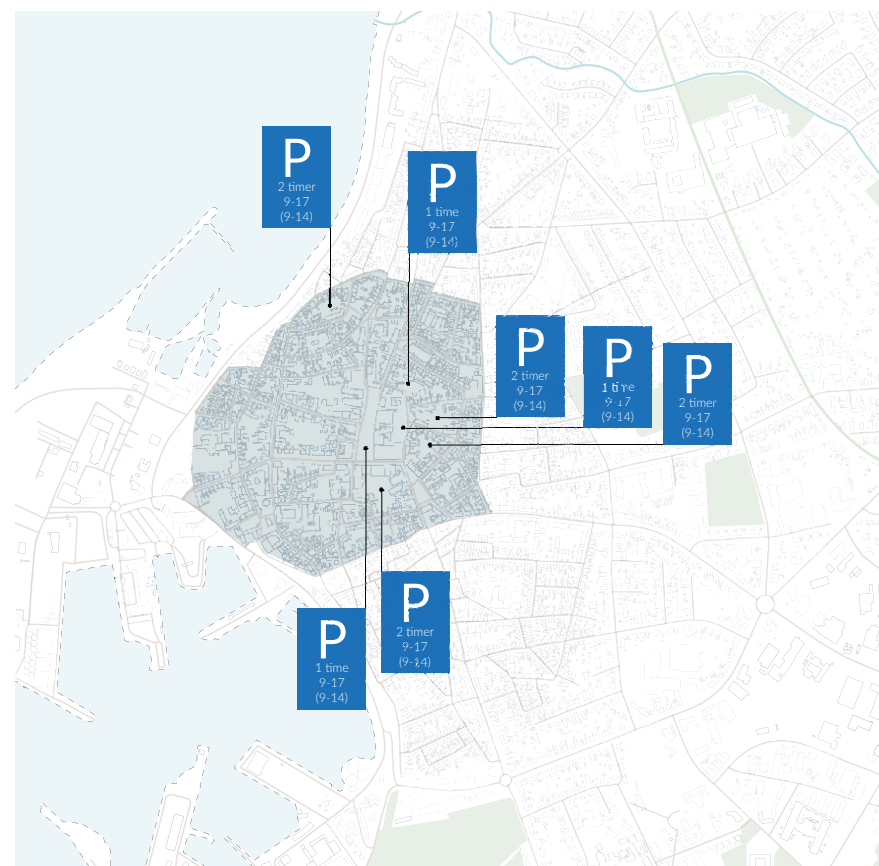
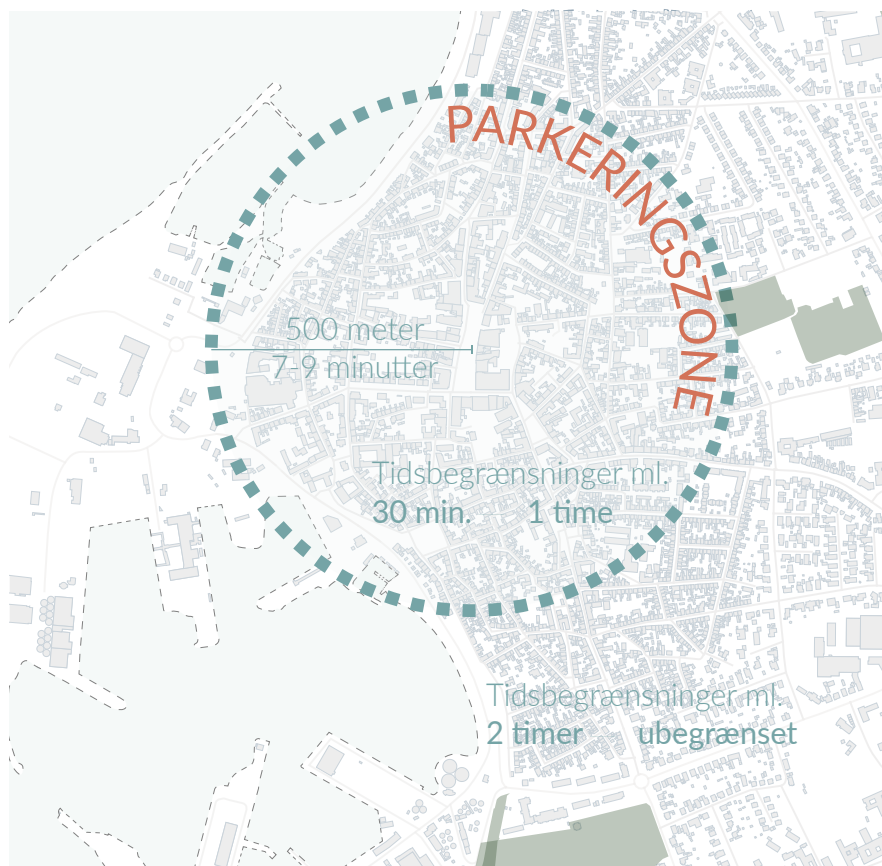
Forslaget til tidsbegrænsninger på bymidtens parkeringspladser er nøje afstemt med, at der skal være mulighed for at ankomme fra hele øen, parkere sin bil og købe ind. Men hvor det er hensigtsmæssigt, sikres der omvendt en større udskiftning på parkeringspladserne, så det er muligt at løbe kortere ærinder i byen.

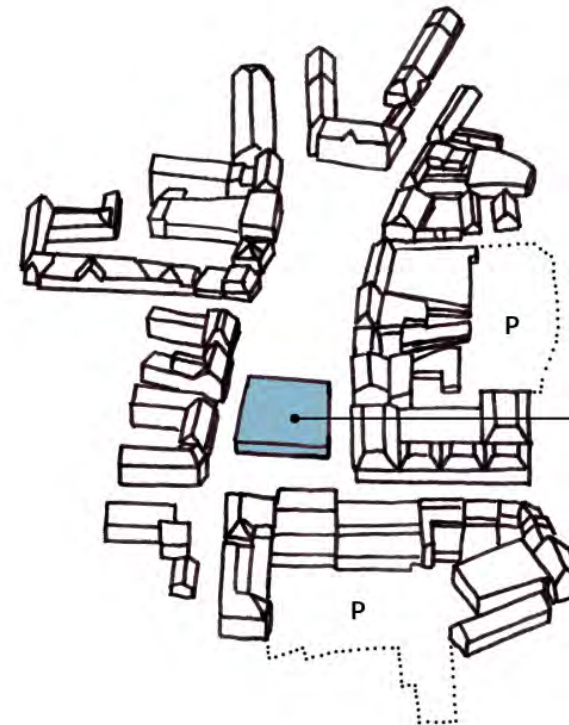
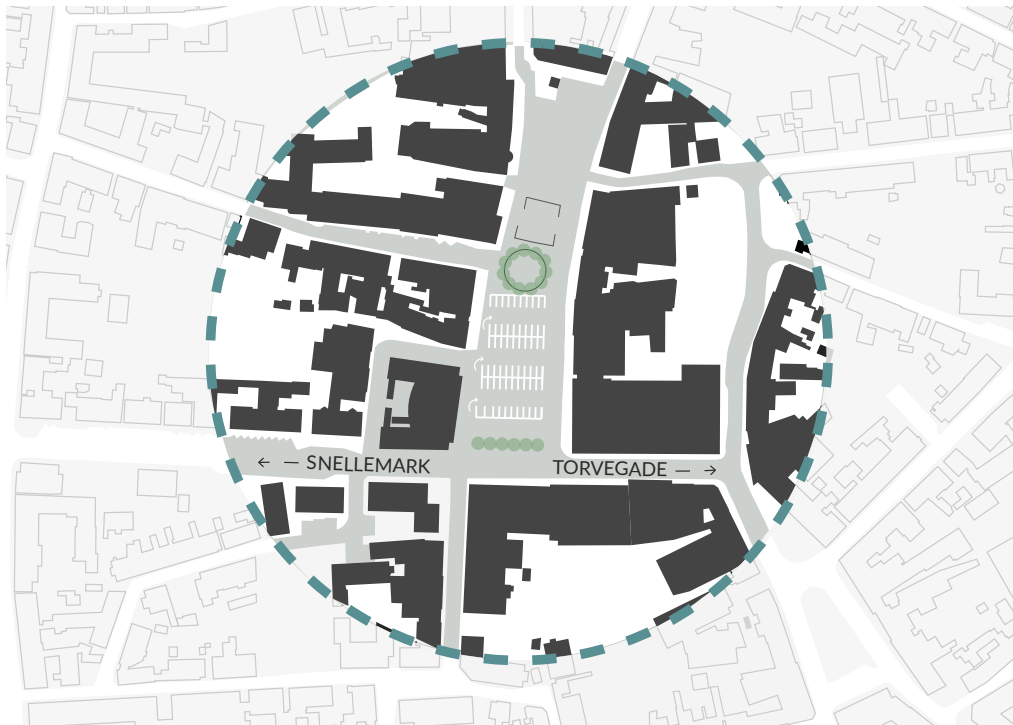
Beboere inden for parkeringszonen anbefales at modtage en gratis beboerlicens, så det til enhver tid er muligt for dem at parkere ved deres bolig. Ansatte i bymidtens butikker mv. opfordres til at parkere uden for parkeringszonen.

Modellen med en 'parkeringszone' kendes fra byer som fx Holbæk og Ribe, hvor der er gode erfaringer med den, blandt andet fordi modellen også sikrer at:

- ansatte i bymidten ikke optager parkeringspladser hele dage
- turister, som er i Rønne hele dagen, ikke søger en plads i bymidten, men parkerer fx på havnen

Det anbefales, at den tidsbegrænsede parkering eventuelt ophæves i aften- og nattetimer, så det er muligt at spise på restaurant, se en film i biografen eller en koncert i Musikhuset, uden at skulle flytte p-skiven.

Det vurderes ikke at være nødvendigt at etablere et parkeringshus i Rønnes bymidte. Hvis det alligevel overvejes, kan man evt. opnå en god business case ved at placere det på Store Torv.

PARKERING PÅ STORE TORV

Parkeringen på den sydlige del af Store Torv har afgørende betydning for butikslivet i området, herunder i særlig grad de to dagligvarebutikker på torvet. Det anbefales derfor, at parkeringen ikke alene fastholdes, men også øges ved en optimering og mindre øgning af den eksisterende parkeringsflade.

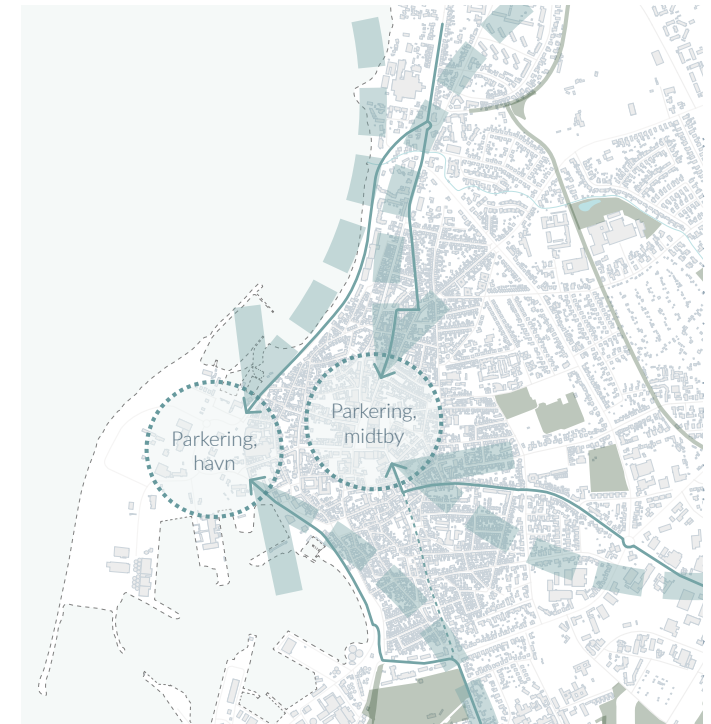
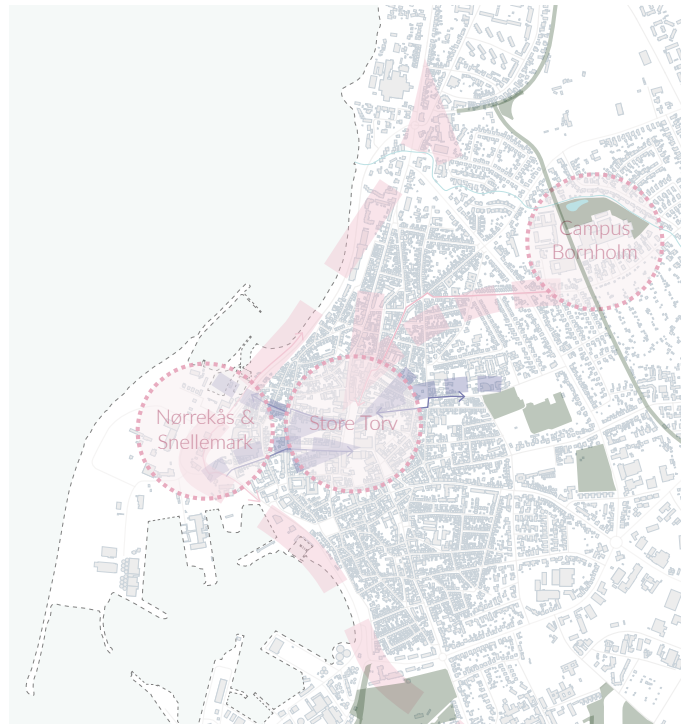
Dermed vil kapaciteten gå fra de nuværende 45 pladser til 57. Herudover viser konsekvensanalysen for gadegennembruddet, at antallet af parkeringspladser omkring Store Torv i øvrigt stort set kan fastholdes.

Som led i arbejdet er det endvidere på et overordnet niveau undersøgt, hvorvidt det er muligt og hensigtsmæssigt at etablere et parkeringshus eller -kælder i området omkring Store Torv. Det skal her understreges, at der ikke vurderes at være et umiddelbart behov for dette.

I en by af Rønnes størrelse etableres der kun meget sjældent parkeringskældre, idet det finansieringsmæssigt ikke hænger sammen. Det samme gør sig gældende med parkeringshuse, hvor der dog er den mulighed at indarbejde andre anvendelser i fx parkeringshusets stueetage, som kan

understøtte en god business case for byherren- fx butiksfornål.

Set ud fra et rent forretningsmæssigt synspunkt, vurderes det som muligt at udvikle et rentabelt projekt for et parkeringshus på selve Store Torv, hvor parkeringen også er i dag. Det kunne fx være et hus i tre etager, hvor den nederste etage rummer moderne butiklokaler, som kan understøtte handelslivet omkring store Torv.

ØVRIGE INDSATSER

Udkast til *strategi og handleplan for trafik og parkering i Rønne* en lang række anbefalinger til både større strategiske indsatser i forhold til trafik og parkering i Rønne, og konkrete projektforslag med tilknyttet anlægsøkonomiske overslag.

Anbefalingerne omfatter blandt andet:

- Styrkelse af indfaldsvejene til Rønne bymidte, så det er nemt for borgere fra resten af øen at ankomme til bymidten i bil
- Styrkelse af byens cykelforbindelser samt kollektive

trafikruter, med fokus på at sammenbinde byens vigtigste attraktioner og ankerpunkter

- Etablering af bedre skiltning, herunder eventuel digital skiltning, som allerede ved byens indfaldsveje kan lede bilister til ledige parkeringspladser
- Udpegning af en række 'boliggader', hvor trafikken fredeliggøres for parkeringssøgetrafik og kantstensparkering for andre end gadens beboere
- Udpegning af gangruter mellem større tidsubegrænsede parkeringsflader og bymidten, som styrkes i forhold til tryghed og oplevelsesværdi.

Det samlede udkast til *strategi og handleplan for trafik og parkering i Rønne* kan ses i bilag 2.

BORNHOLMS
REGIONSKOMMUNE